Christian Winther

Hjortens Flugt

– et digt

Bibliotek 1800

Christian Winther

Hjortens flugt

Et digt

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Christian Winther: *Hjortens flugt* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Christian Winther: *Hjortens flugt* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Forspil

På denne kildemarkedsplads,
her mellem boder, skur og telte,
med gammelt kram og modestads;
hvor vise mænd og store helte,
med næserne af sminket voks,
sådan, som end de var i live,
sig for en videlysten floks
nysgerrigt åbne blik hengive;
hvor ret en udsøgt assemblé
af hunde og af aber svanser,
hvor papegøjer snakke, le
og bamsen gravitetisk danser;
hvor der falbydes får og svin,
gås, hest og ko samt kalv i skarer,
hvor der er både vand og vin
og andre drikkelige varer;
hvor her salat kan fås og kål,
hist liljer, tusindfryd og roser,
her sølv og guld, hist jern og stål,
her kniplingsslør, hist uldne hoser;
hvor der er flot med fisk og kød,
kapuner, harer, torsk og karper,
og sangen klinger sød og blød
til lire, hakkebræt og harper;
mens himlen hvælver klar og blå
sig over skovens grønne kupler,
hvor, gemt bag løv og gren, de små
frimestre dybt i kunsten grubler:
Her har jeg sindig, bondeklog

med løv og kranse net afspærret
afsides mig en rolig krog,
hvor jeg nu ruller op mit lærred.
Her af og til den hele dag
jeg sang og drejede min lire;
var ej så kort mit åndedrag,
jeg havde sagtens sunget tiere.
Vel var det kun en lille kreds,
der standsede og hørte på mig;
men jeg var mer end vel tilfreds,
jeg så, den ville nok forstå mig.
Se, jeg har af historier
afskildret her en lille række;
ifald det kunne more Jer,
jeg billederne vil afdække;
skønt jeg – på det lav! – ikke kan
med sligt mirakel og spektakel,
som hist den indianske mand
og min kollega, mester Jakel! –
Det lider jævnt mod aftenstund,
alt skoven står hel tavs og dunkel,
snart gemmer sig på havets bund
dagmoders glimrende karfunkel.
O, kommer da og lytter lidt
til mine sagn og lirens triller,
før alle vandrer – hver til sit –
før nattens sorte slør os skiller.

Flugten

End dækked nattens tæppe
den drømmende lund;
end slumred dagens øje
sin sidste, søde blund;
halvmånens blege åsyn
fra himlens dybe blå
med tungsindige blikke
til kongeborgen så.

Imellem stolte bøge,
på skovsøens rand
den knejsed mørk, mens luften
kruste det klare vand;
let sused gennem skoven
den friske morgenvind,
så stjernen ofte daled
i skyens favntag ind.

I borgen var der stilhed,
der var ængsteligt tyst,
som gemte den en rædsel,
en sælsom, i sit bryst;
septemberløvet sitred
på den knudrede eg.
Og voverne, de rislende,
langs kysten sank og steg.

Men hist, hvor hyldebusken
nær murens sten var groet,
der åbned sig en jerndør
i tårnets faste fod;
og op fra øglegårdens
natkolde, skumle gem
en halv snes vilde karle
i tavshed trængte frem.

To røde fakler flamme.
Imellem dem går
en ungersvend med brune,
vildtflagrende hår.
På nøgen fod han træder,
med linned kofte på,
mens harmens hvide liljer
på begge kinder stå.

Men stum var hans læbe
og stolt var hans blik,
så kraftigt, let og spændigt
som til en dans han gik.
På flokkens kåde grumhed,
på deres ublu spot
med bittert smil om munden
han svarede blot.

Henover borgebroen
de droge ham afsted,
de slæbte som en køter
ham ud for borgeled;
han fulgte dem som den
der bærer mægtig trøst
i sit dristige mod,
i sit skyldfrie bryst.

I rosenlund de standsed.
Her knejsede stolt
en hjort, som fire svende
med nød og møje holdt.
Med løbene den stamped,
og dens kyste, vilde blik
til højre og til venstre
i angst og rædsel gik.

Med plumpe bøddel-næver
de kasted her på stand
i græsset hen den unge,
den våbenløse mand;
så surred de, så bandt de
under voldsomme greb
hans arme og hans hænder
med stærke hampereb.

Så lagde de ham baglæns,
alt under bitter spot,
på dyrets ryg, – de sagde,
der lå han blødt og godt!
Fast snøred de hans hænder
og hans fødder igen
til hjortens ranke hals,
til dens blad og dens lænd.

"Her skal du ikke længer
så stolt og sirlig gå;
nej, langt af led du fare
med kongens ærind må.
Den ganger, som du rider
den gør dig rejsen let,
du tør ej ved på vejen
at vorde mødig og træt.

Så vide over landet
skal du bære kongens bud;
som ærlig svend og dannis Note 1)
du føre det ud!"
Så gav de slip på dyret
og stemmed alle op
med knaldende piske
deres hallo! og hop!

De klapped i deres hænder,
mens valdhornet klang.
Den kyste hjort da lukt
over rosenhegnet sprang.
Ned ad den lindegyde
som en pil det monne gå,
hvor hist og her i skyggen
hofsinders Note 2) huse lå.

Men ved det sidste hus,
som var så sirligt bygt,
halv dulgt bag rosenhække
og med billeder smykt,
der åbned sig et vindve
bag rankerne brat.
Og rædsomt lød en stemme
i den dæmrende nat.

Det var en vildtskingrende,
en knivskarp kvinderøst,
som kom den fra et håbløst,
forpint, fortvivlet bryst;
som steg den op fra dybet,
fra den flammende dal,
hvor sjælen sig krymper
i den evige kval:

"Nu lykke da på rejsen,
allerdejligste svend!
O, vend din rappe ganger
ret snart her hjem igen.
Dvæl ikke alt for længe,
ak, din udvalgte mø,
din yndefulde rose
af sorrig vist vil dø!"

Men let som en svale
afsted den ganger fo'r,
de nåede ej hans øre
de skærende ord.
De svandt, som ved stormsø
en fuglekvidder fin,
mens luften om hans hoved
istemmede sit hvin.

Det lød ubønhørligt
som en rædsom dødesang,
et jammerhyl fra graven,
en stormklokkeklang.
Ubændig, som høstens
den kådeste vind,
gik hjortens flugt fra sletten
i skovkrattet ind.

Ved hvert et sæt, den gjorde
i angest og i hast,
de reb om hånd og ankel
sig surred mere fast;
og slåentjørnens kløer
og egens seje arm
hudflettede hans skuldre
og søndersled hans barm.

Uden rast, uden hvile
fo'r skovens drot afsted
over grønklædte bakker,
i grønne dale ned;
højt stønnede dens bryst, –
den sitred – og med ét
udstødte den fra lungen
et brøl så vildt og vredt.

Og i det fælt uhyggelige,
det dumpe, hæse skrig
en dødsangest bæved,
en kval – usigelig.
Kyst af sin egen stemme,
forvildet i sin skræk
mer rasende den satte
over busk, over bæk.

Septemberdagens varme,
guldstrålende sol
alt længe sad rolig
på sin mørkblå kongestol;
den smiled så huldsaligt
til mark og sø og skov,
og kvæged ved sit øje,
hvad der våged og sov.

I mosen havde vildbassen
slaget sig til ro.
Den snorkede ved siden af
sin gryntende so;
den sorte snog sig ringled
i sandets lune bad,
skovduen, sødt kurrende,
i gyngevuggen sad.

Træpikkeren, den brogede,
den lille tømmermand,
på birkens hvide bark slog
sin snelle [Note 3)] trille an;
og ræven med sin gule,
sin boltrende flok
i græsset ved sin hule
havde lystighed nok.

Så yndig fred der hviled
på vej og på sti,
hvor den usalige rytter
på hjorten fløj forbi;
men selv han intet ænsed;
på den rædsomme flugt
han havde tabt sin tanke
og hans øje var lukt.

Den kronede ganger
tog en vildere fart,
i skovens dybe mørke
den fjælede sig snart,
i løvtætte tykning,
hvor ensomhed boer,
fra mennesker fjernet
og fra menneskers spor.

Den nåede sent på dagen
en lyngskrænt, der stejl
sank ned mod en skovsøs
bladkransede spejl.
Det standsede den ikke;
lig et lynende blink
den skød som i blinde
ned ad den bratte brink.

Brat bølgerne blev vakte,
højt om dens lænder slog
det blanke vand; den svømmed,
den prusted og jog
af rede de vilde ænder,
som kurede i siv, –
da vågned atter svenden
til kval og til liv.

Han åbnede sit øje,
vemodigt op han så
imod det dybe, rene
og trøstefulde blå; –
og vandets stærke favntag,
af friske kræfter fyldt,
den lumre feberhede
af hans lemmer fik skylt.

Det var, som håbets spire
alt sagtelig frembrød,
hans muskler blev stramme,
frit hjertets kilde flød.
Det var ham, som rankens
mildtglødende blod
havde dræbt al hans smerte
og livnet hans mod.

Men næppe op af badet
den kåde ganger steg,
før atter håb og lise
bort fra hans hjerte veg.
Når han de spændte snore
blot lindt og sagte drog,
da var det som en spore,
der vildere den jog.

Den rejste sine takker,
den brølede ræd,
og piled over skovdække
dal og høj afsted;
og kom den så på farten
til en sørgelig plet,
hvor pesten havde øvet
sin skumleste idræt;

hvor pesten havde mejet
alt det levende bort,
hvor haven lå forvildet,
skorstenen knejste sort, –
da studsed den og standsed,
og gjorde omkring;
da knaged svendens lemmer
ved det voldsomme sving.

Så led det henad aften,
af solens røde glans
kun bøgenes isse
bar en glimrende krans.
Men dæmringen sneg sig
gennem busk, gennem krat
og hviskede: nu kommer
den stille, store nat.

Jævnt sagtnede den vilde
sin stormende gang;
den travede, den rendte,
og kun sjælden den sprang.
Den snøfted og den letted
kun fortrøden sin fod,
den snubled over tuen
og mangen knudret rod.

Og ved en egestamme,
hvis rødder som et net
krøb ud og ind fra bullen,
den standsede med ét.
På tørre, glatte moslag
den snublede, den gled,
og styrtede så sammen,
at den stønnede derved.

Da glimted håbet atter!
Ved faldets sving og hast
den ene stærke line
om håndleddet brast;
men sindig og forsigtig
sin hånd han hvile lod,
han hæved ej sit hoved,
han rørte ej sin fod.

Nu randt det ham i sinde,
det var den søde stund,
der ellers tit ham vinked
til dunkle rosenlund,
for under de duftende,
de fyldige lindetræ'r
i natten trygt at møde
sin unge hjertenskær.

Og tegnet, som i løndom
de brugte, hvergang
de nærmed sig hinanden,
det var en simpel sang,
en jævn lille vise,
uskyldig, from og glad,
som begge de to hjerter,
der så ofte den kvad.

I rosenhaven bundet
den kronhjort da stod,
og nipped lindens blade
og lå ved dens rod.
Og når da sangen toned,
lidt mindre sky og vild
den vendte sine ører
og lytted gerne til.

Thi hjorten højligt elsker
og hører med lyst
den velklang, der kan fødes
af et menneskes bryst.
Så snart den derfor spored
den vekselsang blid,
den lod sig villig klappe
og trådte gerne hid.

Hint elskovens løsen
det kom han her i hu;
og skønt hans hjerte brændte
omspændt af ve og gru,
så hæved han dog stemmen
så blødelig og blid,
som når en moder luller
sit barn ved nattetid:

"Hvor tindrer nu min stjerne?
Hvor dølger sig min skat?
Dig søger i det fjerne
min sjæl ved dag og nat.
Dig lokker nu min stemme;
jeg ved, du kommer jo,
thi aldrig kan du glemme,
du skænked mig din tro!"

Men hjorten drejed øret,
den vendte hov'det lidt;
det var de samme toner,
som den fornam så tit.
Det lod ret, som den sukked
og atter lå den ned.
Tungt ånded ungersvenden
og blev så atter ved:

"Hver nat er jo vor sommer,
dens blomster ere vi;
når dagen den kommer,
er vor sommer forbi.
O, yndigste kærminde!
O, elskovsrose rød!
I mulm jeg kan dig finde,
for din duft er stærk og sød!"

Så nynned han og løste
med den varsomste hånd
af begge sine ankler
de stærktsnoede bånd;
og lempeligt han listed,
med højtbankende barm,
den allersidste løkke af,
som kuede hans arm.

Han sagte lod sig glide
fra dyrets brede ryg,
ned sank han ved dets side
på mostæppet tryg.
Dog knap sig følte hjorten
for bånd og byrde kvit,
udstødte den et brøl,
sprang op og knejsed frit.

Med bragen brød den gennem
den tætte, mørke skov,
den vækked de små fugle,
som sad der og sov;
og længe hørte svenden
hver raslende busk,
og hvor grenene de knaged
ved de voldsomme rusk;

til fjernere sig tabte
hver lyd og hver larm.
Da strakte han med vellyst
sin fod og sin arm;
sin stivnede nakke
og sin martrede lænd
på mosbløde leje
han lod nu segne hen.

Han folded sine hænder,
slog kors for sit bryst,
og takkede Vorherre
med hendøende røst,
fordi han havde frelst ham
fra så grusom en død.
Dybt sank han så i dvale
og glemte al sin nød.

Note 1:

Dannis: Brav, mandig (kan også betyde dansk).

Note 2:

Hofsinde: Adelsmand der tjener ved hoffet, hoffunktionær

Note 3:

Snelle: Hurtige.

I møllen

Hvor klare skovbæk risler
bag bøgenes skjul,
en vandmølle vælter
sine brusende hjul;
den ligger dybt og dulgt,
og hulvejen snor
sig nær forbi huset
og ned mod Bolefjord. Note 4)

Den lille have breder sig
så hyggelig og pæn
med brogede asters,
med æbler på gren;
en vedbend sig klamrer
til den kalkede gavl;
i gården duer kurre
og anden er så travl.

Men nærved, på en banke,
hvor der er lyst og frit,
man skue kan til nord og syd,
til øst og vest så vidt,
hen over Axelhoved Note 5)
til Stevns med stejle bred,
til vildbanegården,
til det lange, smalle fed.

Der tjener nu i møllen
en vakker ungersvend;
det er ej længe, siden
han kommet var derhen.
Den gamle møller fandt ham,
da halvdød han lå
i skov, med nøgne fødder
og med linned kofte på.

Han plejet blev og kvæget,
men det vared kun kort.
Så kom han brav til kræfter.
Han kaldte sig Hjort,
og sagde så til mølleren:
"Du ser, at jeg er stærk;
det er vel ej så farligt svært
at lære dit værk?

Så kan jeg også plante
og ympe og så,
samt mange andre dele
forstår jeg mig på.
Hvis du mig vil beholde,
for klæder, hus og brød,
jeg trofast vil dig tjene –
og du hjælper mig af nød!"

Ham spurgte da den møller:
"Hvor er du vel fra?"
Med rødmende kinder
gensvared svenden da:
"Jeg tjente, nord på øen,
så stolt en riddersmand,
den mægtigste, den rigeste
udi vort hele land.

Han ejer store borge
med lade og med lo,
og guld og raske heste
og svende, må du tro.
Men jeg gav mig ikke af
med stang eller stål;
jeg hægede hans liljer
og blædede [Note 6)] hans kål.

Jeg røgtede hans abild
fra vår og til høst;
en urtegårdsmand
lever også med lyst!
Jeg sysled tro og stille,
jeg passede min dont;
og roligt var mit hjerte,
thi jeg tænkte ej på ondt.

Da blev jeg nok af avind [Note 7)]
for min herre beført; [Note 8)]
en aften blev jeg grebet
og bastet og snørt;
halvnøgen blev jeg kastet
i kælderens dyb;
der lå jeg mellem øgler
og tudser og kryb.

Det hued mig just ikke
at dvæle længe der;
den klare luft og skovens duft
jeg havde mere kær.
Så fandt jeg på med liste
at bryde mig en vej.
Gud kende må min brøde
jeg kender den ej!"

Men mølleren, den gamle,
han smilede med list:
"Så alt, hvad her du melder
er både sandt og vist?
Du ser mig ikke ud til
at have tjent for løn;
du ligner i din fore [Note 9)] mer
en riddersmands søn.

Dog – bonde eller ridder –
det har mig lige magt;
det være nu og blive,
som din mund mig har sagt.
Så bliv, og pas min have,
bær vand, hug ved og kærn
for tøsen der; og våg så
for mig ved min kværn!"

Alt som de sådan talte,
den møllerdatter stod
nyfigen i den åbne dør
og tripped med sin fod.
Og da de slutted pagten
med håndslag, og gik,
hun hvisked: "Gud ske lov da!"
og sendte dem et nik.

Så blev han der i møllen,
så tog han trøstigt fat,
og flittigt hjalp dem begge
ved dag og ved nat.
Han plukked havens æbler
og fik dem op på loft
de brune køer flytted han
på eng og på toft.

Så pusled han i haven,
så skæfted han en le;
han snitted sko så nydeligt,
som nogen ville se.
Snildt fletted han af vidje,
med grønt og med hvidt,
til Anna en garnkurv,
hun havde ønsket tit.

Han øved tusind kunster,
og intet faldt ham svært,
og alt, hvormed han sysled,
blev dem begge så kært.
I hjertet Anna tænkte:
"Jeg kan jo ej derved!"
men hvor han stod, og hvor han gik,
var hendes øjne med.

Når så den gamle silde
til ro sig havde lagt,
gik Hjort i møllen ene
og holdt sin nattevagt.
Mens voverne da bruste
og over hjulet sprang,
hans tanker gik så vide,
og barmen blev ham trang.

Så hældte han på kværnen,
fik alt i drift og skik,
hen til den åbne vindglug
han tankefuld gik;
han stirred ud i natten,
og støttede sin arm
og lænede sit hoved
til den sitrende karm.

Forsagt det var han ikke,
han kendte ej til frygt;
hans hjerte følte længsel,
men det blev ikke sygt,
thi det var frisk og frejdigt;
men fremtids håb og lyst
og længselen bar blomster
i sangen fra hans bryst.

Hans sanges søde toner
og de elskovsfulde ord
fremspirede som urter
af en forårsvarm jord;
de satte knop og blomster,
de spredte deres frø,
og frøet fandt et jordsmon,
hvor det ikke skulle dø.

Når ret han sang og sukked
af sin længsel berørt,
og troede sig af natten kun
og skovens træer hørt,
da våged der et hjerte,
da ånded dybt en barm,
da smilede to læber
og en kind blev så varm.

I sengen sad ung Anna
med hånd på brystet lagt,
hun følte hjertet banke
ved sangens trolddomsmagt;
det var en ukendt sødhed,
og det friske pigebarn
hver nat sig hilded mer
i det usynlige garn.

Om dagen hendes øje var
som himlen er i vår,
hvor solen snart smiler,
snart regnskyen står.
Snart var hun bly og bange,
snart var hun kæk og fri;
blik sendte hun ham mange,
men ak! de gik forbi.

Hans eget sind, hans tanker
måtte vandre så vidt;
den fribårnes hjerte var
jo slet ikke frit.
Han gik og røgted troligt
og trofast al sin pligt; –
og den gamle faders øje
ej kunne ænse sligt. –

Det var en stund før middag;
træt af sin nattevagt
sig Hjort på tvende sække
i møllen havde lagt.
Med brune hår om panden
han i det dybe blund
lå der og smilte venligt
med den friske, røde mund.

Foran ham dvæled Anna;
hun skulle sagt: "Kom ind!"
brat standsed hendes åndedræt,
og bleg blev hendes kind.
Men kækheds rose atter
fremblomstred rød og sund
hun bøjed sig, hun smiled,
hun nærmed sig hans mund.

Hun ville på hans læbe
sin læbe trykke varm, –
da kom hun til at røre
den slumrendes arm.
Det jog ham af en slummer,
der var ham så kær;
han drømte sig en andens
favntag og læber nær.

Op sprang han fra sit leje,
han knejsede stolt,
ned sank hans blik på pigen,
forundret og koldt
hun segned fast i knæer,
som på en vægt hun bar,
han syntes hende dobbelt
så høj, som han var.

Hun læste i hans øje,
som talte koldt, men blidt:
"Jeg kan dig intet give,
thi intet mer er mit!"
ind ginge de da tavse,
hvor den gamle vented dem;
men nu var freden borte
fra sit yndigste hjem.

Før var hun let og lystig,
nu gik hun stille om,
hun smilede kun tvungen,
når faderen kom.
Med hunden før hun ganted, Note 10)
nu havde den fået ro,
og ligegyldig var hende
selv hendes røde ko.

Og når hun skulle sige
til Hjort: "Kom hid og hør!"
da gik det ej fra læben
så frejdigt, som før.
Og gik de hjem fra engen,
hvor køerne var,
hun bad ham ej at bære
det fulde mælkekar.

Så tænkte hun på Jørgen,
den utro, kære svend;
da smiled hun så bittert
og stirred for sig hen.
"Jeg aldrig fanger lise, Note 11)
jeg aldrig fanger ro;
mit hjerte har ej herberg
til begge disse to."

Så plejed hun i barmen
som en urt sin smertes brod;
hun blegedes og falmed,
skønt hun dulgte sin gråd.
Natten så hende græde,
men dagen sjældent le, –
og dette var da noget,
en fader kunne se.

Note 4:

Bolefjord: Ældre navn for Præstø fjord

Note 5:

Axelhoved: Landsbyen Axelhoved lå lidt nord for Præstø; den blev "afbrudt" i 1657 og indgik i Lindersvold gods. Noget egentligt sogn af dette navn synes der ikke at have eksisteret, men har ant. hørt under Roholte, da præsten dér fik en årlig erstatning efter nedlæggelsen *(Nicolaj Jonge: Danmarksbeskrivelse 1777, afsn. Tryggevelde Amt)*.

Note 6:

Blædede: Plukkede blade af, afbladede.

Note 7:

Avind: Misundelse, had.

Note 8:

Beført: Bagtalt, anklaget.

Note 9:

Fore: Adfærd, opførsel.

Note 10:

Ganted: Legede.

Note 11:

Fange lise: Holde op med at bekymre sig.

Rhitra

Den møller stod på højen
hvor over skovens top
man vide om kan skue,
og Hjort kom just derop.
Da sagde hin med dvælen:
"Dig vil jeg nu betro,
hvad svart på sind mig tynger;
måske jeg da får ro.

Hør, sig mig, ser du ikke,
hvor kummerlig og bleg
min Anna går, som ellers
var fuld af spøg og leg?
Jeg aner, hvad hun fejler;
jeg troede, alt var glemt!
End ser jeg sorgens spire
i hendes hjerte gemt.

Hun havde sig en fæstemand,
så ung, som hun var;
jeg tænkte, det skulle blevet
det lykkeligste par
en dygtig karl var Jørgen,
så ærlig og så bold;
hist bor han hos sin fader
henne i Axelvold.

De var som glade børn,
de leged og de lo;
hun syntes mig så lykkelig,
han syntes mig så tro;
så jeg var tryg og rolig
og takked Gud, der gav
mit barn en kæk beskytter,
når jeg lå i min grav.

En aftenstund kom Anna
dødbleg fra skoven hjem;
en hemmelighed bar hun,
som end aldrig kom frem.
Hun ville aldrig sige,
hvad der hun fik at se,
men langtid hendes tårer
forkyndte hjertets ve.

Rent Jørgen var forandret
tungsindig og bly,
han kom her mindre flittigt,
og var ordknap og sky;
jeg så tit, hvor han blegned.
Og sitred, når han kom;
så blev han ganske borte,
og alt var skiftet om.

Så mødtes vi da ikke
før engang ved en fest
i Roholt, Note 12) hvor vi begge
var budne til gæst.
Der tog jeg ham tilside
i haven, i en vrå
og sagde: "Sig mig, Jørgen!
Hvad tænker du dog på?"

Med angerfulde tårer,
med hviskende røst
han alt mig åbenbared
så ængsteligt og tyst.
At Anna end han elsked,
ved Guds blod han mig svor,
og dette var hans første,
det var hans sidste ord.

Hvad skulle jeg vel sige?
Utroligt syntes jo
alt, hvad han mig beretted, –
dog måtte jeg ham tro.
Os mørkets herre får jo
så tit en snare lagt,
vi fristes på vor vandring
af mangen sælsom magt.

Se, for en snes år siden
bemærked vi engang,
på skovbegroede fed
hist yderst at der svang
en hvidlig røg sig langsomt
bag træernes top,
og hvirvled mellem løvet
som fra en skorsten op.

Vi troede, det var vender,
der var stegne i land;
vi tænkte, det var røgen
fra deres køkkenbrand,
og jeg og flere grander
vi droge da derned,
de skulle dog ej syde
deres davre i fred.

Men da vi kom til pynten,
vi ingen vender så;
bag krattet mellem buske
en lille hytte lå,
opført af mos og græstørv;
foran i lyngen rød
der sad på hug en kvinde
med et barn på sit skød.

Med ydmyge lader,
men med listige blik
den fremmede kvinde
i møde os gik.
Hun ville have fred og frist,
det kunne vi forstå.
Os fremmed var ordet, som
på hendes tunge lå.

I sin brogede kjortel
hun nejed dybt mod jord;
fra de kulsorte øjne
det ret som gnister fo'r.
Hun dækked ej med blusel
det ene nøgne bryst,
mens ungen lå og kravled
i lyngen med lyst.

Så lod vi hende bygge der,
hvor ellers ingen kom.
Selv vandred hun dog flittigt
i bygderne om.
Vort mål hun hurtigt lærte,
og følte sig tryg,
og, tiggede ved dørene
med barnet på sin ryg.

Hun læged ko og kvie,
og spåede gamle mænd
god lykke udi dobbel
og børn af deres lænd;
ungdommen gods og bejlere;
ved hemmeligt spil
hun lærte dem at tvinge
sig elskere til.

Således sås hun ofte,
den snedige kvind,
hos unge og hos gamle
at liste ud og ind.
Hun var så slesk og ydmyg,
hun var så kattemild.
Men fæl var hendes øjes
dybtbrændende ild.

Men alt som glutten vokste
og vævert kunne gå,
til den gamle Gulitza
man sjældent mere så.
Og tidligt tøsen, Rhitra,
skød op og blev stor
og gik, knap tolv år gammel,
alt i moderens spor.

I de brogede pjalter,
med nøgne små ben,
var hun dejlig som en rose
og altid skær og ren.
En skov af sorte krøller
om brune hals og kind,
som stenkul så blanke,
var hendes hue og lin.

Det eneste, lille smykke,
hun ejede, det var
af pure guld en slange,
hun i venstre øre bar.
Det var hendes bedste,
hendes dyreste klenod;
og rørte man ved dette,
så blev hun ikke god.

Hun stripped om i egnen,
og hvor hun så kom hen,
forvendte hun straks hjertet
på hver en ungersvend.
Men alle de små piger,
som leved her omkring,
dem, sagde man, hun lærte
hel mange slemme ting.

Vi så hende ofte,
net pyntet med en krans,
at danse os den vildeste
ellepige-dans.
Så sang hun kåde viser,
som selv hun opfandt,
slog hjul [Note 13)] henad vejen
og som en vind forsvandt.

Hun spiste såre lidet,
vel nøjet, med hvad hun fik,
og drak kun vand det klare,
men ingen rusende drik.
Hun smutted som en lækat
på sti og på vej,
men – hvor hun var om natten,
det vidste man ej.

Thi havde hun nu danset
og sunget og var træt,
og havde fået at drikke
og spise, og var mæt,
så, før man så sig om,
var hun borte som en mus
og kom først sent igen
til ét og samme hus.

De unge karles rus, ja,
den kunne man forstå!
Hun lille var, men rank dog
som en spillende rå;
så fint og dog så fyldigt
sig rundede med lyst
den kraftige hofte
og det faste, unge bryst.

Skønt voksen, ej hun skifted
hverken sind eller sæd;
halvnøgen, som en vild
endnu gik hun klæd;
mer yppig var nu dansen,
men endnu mere skøn,
og sangen mere yndig,
og lokkende i løn.

Man ymtede da ofte
snart hist og snart her
at hin mand og den svend
var hendes hjertenskær.
Det var ej blik og tale,
det var som trylleri,
der drog dem efter hende,
og fast ingen gik fri.

Så gik det også Jørgen,
min Annas fæstemand.
Engang han så, hun slumred
i græsset hist ved strand.
Da slog hun med ét
de to sorte øjne op, –
en gysen sød da rislede
ham gennem hans krop.

Og han var også fangen,
og han var hendes træl;
hun havde slugt hans hjerte
og formørket hans sjæl.
Alt andet stod i glemsel,
hans vilje var brudt,
og han tilhørte ganske
den farlige glut.

Men han var den eneste,
som hun ej selv forlod;
den mandige ungkarl
havde tændt hendes blod;
kold holdt hun sig i samkvem,
men i natlige stund
hun søgte og hun fandt ham
med sin blussende mund.

Hun var ham altid nær,
når han aned det ej;
var hans kammer end låset,
hun åbnede sig vej;
når tit i fæle drømme
hel trangt hans ånde gik,
da sad hun på hans leje
med stift stirrende blik.

Da drog hun de røde læber
fra hvide tænders rad,
sødt smilet da fortolked,
hvad stille hjertet bad;
hun åbned sine arme,
han brød da tit sin pagt
henreven af en lønlig,
ubetvingelig magt.

Dog af alle gode engle
han var ej rent forladt;
og stundom faldt et lys
i hans åndelige nat;
og i et sådant lysglimt
blev da hans tanke vendt
til hellig Antons kloster, [Note 14)]
som ligger hist på skrænt.

I kirken hist, den stille,
tryg under korsets læ,
ved skriftestolen ydmyg
han bøjede sit knæ;
han lagde frem sit hjerte
med alt, hvad det forbrød,
og for et kærligt øre
han klagede sin nød.

Den fromme broder sukked:
"Din fristelse er svar!
Men himlen for din anger
forladelse har.
Er fristerinden hos dig,
da vend det sådan om,
at ej hun dig forlader
ad samme vej, hun kom.

Da er du brat befriet.
Din strid er kæmpet ud,
og hende ser du aldrig.
Gak bort nu med Gud!"
Så modtog han velsignelse
med suk og med gråd,
han kyssed munkens hænder
og takked for hans råd.

Den følgende nat derpå
med havblik i sit sind
han, træt at dagens møje,
var rolig slumret ind;
de gyseligste gøglesyn
i drømme da han så,
som en egebul Note 15) tungt
over brystet det ham lå.

Han vågned med et skrig, se!
da sad hun der igen;
let havde hun sin hånd
på hans hjerte lagt hen.
Hun smilede så lokkende,
hun bøjede sig mild,
hun ville med sin læbe
hans øje lukke til.

Rask rev han sig af pigens
blødt svulmende favn,
han sprang ud af sengen
i Frelserens navn;
han åbnede sit vindve,
og i kammeret ind
faldt fredeligt og venligt
det klare måneskin.

Stiv som en billedstøtte
der Rhitra nu stod,
som krampen hende knuged
fra isse og til fod.
Det dejlige ansigt
fortrak sig, med ét,
som var hun i den gyseligste
dødskval bestedt.

Og mens hun stod så hvid
som den kalkede væg,
hendes krop som en skygge
blev mer og mere bleg;
så svandt hun gennem vindvet
lig en dæmrende sky,
og et hyl og en jammer
lød højt over by.

For vindvet slog han kors
og takkede sin Gud,
der trygt ham havde hjulpet
af syndens snare ud.
Se, det har han betroet mig,
og sådan blev han frelst;
alt var ham som en drøm, –
det mener jeg og helst.

Ung Rhitra var forsvundet,
hun aldrig sås igen;
nu blev der atter fred
mellem pige og svend
men endnu voved Jørgen
sig ikke hid til os;
han er forknyt og bange, –
han dvæler ej af trods!" –

Her tav den gamle møller,
men Hjort han mæled ej.
Så gik de ned af banken
på den skyggefulde vej.
Men ungersvendens øje
sig tankefuldt sneg
til pynten, hvor Gulitzas
køkkenrøg opsteg.

Note 12:

Roholt: Nu Roholte, en landsby mellem Fakse og Præstø.

Note 13:
Slog hjul: Slog kolbøtter, vendte mølle.

Note 14:

Hellig Antons kloster: Der lå et antonitterkloster ved Præstø. Dette er vistnok en digterisk frihed fra Winthers side, eftersom kloostret først blev grundlagt i 1470, 30 år efter Erik af Pommerns – digtets kong Erik – afsættelse.

Note 15:

Egebul: Et væltet egetræ.

Den vandrende sanger

Storken, den kloge fugl,
forlængst var draget væk,
og gule blade sejled
ned med den klare bæk;
de skrigende krager
forfulgte bondens plov,
småfuglene sad stumme
i den brogede skov.

Nu tiden og var kommet,
da humlen skulle ind;
den stod endnu i haven
bedækt med høstens spind.
De yppige ranker
havde flettet sig til net,
de lysegule knopper hang
bag dunkle blade tæt.

Rask Hjort nu afklædte
hver sime og hver stang,
den møller og hans datter
bar gennem døren trang
de brusende stængler
med deres rigdom på;
af bittersøde krydder
da dufted hver en vrå.

I øverstestuen [Note 16)]
hele høsten blev slængt;
i midten blev på træstagen
tranlampen hængt;
da blev det muntre arbejd
dem til en lille fest;
hid kom der, for at hjælpe,
hel mangen venlig gæst.

Der sad de, gamle og unge,
rundtom på stol og bænk;
dem bar da liden Anna
til velkomst en skænk.
Så plukked de med iver,
ej tiden blev dem lang;
der hørtes mangen krønik
og mangen gammel sang.

Men just som nu en lystig
fortælling var forbi,
da toned der for døren
en dejlig melodi.
Derude under linden,
på stenbænken sad
en vandrende sanger
med sin citar og kvad.

Han bad om ly for natten,
han bad om en bid brød;
da hældte ung Anna
den humle af sit skød
og vinkede i døren
med rødmende kind;
og knejsende og rank han
i stuen trådte ind.

Han lystig var at skue
med strengeleg i hånd,
med blomster på sin hue
og med brogede bånd.
Den møller da hel venligt
I møde ham gik
de unge piger skottede
til ham med skælmske blik.

Men Hjort, som sad i krogen,
hvor der var mindre lyst,
han rørte sig slet ikke,
han holdt sig ganske tyst,
og strøg ned over panden
sin brede, brune lok.
Da rakte man den sanger
både mad og drikke nok.

Imens han drak og spiste,
delte han med sin hund,
der logred ved hans side
og slikked sig om mund.
Til tak for mad den rejste sig
på bagben og gik,
og gjorde andre kunster,
efter hundenes skik.

Da mælede den møller: "Sig,
hvem tjener du, min ven?
Du er som himlens fugle,
der sorgløst flyve hen:
De sprede ej, de høste ej,
de sanke ej til bo;
en herre lader op sin hånd
og fylder deres kro.

Så mener jeg, du har vel og
en herre rig og stor,
der fylde kan dit bæger
og dække dig dit bord.
Dig blev vist ellers vejen
over livets hede trang?"
Da tog den sanger smilende
til citaren, og sang:

"Jeg tjener ingen herre!
Som fuglen fri og let
jeg lod mig ikke spærre
i bur eller net.
Den drot, som jeg adlyder,
han bor her i mit bryst,
og frejdigt jeg kun fryder
mig ved min egen lyst.

Den hele jord og himmel
det er min ejendom;
alle herligheders vrimmel
de flokke sig derom.
Min skat kan aldrig tømmes,
ej mindskes kan min magt;
aldrig kan der drømmes
mer kongelig en pragt.

Hvert sind og hvert hjerte
er min ydmyge vasal;
jeg dulmer hver en smerte,
jeg smykker glædens hal.
Og kvinderne, de søde,
i hvor jeg træder op,
mig bære huldt i møde
liljens og rosens knop!"

Da letted på sin hue
med smil den møller god:
"Så fornem gæst at huse
jeg havde næppe troet!
Men lige søger lige!
Det sømmer sig jo bedst:
du er vel, kan jeg tænke,
hel ofte kongens gæst?"

"Jeg kommer," kvad den sanger,
"just lige fra hans borg;
der hersker liden glæde,
men desto mere sorg.
Se, mens I flittigt sysle
med øllets bitre kraft,
ved cit'ren jeg fortæller jer
de syner, jeg har haft"

Han lagde sig tilbage
og tankefuld så
mod bjælkeloft, mens strengen
han sagte rørte på.
Men hen til hans læber
alles blikke fulgtes ad.
Kun Hjort holdt sig stille
i krogen, som han sad.

Note 16:

Øverstestue: Stue i bondegård, der benyttes som lagerrum, men også kan have anden anvendelse, fx som soveværelse.

I kongsgården

Kong Erik sad på Gurve [Note 17)]
i højelofts-sal;
den engellandske frøken
var hans dronning og gemal.
Hun stråled ved hans side
fra stolte kongestol
så mild og så dejlig
som vårens klare sol.

Men han var vild og flygtig
som kornmod i høst;
ustyrlig som stormen,
der hæver Nordhavs bryst.
Der var kun fattig fred
mellem dronning og drot,
thi hagelskur og solens smil
de enes ikke godt.

I kongens gård der tjente da
det elskeligste par;
den unge Strange Nielsen
den ene af dem var;
en kæk og frejdig jyde
af den ædleste rod;
for dronningens åsyn
som kammersvend han stod.

Den anden det var stjernen
i hendes jomfruflok,
og det var frøken Ellen
med den guldblonde lok;
de roser og de liljer
de blegned på hendes vej,
hun dejlig var som dagen, –
men det vidste hun ej.

Hr. Strange var udsprunget
af den mægtigste æt;
klart var hans skjold, hans adel
uden skygge eller plet.
Hun kendte ej sin fader,
og næppe var hun fød,
så blev der talt forblommet –
om hendes moders død.

Men hos den gamle dronning
blev hun fostret som spæd;
i fruerbur [Note 18)] hun lærte
god adels skik og sæd.
Og da hun var så dejlig,
og da hun var så god,
så blev hun valgt at sidde
ved den unge dronnings fod.

Det vared ikke længe
så spired der frem
den lifligste majblomst
og duftede for dem;
og alt som den yndig
i deres vår fremgik,
på den de begge stirred,
og så mødtes deres blik.

Ung Strange vandrer ensom
i skov og i lund,
han ænser ej at jage,
han lokker ej sin hund.
Og frøken Ellen sidder
og sømmer silken blød;
mens hånden med nålen
synker drømmende i skød.

Han viste hende høviskhed,
hvor som han kunne bedst;
han holdt hende bøjlen,
når hun steg på sin hest.
Ud fra de rige lokker
da mildt to øjne så,
som kornblomster smile
mellem guldgule strå.

Så fra et smil de nåede
til et håndtryk i løn;
og jomfruen modstod
ej ungersvendens bøn;
men hemmeligt de mødtes
i slig uskyldighed,
at Himlens rene engle
måtte juble derved.

I Gurve rosenhave,
på grønsværet stod
en mægtig kronhjort foldet
ved lindetræets rod.
Did iled de begge
i nattens skygge hen,
den hjort blev deres løndoms
fortrolige og ven.

Og tegnet, som i nattens mulm
de brugte, hvergang
de nærmed sig hinanden,
det var en simpel sang
en jævn lille vise,
uskyldig og glad,
som begge de to hjerter,
der så ofte den kvad:

"Hvor tindrer nu min stjerne?
Hvor dølger sig min skat?
Dig søger i det fjerne
min sjæl ved dag og nat!"
Og når da sangen toned.
Den hjort, lidt mindre vild,
vendte de brede ører
og lyttede til.

Tilsidst den blev så tålig,
at den sig klappe lod,
og når sig sangen meldte,
ved jomfruens fod
den lagde sig i græsset,
så hun i lystigt mod
tit hængte den om halsen
sit kæreste klenod;

en kæde med et kors
med Frelserens billed på,
af gyldne led og plader
og smykt med stene blå.
Når så de måtte skilles,
hun med sin hvide hånd
igen tog af dens nakke
det dyrebare bånd.

De troede sig så dulgte
som duer i klippespalt;
men øren har en hofgård
og øjne overalt;
og intet er så svært.
Om man er nok så snild,
at holde skjult for verden
som tvende hjerters ild.

Dog ingen dem forrådte,
ej ublid fortræd
for foden stød dem lagde
eller skræmmed deres fred.
Man voved ikke sådant,
thi han var stolt og kæk;
man nænned ikke heller
at volde hende skræk.

Hjem stævned da kong Erik,
i hu var han så gram;
ind drog han på sit Gurve,
og ufred fulgte ham.
Til søs for længe havde
han fejdet på holsters land; [Note 19)]
lig odderen, ej han kunne
få halen op af vand.

Han ænsed knap sin dronning;
men til banket og fest
de useligste karle
han samlede til gæst.
Hvad slet der var at finde,
det sad omkring hans bord.
Som herren er, så træde
og svende i hans spor.

En dag han sad og ganted
med dem ved fuld pokal,
da trådte ind med latter
en svend i kongens sal.
Han meldte: "Herre konge!
Der står ved borgeled
en tiggertøs, som ønsker
med dig at tales ved.

Hun lo kun, da jeg trued,
for pisken ej hun løb,
og hundene, jeg pudsed,
de blev bange og krøb!"
Kong Erik lystig tømte
sit bæger da påstand:
"Vi gad dog nok forfare,
om os hun trodse kan!"

Med fjerbaret på isse,
med klingert sværd ved lænd,
strunk spanked gennem borggård
han foran sine mænd;
og udenfor ved linden
på en græsbænk de så,
halvt støttet på sin albue
den tiggerpige lå.

Hun bar et pjaltet skørt kun,
nøgen var fod og arm;
stor dejlighed omgav dog
hendes ansigt og barm.
Og det eneste smykke
hun havde, det var
af guld en lille slange,
hun i venstre øre bar.

Hun rolig blev siddende,
og lod de fødder små
sig sagte kun bevæge
i grønne græs og strå.
Om halsen ringled lokker
kulsorte som en snog;
to afgrundsmørke øjne
på drotten hun opslog.

En gysen overfo'r ham,
hans lød blev så bleg,
som i en rus fortumlet
tilbage lidt han veg;
et flammeblus så atter
ham til ansigtet steg,
men ej en lyd endnu
fra læben sig sneg.

Da hvisked han: "Hvad vil du?"
man hørte knap hans røst,
og heftigt under fløjlet
sig hævede hans bryst.
Men med hovedet lidt hældet
tavs til ham skotted hun
og smilede og spilled
med fingren på sin mund.

"Hvad vil du mig?" gentog han
med stirrende blik.
Da rejste hun sig langsomt
og vinked ham og gik
foran så let og sirligt ind
i tætte rosenlund;
han fulgte hende lydig
som en kælen skødehund.

Hvad der de talte sammen,
fik intet øre hørt;
men de prægtigste klædemon
hun snart sås iført.
Stærkt spraglede farver
hun allermest var huld;
så bar hun sort og gult og rødt,
græsgrønt med sølv og guld.

Hun kæder fik og spange [Note 20)]
og sølvspændte sko,
kun ingen ring i øret, –
hun blev sin slange tro.
I lange lindegyde,
som fra borgen monne gå,
hvor hist og her i skyggen
hofsinders huse lå;

i sidste sted i rækken,
som var så sirligt bygt,
halv dulgt bag rosenhækken
og med billeder smykt,
hun slumred mest om dagen
i sin yndige bo, –
til slummer havde natten
ej synderlig ro.

På jagt i grønne skove,
ved dans og ved spil,
ved natlige banketter,
hvor glæden ret var vild,
på ensomme vandring
langs Gurve-søens blå,
man Dorrit, som hun kaldtes,
i kongens følge så.

Når på mælkehvide hoppe,
let bygget som en hind,
hun traved hos hans side
i skovens tykning ind;
når i friske sommermorgen,
i stille rosenlund
de hvisked, bryst mod bryst
og sukked, mund på mund;

når de sejlede på søen,
når under nattens slør
han listed sig formummet
og svandt bag hendes dør:
i hende rent fortabt,
kun hende ænsed han, –
forsvundet af hans tanke
var dronning, folk og land.

I fruerbur sad dronningen,
mens tåren lønlig randt;
med sine unge møer
hun væved og, hun spandt;
men intet net hun knytted
så stærkt og så snildt,
der kunne atter fange
hendes flygtige vildt.

Så gik en høst og vinter;
men da kukkeren sang
igen i vårens løvsal,
hvor dådyret sprang,
da faldt ung Dorrits øje
på hr. Strange engang,
da bagom hendes have
han vandred over vang.

Hel tankefuld hun så ham
at søge ind i lund
iført den grønne kofte,
med horn og med hund;
ømt blev da hendes hjerte,
som havde det længe blødt;
vel følte hun en smerte,
men det smertede så sødt.

Ham fulgte hendes tanke,
ham fulgte hendes fred,
og hvor hun siden dvæled,
der dvælede hun med,
og lokked ham så listigt
snart her og snart der, –
ej mærked dog kong Erik
den bedragelige færd.

Thi, underligt at sige,
det lod, som hun var to:
på samme tid, hun sad
i sin yndige bo
og skæmtede med kongen,
har mangen svoret på,
at hun var set i lunden
efter Strange at gå.

Men junker Strange trodsed
hendes dejligheds magt,
hans stolte blik nedslynged
usigelig foragt.
Mat fra hans hjertes klippe
sank hendes øjnes skud,
thi han var ren som sneen
og trofast mod sin brud.

Hendes smil og sang og dansen
så sommerfuglelet,
alt – alt var forgæves,
og til sidst blev hun træt.
Hun var som den, der svømmer
med stønnende bryst
og af brændingen kastes
igen fra sikre kyst.

Foragtet elskov vender
sig såre snart til had.
Tit læben bittert rynkes,
hvor smilet nylig sad.
Sit bytte grumhed fanger
tid udi listens væv, –
når ulv går ud på rov,
lusker bagefter ræv.

Så dulgte hun sin pine,
så dæmped hun sin harm,
en sikker hævn hun fostred
i sin flammende barm.
Ak, hun behøved ikke
at bruge megen list,
hun snart var på sporet
og byttet hende vist.

Som ørnen let opdager
to duer i klippespalt.
Snart havde hun udspejdet
de tvendes løndom alt.
Hun havde set dem mødes
ved lindetræets rod,
hvor fredelig og stille
den tamme kronhjort stod.

Hun selv, med kvalfyldt hjerte,
i nattens dybe ro
jo havde hørt dem synge,
de nattergale to:
"Hver nat er vor sommer,
dens blomster er vi,
når dagen den kommer,
er vor sommer forbi!"

Det trykked brodden dybere,
der pinte hendes sind,
og snigende som en slange
hun tren til kongen ind.
Hvor tindred da de øjne,
hvor lokked læben sød!
Hun som en kælen killing
gled hen på hans skød.

Så tog hun om hans hage,
hun stirrede ham ind
så smigerfuld i øjet
med munden på hans kind,
og drypped gift i øret
ved sine lumske ord;
fluks fandt de vej til hjertet –
op rasende han fo'r.

Som afsindig han fråded,
og hvid som en væg
han greb sig med hånden
om sit frodige skæg,
og mumlede sagte:
"Ja, bort! ja, han må bort!
Så fare han ad Helved
på den kronede hjort.

Så føre man tøjten bort
fra dronningens bur
og evigt hende gemme
bag lås og bag mur!"
Så stønned han stakåndet
og tumlede som ør.
Da listed Dorrit sagte
sig ud af kamrets dør. –

Den næste dag man fritted,
man spejded her og der,
men dem, som man søgte,
dem fandt man ikke mer.
Hr. Strange var forsvundet,
og frøken Ellen sad
ej mer i fruerburet
og vævede i lad.

Man gik omkring uhyggeligt,
man hvisked tyst i vrå,
med ængstelige øjne
man på hinanden så.
Forsvundet var og hjorten,
som græssed ved lindens rod;
man rendte og begloede
den plet, hvor før den stod.

Dog snart ej mer der spurgtes,
hvor de tvende blev af
som vindpust, der hvisler
over daggammel grav,
er menneskernes tanker:
de dvæle kun kort,
og skynder helst fra smerten
og rædselen sig bort.

Men dronningen, den fromme,
den elskelige viv,
hun glemte dem ikke,
hun skjalv for deres liv.
Så lod hun mig da stævne
i sit lønkammer ind;
der sad hun sorgnedbøjet
med hånden under kind.

Jeg knæled ned og kyssed
på skørtets purpurflig.
Da talte hun: "Hør Folmer!
hvad jeg vil sige dig!
Du bære skal mit lønbud
alt over lund og sø,
du søge skal hr. Strange
og den fattige mø.

Jeg tror, dit hjerte hader,
hvad der er grumt og slet;
jeg ved, at du er frejdig
og lystig og let.
Hvis du mig nu kan bringe
min smerte lægedom,
jeg nådig vil dig skænke,
hvad du beder mig om!"

Hos mig bar altid kvinden
den allerførste pris;
og dronningen, hun er dejlig
som Eva i Paradis!
Jeg svor: "Dem vil jeg søge,
og jeg skal finde dem!"
og trykked atter læben
på kjolens purpurbræm.

Jeg mener, megen talen
den båder ikke stort.
Med strengeleg på ryggen,
straks ud af borgens port
gav jeg mig da på vandring,
som tit jeg plejer van;
jeg gæsted by og bonde
og borg og riddersmand.

Hos munkebrødre sorte,
hos hvide og hos grå,
ved fine frueklostre
jeg bankede på;
men ingen kunne sige
mig af det svundne par,
fra hver en port mit øre
jeg lige tomt udbar.

Ej vender jeg tilbage,
mit ord jeg løse må,
om så til verdens ende
min fod skulle gå.
Om så den ikke standsed,
før i min grav jeg gik!"
Her tav den unge sanger
med et spørgende blik.

Men stum sad den møller,
ej noget svar der lød;
forlegen Anna stirred
på humlen i sit skød.
De væven så, men voved ej
at gribe tråden fat, –
forlængst alt havde Hjort
sin mørke krog forladt.

Nu alle var bortgangne,
nu alt omkring ham sov.
I møllen, medens hjulet
brusede højt i skov,
han tænkte på med smerte,
hvad sangeren fik fortalt;
han ville ej forråde,
hvor godt han vidste alt.

Fra klostret morgenklokken
fjernt over bugten klang;
da stod den unge sanger
alt rustet til sin gang.
Han lystigt kyssed Anna,
tog mølleren i hånd;
snart svandt bag krat hans pudel
og hans flagrende bånd.

Note 17:

Gurve: Lille Gurre slot, et jagtslot i nærheden af Køng (og ikke det mere kendte i Nordsjælland).

Note 18:

Fruerbur: Kvindernes opholdsstue, især på slotte eller herregårde.

Note 19:

Holsters land: Holsten, dvs. Nordtyskland.

Note 20:

Spange: Spænder af metal, især af guld eller andet ædelmetal.

Gulitza

Novemberstormen havde sig
til borgleje lagt;
nu havde den fået bugt
med skovens sidste pragt.
På højen stod ung Strange
og stirrede did ned,
hvor hen i sø sig strakte
det lange, smalle fed.

Der dvæled tit hans tanker;
thi Folmer Sangers ord
ham havde tændt en stjerne
og ført på håbets spor;
nu hos den gamle kvinde,
som husede hist bag klint,
han ville hente nøglen
til sit livs labyrint.

Gulitza måtte vide, –
– så bares det ham for, –
til løsning og til frelse
det kraftigste ord.
Så steg han ned ad skrænten,
fra krattet, i det frie,
og vandred ud på fed
ad lidt betrådte sti.

I skov snart vejen slynged sig,
og snart langs lave strand.
Den hæse måge svæved
henover dunkle vand.
Klar hængte tågens dråbe
på sorte tjørn og gren,
kun søvnigt leged voven
med strandens tang og sten.

Men fjernt, hvor pynten slipper,
en røg steg mod sky;
der øjnede han hytten
i buskenes ly.
Af sten og mos var væggen,
dens tag af bleget tang; –
der standsed han og lytted
til den sælsomste sang.

Snart var det en tungsindig,
forsørget kvinderøst,
der ret vil ånde smerten
af et fortvivlet bryst.
Snart lød det som en jubel,
uhyggelig og stærk,
lig afgrundens hilsen
på ondskabens værk.

Han nærmede sig hytten;
men udenfor han så
en stridhåret ulv
ved tærskelen at stå;
dog næppe fik den øje
på ham, så fo'r den ind, –
og straks i døren viste sig
den vendiske kvind.

Det rige hår, lig panden,
var bleget og hvidt;
om kinderne og skuldren
det hængte vildt og stridt.
Ud fra de sorte øjne
kun matte stråler skød,
som i den hvidgrå aske
fra en halvslukket glød.

I sine brogede pjalter
hun nejed dybt mod jord,
med hænderne for brystet
og mæled disse ord:
"Jeg vidste af dit komme,
før du dit hjem forlod;
jeg så dig tit i drømme,
du fagre, unge blod!

Jeg kender nok din adel,
som har sig fjælet bag
den hvide møllerkofte;
jeg så din skæbnes slag;
jeg ved, hvad du vil spørge,
og jeg skal give svar!
Kom, sæt dig her på stenen,
ej bedre stol jeg har.

Det vredens barn, jeg fødte,
blev også din fordærv;
at frelse dig og dine
er vel mit sidste hverv!"
Forventningsfuld ung Strange
tog plads på breden sten;
selv hun på hug sig satte
med skørtet om sine ben:

"Jeg stammer fra en høvding
hisset på Lante Ryn!" [Note 21)]
– stolt tindred hendes blikke
under de sorte bryn, –
"er dagen klar og skyfri,
fra eders jomfruland
min hjemstavns hvide klipper
hel grant man øjne kan.

Min fader var kun fisker,
og da han var død,
sig satte på vort dørtræ
både fattigdom og nød.
Men frisk og vild som fuglen,
der flagrer over sø,
jeg vokste op og blev til
den dejligste mø.

Med andre unge piger
jeg legede ved strand,
vi stred med sten, vi svømmed
omkap i salten vand.
Om sommeren vi dansed,
bandt kranse og sang;
vi knytted net og ruser
den vinteraften lang.

Min moder da fortalte
om kamp og fægterspil,
om hvordan det ved fester
og ved offere gik til.
Hun lærte mig i løndom
hel mangen kraftig kunst; –
så leved jeg og stolede
på gudernes gunst.

Du mener vel, at korset
står fast i venders land?
Det rokker end som sivet,
der plantet er i sand.
Nej, hemmeligt, men kraftigt
de gamle guders hær
end vogter vore strande –
og mørkets gud især.

Dybt i den hvide klippe,
hvor den hvælver sig hult,
hans pragtfulde tempel
ligger sikkert og skjult.
End bringer der hans præster
ham natligt offer frem;
om dagen er de bønder,
og ingen kender dem.

I mørke løvfalds-nætter,
når stormen tuder ret,
end slagtes tyr og orne
for en lykkelig dræt. [Note 22)]
End danses der i våren
om de hellige træ'r;
den sorte gud der bringes
hvert år en jomfru skær.

Hun være må af fornem,
af ældgammel æt,
og dejlig af skabning,
uden lyde eller plet.
Hun til hans tempel føres,
som var det hendes grav.
Man aldrig får at vide,
hvor hun er blevet af. –

Jeg lå ved moders side
og sov en sommernat;
da vågned jeg i rædsel,
da greb man mig fat.
De stoppede min mund,
de dæmpede mit skrig;
ud bar de mig af hytten,
indhyllet som et lig.

Jeg følte, jeg blev båret
gennem moser og vang;
jeg hørte, skovens susen
over mit hoved klang.
De bar mig op ad fjeldet,
tungt ånded deres bryst;
havet snart mig hilste
med sin dundrende røst.

Så gik det ned ad bakke,
som dybt i en dal,
og luften, jeg indånded,
blev så underlig sval.
Da endelig de standsed,
ned blev jeg sagte lagt,
mit slør blev bortrevet,
og jeg så – hvilken pragt!

Med purpurtæpper tjældet [Note 23)]
var den hvælvede hal;
og gulvet sammenføjet
af sleben muslingskal.
De røde lamper dufted
som rosens første suk,
mens røgen op sig hvirvled
mod loftets runde glug.

På gyldenstykkes hynder
og odderskind jeg lå;
men jeg var hel alene,
ej nogen sjæl jeg så;
jeg øjned ingen døre
i den runde klippehal,
kun lige for mit leje
sig hvælved et portal.

Forsigtig jeg mig listed
derhen, og stirred ned.
Det var et svælg, et åbent,
en afgrund sort og bred;
jeg dybt dernede hørte –
mens svimlende jeg stod –
hvor ind i grotten bruste
den vilde havets flod.

Da lød en sagte raslen,
forfærdet så jeg om!
Frem bag de purpurtæpper
to skikkelser der kom.
Og det var tvende kvinder,
i slør fra top til tå.
De toede mig, de salved mig,
de klædte mig på.

I mine sorte lokker
blev snoet korallen rød;
den søgrønne silke
om mine hofter flød;
om midjen trende gange
guldkæden de vandt;
de kyssed på min kjortel
og nejed og forsvandt.

Så var jeg atter ene,
det gøs i mit blod.
Et dækket bord jeg øjned,
som under lampen stod,
med honningbrød i skiver,
bestrøet med valmukorn;
og vin, den røde, hvide,
blinked i gyldne horn.

Med skælvende hænder
af kagen lidt jeg brød;
den flammende vinmost
til mit hjerte sig gød.
Da sluktes lampens lue,
og intet mer jeg så.
Jeg famled til mit leje
og kasted mig derpå.

Ned i de bløde hynder
jeg trykkede min kind,
og bølgens klang fra dybet
mig snarligt lulled ind.
De yndigste syner
omgøglede min barm, –
da blev jeg atter vækket
af en favnende arm.

Af glødende læber
tillukket blev min mund, –
da vånded sig og sukked
min sjæl i hjertets grund!
Jeg aned, det var ham
med det frygtelige navn,
jeg vidste, det var guden,
der tog mig i favn.

Tre måneder, tre uger,
tre dage så hengik,
men aldrig noget levende
at skue jeg fik.
I tempelet alene
og smykket som til fest
om natten kun jeg modtog
den rædsomme gæst.

Engang jeg lå og slumred
i den bælgmørke nat,
jeg vågned op i rædsel,
man atter greb mig fat.
Man førte mig af klæderne,
og nøgen, som jeg var,
hen til den dybe fjeldport
ved dybet de mig bar.

Der stemmede de op
den afskyeligste sang,
frygteligt fra klippernes
hvælving det klang.
I rædselfulde jubel,
fra portens skarpe rand
de ubønhørligt styrted
mig i det sorte vand.

Jeg sank i bølgens fråde,
men dukked atter op.
Var det en gud, mig frelste?
Usåret blev min krop.
Jeg brugte uvilkårligt
mine arme, mine ben,
og fik så fat i mørket
på klippens våde sten.

Dybt drog jeg efter vejret;
men hjertet end holdt stand.
Med hånd og fod jeg stræbte
gennem bølgende vand;
langs grottens stejle vægge
jeg følte mig for, –
alt svandt i det fjerne
de præsters vilde kor.

Da kom jeg til en krumning,
frem dæmred noget lyst,
og atter vågned håbet
i mit sukkende bryst.
Vel bredere blev svælget,
mer voldsom bølgens vægt,
jeg kæmpede dog modigt
og skæmmed ej min slægt.

Jeg nåede grottens munding
i den begsorte nat,
jeg søgte hen til bredden,
hvor den var mindre brat.
Der kravlede jeg opad
og satte mig i mag,
hvor klippen over søen
udskød sig som et tag.

Der sad jeg da i mulmet
ved det brølende hav,
til daggudens stjerne
sig hæved af sin grav.
Da øjned jeg en fisker,
jeg vinked ham til land;
han tøved angst, og snart jeg så,
det var en kristen mand.

Thi hellig Antons billed
var skåret i hans stavn;
han korsed sig og hilsed
i den herre Jesu navn.
Jeg gengav ham hans hilsen;
da tog han mig ombord,
og hyllet i hans kofte
med ham jeg hjemad fo'r.

Hans kvinde gav mig klæder,
og i hans stille bo
mit legem sanked kræfter
og mit hjerte fik ro.
Da så engang den fisker
til Videslet [Note 24)] drog,
herhid i båden med sig
han venligt mig tog.

Her under disse bøge
mit fristed da jeg fik.
De fiskere, de bønder
mig gave mad og drik.
Jeg læged deres køer,
jeg signed deres garn,
og her i denne hytte
jeg fødte gudens barn."

Her rejste sig Gulitza
fra tuen, hvor hun sad.
I hendes åsyn maled sig
det grusomste had.
Stærkt blussed hendes kinder,
hun rynked sine bryn;
i øjet funkled ilden
så skarp som et lyn.

Den nøgne arm hun strakte,
hun stamped med sin fod
og knytted sine næver:
"Hun er mit kød og blod,
men ånden er en djævels!
Den kval du aner ej,
når moderen må hade
sit barn! Den kender jeg!

Da hun, for tidlig moden,
sit ledebånd forlod,
hun yppig blev, som ranken,
der fostrer druens blod.
Hvor hun sit øje fæsted
i hytte eller hus,
der vakte hun, som druen,
vild svimmel og rus.

Hun ejer fra sit udspring
den frygteligste magt.
Mig har hun forgjort
og i skændig trældom bragt;
jeg er ej mer min egen,
o, forsmædelse og skam!
Her må jeg stundom vandre
i den fæleste ham.

Hun dejlig er som dagen,
men nattens gud har tændt
sine vildeste flammer
i hendes barm og vendt
fra lyset og fra himlen
vellystigt hendes hu,
og hvor hun blot sig viser
fremspirer sorg og gru.

Hvor hendes magt sig dølger,
ej sagde mig min kunst;
den må, den skal forsvinde,
som for sol en tågedunst;
du – du kan hende trodse,
din hånd og hu er ren,
end har du aldrig syndet,
og du elsker kun én.

I kongens hjerte Rhitra
har tændt den vildeste brand,
og hun er mere hersker
i borg og land end han.
Men aldrig skal hun mere
udpresse suk og gråd,
hvis mig du nu vil høre
og lyde mit råd.

I møllen dvæl, til du har hørt
den rette time slå;
til kongens borg du atter
da lønligt drage må.
Der griber du en ugle
St. Hansnat, og tyst
lad skære ud dens hjerte
af det loddækte bryst.

Så ser du til at stande
ved hendes seng en stund,
når søvnens gud har lukket
hendes øjne og mund;
læg hjertet da, det røde,
tæt under hendes barm,
hvor blodets kilde syder
til venstre vild og varm.

Tag hendes hånd, den højre,
– hun vågner ej derved –
og tryk den mod dit hjerte,
bøj sagtelig dig ned,
og spørg! – Da må hun svare,
hun tvunget er dertil;
hun må dig åbenbåre
alt, hvad du vide vil.

Hun må sig selv nedstyrte
fra højden, hun har nået;
da blomstrer fred og glæde
af den sorg, hun har sået.
Så fast hun må sig hilde
i sit eget lumske garn,
at du kan hende knuse,
mit usalige barn!

Hver tåre da gengældes,
som hun fik udøst,
da hæves og min trældom,
og lænken bliver løst,
som hidtil mig i jammer
og elendighed bandt!"
Med strenghed mæled Strange:
"Sig, kvinde! Er det sandt?"

Vildt slog sig da Gulitza
med næven for sit bryst,
et skrig hun udstødte
og vendte sig mod øst:
"Ved ham, der rider hesten
så skinnende hvid,
jeg sværger – ja, ved hende,
der er frugtbar og blid" – –

"Hold inde!" råbte Strange,
"Du ved, jeg ikke tro'r
på dine falske guder,
ved hvem din læbe svor!"
Som lynslagen, kvinden
nedsegnede til jord,
hun vred sine hænder,
og så tog hun til ord:

"O, hjælp mig da du milde,
du rige herre Krist!
Dig vil jeg nu tilhøre, –
så tror han mig dog vist.
Dit kors det vil jeg bære
under et helligt tag,
dit navn det vil jeg prise
ved nat og ved dag.

Ved Suså hist der ligger
et hus med tårne på,
dag og nat derinde
de fromme kvinder gå;
der vil jeg ydmygt tjene, –
ved ham, som hersker der,
jeg sværger dig, at sandhed
min mund beretted her!"

"Velan," gensvared Strange,
"Jeg vil vove, dig at tro.
Guds engle dig ledsage
til hjertefred og ro!
Gud signe din beslutning!
Gak trøstig did og bring
til klostrets fromme moder
kun denne lille ring.

Hun venligt vil modtage
dig og mit vennepant;
hun hjælper dig at løse
hver lænke, som dig bandt.
Der skal du dig afføre
det vanhelliges dragt,
og ydmygt søge frelsen,
hvor frelsens skat er lagt!"

Med tårefyldte øjne
Gulitza håret slog
tilbage fra sin pande
og hans hånd til læben drog.
Tavs stod hun der ved hytten
og tankefuld så
den ranke junker langsomt
op af skovskrænten gå. –

De dage blev nu korte
og natten blev så lang;
midvinterens storme
deres vilde jubel sang.
De gråsorte skyer
af havet vælted op,
og sneen fyldte vej og sti
og lå på bøgens top.

Snart isens klare lænke
det store vandhjul bandt.
Ung Annas sind kun hvile
i sine drømme fandt.
Hr. Strange, utålmodig,
fra stuens lune vrå
lod sine tankers række
så vide veje gå.

Note 21:

Lante Ryn: Rügen.

Note 22:

Lykkelig dræt: God høst eller fangst. (Hedningene på Rügen ofrer stadig til deres gamle guder, trods danskernes ødelæggelser under Valdemarerne).

Note 23:

Tjældet: Beklædt eller tapetseret.

Note 24:
Videslet: Gl. betegnelse for Danmark.

Jørgen og Anna

Når bækken risler lystigt
og skoven den er grøn,
når duen bygger rede
og kurrer i løn;
når blå violer vågne
og kukkeren gør larm,
da vækkes også håbet
i mangen sorgfuld barm.

Da stiger op i stammen
den lutrende saft,
de sitrende kviste
fornemmer vårens kraft,
og fløjlsbløde blade,
smaragdklare skud
af glinsende, springende
hylstre foldes ud.

Den venlige vårluft
fik og gjort Anna blød;
rask rulled hun sit sytøj
tilsammen på sit skød.
Sit solklæde tog hun
af skabet hist på væg,
og fyldte så en håndkurv
med brød og med æg.

En hulvej sig krummer
fra skoven ned mod strand,
forbi vildbanegård
langs det skvulpende vand.
Der vandrede nu pigen
så tankefuld i sind;
så steg hun op ad skrænten,
i St. Antons kloster ind.

Den gamle portner gav hun
den skænk, som hun bar.
Ind trådte hun i kirken,
hvor solen stråled klar.
Dybt for det allerhelligste
hun nejed sig mod jord
og korsed sig og nærmed sig
til munkenes kor.

Ned faldt hun på sit ansigt
og inderligt hun bad
så knæled hun ved stolen,
hvor broderen sad.
Hun bøjed sig mod gitteret
undselig og lod
sin sorg gå til et hjerte,
som sorgen forstod.

Men hvad de tvende taled,
det hørte kun den,
hvis vilje sparer myggen
og vejrer verdner hen.
Da pigen så sig rejste,
der perled tårer frem;
sød vemod og fortrøstning
sig spejled i dem.

"Jeg Jørgen skal tilgive!"
det hvisked i hendes bryst,
mens atter hjem hun vandred
langs den solvarme kyst.
"Men ham til mand at tage,
det blev mig ej pålagt," –
her nikked hun lidt trodsigt –
"Jeg ta'r mig vel i agt!"

"At glemme ham, den anden,
mig falder ikke svært.
Mit sind ej kan begære
hvad en bedre er kært.
Ak, hvor det dog er sælsomt!
For mig er alt forbi!"
så sukked hun og vendte
sit fjed til skræntens sti.

Den vårdag var så lummer,
og pigen var så træt.
Hel mødig steg hun over
på skovstentens bræt;
og da hun under skyggen
i ensomheden stod,
i græsset mat hun segned
ved bøgetræets rod.

Småblomsterne de vugged
i vårvinden blid.
De klare lyse grene
vinked slummeren hid.
Den kom da også listende
på hendes øjelåg;
bagefter fulgte drømmens
forvirrede tog.

Først så hun Rhitra danse
så dejlig, men så vild;
fra hendes øjne lyned
den fortærende ild;
og Jørgen hende fulgte
i skovens mørke ind;
der stod de bryst mod bryst
og kind lagt til kind.

Da sank i hendes hjerte
påny det hvasse sting,
da løb hun forvildet
på en hede omkring.
Der mødtes hun med Hjort,
men han ænsed hende ej;
sidst kom dog Folmer Sanger
og viste hende vej.

Dernæst hun sad i møllen,
men skinsygens harm
den vokste som en malurt
ud af hendes barm;
den døved hendes sanser,
den skyggede så tæt,
at ej hun øjned Jørgen,
der vanked bleg, forgrædt.

Brat hende drømmen førte
igen til grønne skov.
Hun syntes – som det var –
at hun lå der og sov.
Men mellem lundens stammer
sig væltede frem
et hav af klare skyer
og tilslørede dem.

Med ét sig skyerne skilte
og glimrende blev alt;
i den aflange, klare,
dybt himmelblå spalt
den høje nådens dronning,
den rene jomfru står,
på armen har hun sønnen
og stjerner om sit hår.

Der stråled ud om hende
en unævnelig glans,
af tusind englehoveder
en fyldig rosenkrans;
hun fæstede på pigen,
der slumrede på jord,
vemodig disse øjne,
hvor velsignelsen bor.

Hun løftede sin højre
Ømt advarende hånd,
og talede til pigens
tvivlomspændte ånd:
"Du mener at tilgive?
Du gør det ikke helt!
Forladelsen du deler,
som dit hjerte du fik delt!

Tilgiv ham helt! Sin brøde
har han angret og fortrudt,
med ærlig, kraftig vilje
jo syndens lænker brudt.
Jeg bad for mangen synder
og førte ham på vej, –
sig, Anna! vil du være
nu mere streng end jeg?"

Hun tav. Men tusind stemmer
langt inde fra Paradis
sang til den hellige jomfrus,
den rene moders pris.
Bort svandt den rige glorie,
og englekorets lov
forstummed, og Anna vågned
i den lysegrønne skov.

Med heftig hjertebanken,
bevæget, men dog glad
til bøgens rod hun læned sig
og eftertænksom sad.
Sit blonde hoved lagde hun
til siden lidt, og så
i vejret, som når duen
spejder i himlens blå:

"Det var de samme ord jo,
som munken fik mig sagt,
det var den ædle sæd,
han i mit sind fik lagt;
men hun, den højtvelsignede,
lig solens hulde magt,
til liv og til blomstring
det døde frø har bragt."

Op sprang hun fra græsset,
tog kurven på sin arm;
let løb hun henad stien
så blussende varm;
og da hun så sin fader,
hun sank i hans favn,
og hviskede undselig
hint dyrebare navn.

Glad trykked hende mølleren
til faderhjertet tæt,
tog hende under hagen
og hvisked: "Det var ret!"
Da stråled hendes øje,
som før så tit var vådt,
og så blev Jørgen hentet,
og så var alting godt. –

Den møller var snart påfærde;
han sendte budskab hen
til alle gode grander,
til frænde og til ven,
i Roholt og i Faksø, [Note 25)]
i Axelhoved sogn.
Da kom der hid til møllen
hel mangen pyntet vogn.

Alt efter bedste evne
de bragte føring [Note 26)] straks
af æg og mælk og smør og høns
og andre gode slags.
I stue, lo og lade
blev dækket bord ved bord,
og væggene behængte
med grønt og blomstersnor.

De lattermilde piger
smykked den væne brud,
stolt blev hun udstafferet
med røde silkeskrud.
Det blonde hår opstrøget,
strunk sad hun på sin stol
med bånd og nakkestykke
og skinned som en sol.

Hun løftet blev i vognen,
rask skaren fo'r afsted
til kirken over mark og eng,
igennem lund og led.
Foran, bagefter fulgte
i broget række lang
tilhest de unge karle
med piskeknald og sang.

Blandt dem red også Strange,
og da de så kom hjem,
og folket vel var bænket
og skafferne bar frem
de store suppeskåler,
det høje sulefad,
da gik han om og skænked;
dem øl til deres mad.

For enden af brudebordet
de spillemænd fremgik,
med trommer og med piber
de gjorde skøn musik.
De stoddere sig flokked
om møllerens glade hus,
de bleve alle kvægede
af fad og af krus.

Da dugen var borttaget,
endnu ved højlys dag
rask trådte udi dansen
det hele bryllups-lag.
Der dansede først Strange
med den blomstrende viv,
eja, hvor slog han sirligt
sin arm om hendes liv!

Det vared dog ej længe,
så blev han klappet ud,
for alle ville danse
med den vakre, unge brud.
Hun gik fra hånd til hånd;
mens vemodig i sind
ung Strange sad på bænken
under den grønne lind.

Da lød et råb: "I løkken
et prægtigt dyr der står
og græsser i den unge rug!"
Da stimled ud af gård
en mængde for at se det;
men mølleren råbte: "Hjort!
Spring ud, min søn! til dyret,
og se at få det bort!"

Som vakt af dybe drømme
ved møllerens ord,
sprang Strange op fra bænken
og ud i marken fo'r.
Han dem tilbage vinked,
som ville følge med,
og ene gennem skoven
til løkken løb han ned.

I grønne rug der græssed
det stolte dyr i ro,
det bøjede sin nakke
med lodne spidser to;
sin ranke hals det rejste,
det spored og blev va'r, –
halvt skjult i sin manke den
en gylden kæde bar.

Forsigtig standsed Strange
som en erfaren mand;
i brystet hamred hjertet,
han næppe ånde kan.
Det er hans lykkes vidne!
Det er hans gamle ven!
Det er hans lette ganger,
han kender den igen!

Han nærmede sig agren
med varsomme skridt;
han fløjtede den vise,
som den hørte så tit;
da vendte den sit hoved,
den gik og den stod.
Så vekslede den atter, –
og Strange fatted mod.

Sin sang han atter fløjted,
og med lydløse fjed
han under vinden sneg sig
langs buskene ned.
Da øjnede ham hjorten
så nær – og med et sæt
forsvandt den for hans blik,
hvor krattet var tæt.

Men junkeren bagefter
i den løvrige skov!
Det var ham, som hans lykke
var bundet til dens klov.
Han som en kyndig jæger
forfulgte snildt dens spor;
snart begge var forsvundne,
hvor ensomheden bor.

Note 25:

Faksø: Nu Fakse.

Note 26:

Føring: Her brugt om fødevarer, som er medbragt fra hjemmet til et gilde eller højtid.

Skovbroderen

Den korte, lyse majnat
over skovens dunkle træ'r
var draget hen så sagte,
og i dæmrende skær
end tindred morgenstjernen,
mens højt i luften hang
den usynlige lærke
som en klokke, og klang.

I skoven var der stille,
kun, som i børneleg,
den fjerne kukker lokkede
for solen, som steg.
Men lidt efter lidt
kom der flere stemmer til,
og dagmor Note 27) blev hilset
med det fulde orgelspil.

På hældet af en bakke
den ædle junker lå.
Med tårefyldte øjne
småblomsterne på ham så
stærkt drog han efter vejret,
med ryggen mod en rod;
ild sitred i hans pande,
og mødig var hans fod.

Den halve nat han havde fulgt
hjorten på dens flugt;
til sidst da skov og mørke
sig havde om dem lukt,
han havde sluppet sporet,
og langt fra by og hus
han segnet var i lyngen,
fortumlet som af en rus.

Det var den feberhede,
som brænder i vort blod,
når på liv og død vi kæmpe,
og lykken er imod.
I dugfulde lyngbusk
han kølede sin kind;
da klang en bedeklokke
huldt gennem skoven ind.

Han folded sine hænder,
han bøjed sine knæ,
han lagde ydmygt panden
mod det skyggende træ.
Hel trøstet han sig rejste,
og fulgte klokkens klang;
gennem skovbakkens buske
han baned sig en gang.

Dernede i dalen,
hvor der løber en sti,
hvor der risler en kilde
og skynder sig forbi,
en skovbroders hytte,
med spidse tag af strå,
i ly af et vidtgrenet
egetræ der lå.

Over hytten hængte klokken
i den knudrede gren;
om det buede vindve
og på murens røde sten
sig vedbend havde flettet
til et yppigt bladelag;
på pinde under tagskæg
sad duer ved deres slag.

Et billed af Vor Frue
var naglet i træets bark,
ved siden af et sejlskib –
var det vel Noahs ark?
Ved roden på en mosbænk
den skovbroder sad
med foldede hænder,
og det lod, som han bad.

Hvidt var hans hår om nakken,
men alder og natur
hans isse havde raget
en anselig tonsur.
Men var end panden skaldet,
han lige stolt den bar, –
det kunne han! – thi smykket
den var med ædle ar.

Om brede skuldre lagde sig
den brune kuttes læg;
ned over brystet nåede
hans snehvide skæg.
Dybt under brynets buer
to hvasse øjne lå –
ej! hvilken mægtig rejsning,
hvis op han ville stå!

En gammel eg han ligned,
som kampestenen fast,
med løvrige grene
og knudret knort og knast,
der ensom står på sletten,
for hver en storm et rov,
den sidste ædle levning
af en stormægtig skov.

På stien trådte Strange
og henad planken rå,
som over kildens rende
mellem glemmigejer lå.
Det var ham som en indgang
til et forjættet land.
Da løftede sit hoved
den ærværdige mand.

Sit faste blik han rolig
på ungersvenden slog,
og fulgte ham opmærksomt
ved hvert et skridt, han tog.
Så rejste han sig langsomt
op fra sin hvileplads,
og spurgte med en kraftig,
dybt dundrende bas:

"Velkommen gut! og hvem er du?"
Hr. Strange stille stod,
hans øje målte kæmpen
fra isse og til fod.
"Jeg hedder Strange Nielsen
mig skæmmer ej mit navn!"
Da åbned ham den gamle
på engang sin favn.

Han trykked ham til hjertet,
så ungersvenden nær
i det kraftige favntag
havde mistet sit vejr.
"Det åsyn før jeg skued,
end mindes jeg det grant,
men det er længe siden,
Gud bedre det såsandt!

Min ven var han, Niels Strangesøn
til Ørum og Hyllerslev;
os skilte døden tidligt,
men mindet hos mig blev.
Jeg hedder Peder Skjægge,
til Jernskæg blev det vendt;
de vendiske hunde
det navn ret godt har kendt.

Men se! Din fader var jo
en herre stolt og bold,
han ejed både gods og guld
og berømmeligt skjold;
hvi kommer da som stakarl, Note 28)
foruden sværd og hest
i fattig møllerkofte
min adelige gæst?"

Da råbte junker Strange,
som der han for ham stod:
"For Gud! nu må jeg prise
min lykkes stjerne god!
Er I Peder Jernskæg,
den drabelige mand?
Ej nogen bedre fandtes
til råd og hjælp end han!"

Så meldte han, hvorlunde
han for kongen var beført;
så meldte han om Rhitra,
hvad han selv havde hørt;
end meldte han om hjorten
og sit frygtelige ridt,
om hvad hans hjerte frygted,
en anden havde lidt.

Men da han nævned Ellen,
højt blussende og varm
steg rødmen op på kinden
fra hans trofaste barm
ved dette navn hr. Peder
sig slog for sit bryst,
han greb hans hånd og sagde
med dybt bevæget røst:

"Du kender denne frøken?
Jeg ser og aner alt!
Det knuger hårdt mit hjerte,
hvad du mig har fortalt
om konge og om dronning,
om Ellen – nu velan!"
– her svor han en ed, –
"jeg ta'r fat, som jeg kan!

Dit åsyn og din stemme
og alt, hvad du har sagt,
for øjet har fremmanet,
hvad til glemsel længst var lagt.
Du skal min tanke høre,
og mine syner se,
og hvad så tiden fordrer
af os begge, – det ske!

Men først du tager føde,
og dernæst tager ro;
du er så bleg om næbbet
og står slet på dine to!"
Så førte han ham ind
i det fredelige hus
og satte for ham ost og brød
og vand i et krus.

Hel hyggelig var cellen
med bord og med stol,
ind på det lave leje
stråled den unge sol.
På væggen hængte Skjæggers skjold
som i et krigertelt,
med snehvide ibskal [Note 29)]
i det søblå felt.

I vindvet stode urter
og duftede sødt;
på krusemynten gynged
en dompap sig blødt.
En hjelm der lå i krogen,
og den stribede kat
sig leje havde redet
i den hamrede hat.

På stråsækken kasted sig
ung Strange da påstand;
ham søvnen hurtigt førte
til drømmenes land,
hvor venlige alfer
fløj ud og fløj ind,
og styrkede hans hjerte
og muntrede hans sind.

Men ude på bænken
under skyggefulde træ
den gamle sad alene
med hånden på sit knæ;
han ordned sine minders
vildtslyngede gang,
mens kildespringet risled
og droslerne sang.

Note 27:

Dagmor: Morgenrøde.

Note 28:
Stakarl: Omvandrende tigger, stakkel.

Note 29:

Ibskal: Skal af kammusling, symbol på, at bæreren har gennemført en valfartsrejse til Santiago de Compostela, hvor apostlen Jacob – eller på dansk Skt. Ib – er begravet.

Hr. Peder Jernskæg

Den eftermiddags luft
var så lummer og så hed;
den lune varme sank
mellem træerne ned;
gråsløret var himlen,
der rørtes ej et blad;
som i forventning, stille
de småfugle sad.

Stærkt dufted gedebladet
og med enkelte kvæk
lod frøerne sig høre,
mens overgiven kæk
de myggesværme dansed,
og med varsomme skridt
i krat sig ræven listed
og vendte sig tit.

På bænken hos den gamle,
støttet mod egens bul,
nyfødt og kvik sad Strange
og så forventningsfuld
på oldingens øjne
og lytted til hans røst,
mens talen bold fremvælded
af hans mægtige bryst:

"En tårnet borg der ligger
på den nordlige kyst;
vildt havets bølger bryde
mod klintens nøgne bryst.
Af skov man øjner intet,
men desto mere sand;
der blev jeg født og båren
og gjort til en mand.

Det første, som jeg lærte,
var at svømme som en fisk,
at ro med tvende årer
og i kulingen frisk
at stille mine sejl
i den rigtige skik,
at passe gøs og skøde
og styre på en prik.

Det første, som min fader
mig gav, det var et sværd.
Han sagde: "Brug dit værge
kun udi ærlig færd!
Men hug da også til
uden lempe, så brav,
at Himmel og Helved
kan genlyde deraf."

Han sagde: "Vil du kæmpe
som en rigtig dannemand,
som ulven, den glubske,
du dristigt gribe an.
Og skal en strid udfægtes
imellem to og to,
forsvar dig uforfærdet
som mosens vilde so;

men hvis ud af en træfning
tilbage du vil,
så lær af røden ræv,
thi han er snu og snild;
dog aldrig må du vende
din fjende ryggen, før
du ved, du kan ham møde
gennem en anden dør.

Ej gækkes spot dig røre,
men tål ej nogen skam;
betro dig ej til manden,
før du har prøvet ham;
stol ej på konge-løfter,
før du kan se din løn;
tro ej på kvinde-øjne, –
det duer ej, min søn!"

Da så min fader døde,
blev jeg rigtigt kastet om
fra frænde og til frænde;
men hvorhen jeg så kom,
min legeplads var søen,
og faren var min ven,
og vi blev følgesvende
og skiltes ej igen.

Kong Volmer kunne virke
den allerfineste væv,
skarpøjet som en glente
og snu som en ræv.
Han brugte stærke arme,
så hyred han da min,
til høvedsmand han gjorde mig
alt på den salte Rhin.

Hos vender og hos holster,
i øst og i vest
tit kom jeg med min skude
som ubuden gæst;
og lykkens bør mig føjed,
på kyst og i havn
de deres glutter aved
med jernskæggens navn.

Til Gulland selv jeg førte
hans folk og skib dengang,
da Visbys mure revned
og portene sprang,
da kræmmerne til løsning
deres kander og stob [Note 30)]
for dankongens fødder
måtte lægge i hob.

Med de vendiske hunde
jeg stadigt holdt kur.
Sådan med trende skibe
engang jeg lå på lur
på kysten ved Vismar
med et par hundred mand;
da lod jeg mig en morgen
i jollen roe til land.

Med mig var da Jens Due,
en smuk og lystig fyr.
Jeg ville se min lejlighed,
han søgte eventyr;
og dem fik vi da nok af,
thi knap var vi på strand,
en stadselig godmorgen
de bragte os påstand.

Vel mine fire gutter,
Jens Due og så jeg
slog fra os, som vi kunne,
og lysned på vor vej;
men de var os for mange;
seks magter ikke stort
mod en tre, fire snese, –
den regning let er gjort.

Tre faldt af mine svende,
én sprang i jollen ned;
os andre to på slæbetov
til by de trak afsted.
Os begge der de kasted
i et nederdrægtigt hul,
der lå vi flere dage
og døjed sult og kuld'.

Jeg bad til Vor Frue
og til Sancte Crispin, Note 31)
jeg loved mig det hellige
blod i Schwerin; Note 32)
for faste sørged slutteren,
det var hans mindste kunst, –
men al min bøn og faste
var platud omsonst.

Men junker Jens Due
han vidste bedre råd;
han tænkte så, her hjælper
hverken bøn eller gråd.
Han stoled på sit mælkebrøds-
ansigt, den hvalp!
Han byggede på kvinder,
og den gang det hjalp.

Han så på fogdens datter,
hun var en vare let;
han sagde: "Jeg nu reder
os ud af dette net!"
Når så hun rakte føden os,
ind ad den snævre glug,
han stod der, og hun så,
hvor han var ung og smuk.

Så hvisked han til hende,
mens smiskende han så
i hendes brune øjne
og hun i hans blå.
At sådant nu kan virke
og som en trolddom slå,
er noget, som jeg aldrig
i mit hoved kunne få!

Det var en evig hvisken
mellem hende og ham;
men intet jeg begreb,
skønt jeg følgerne fornam.
Vorherre selv må vide,
hvordan han bar sig ad;
thi lænkerne blev løste
og vi fik bedre mad.

Ja, stundom selv hun åbned
vort jernbeslagne bur,
og Jens fik lov at tage
i friske luft en tur.
Da tænkte jeg, som billigt,
nu render han sin vej;
den, som betaler gildet,
det bliver nok mig.

Men nej! En aften kom hun
med suk og sagte gråd
og hvisked: "Kom! Ved stranden
der ligger nu en båd,
som jeg har Eder maget,
Jens Due! kom, afsted!"
da sagde han: "Nej, stop lidt!
Min staldbroder med!"

Jeg trådte ud på gangen
og lod de andre to
med megen suk og kyssen
tage afsked i ro.
Der blev da givet løfter
og der blev taget ed!
tilsidst jeg måtte nødes
at forstyrre deres fred.

Jeg tog min unge due
og slængte som en sæk
ham over mine skuldre
og gik fra fængslet væk;
og som jeg ned ad gaden gik,
så brugte jeg mund,
jeg bandede på vendisk
den drukne fyldehund;

at jeg ham måtte slæbe! –
Og så bar jeg ham ned,
hvor jollen var mig anvist
ved den skummende bred.
Ud sprang vi så begge
og tog på åren fat,
og haled af alle kræfter
ud i den sorte nat.

Så gik det hele natten;
da det gryede ad dag,
jeg måtte ro alene,
thi Duen var for svag.
Til toninger og mærker
jeg kendte mer, end han.
Ved solfald da vi stege
på Fakkebjerg i land.

Til Sjælland kom vi atter;
der blev jeg dog kun kort.
Jeg kunne ikke rigtigt
fordøje denne tort.
Så rustede jeg skibe,
så samlede jeg mænd,
så bragte jeg de vender
en tak for sidst igen.

De dage svandt så hurtigt,
de bleve til år,
lidt efter lidt sig stænked
en sneflok i mit hår.
Men verdens færd ej kunne
forstyrre sindets ro;
og endnu er jeg stærk
som en bjørn, må du tro.

Den tid kong Volmer døde,
og datteren tog fat
så kæk som en løvinde
og snedig som en kat,
da havde jeg mig vundet
både hæder, gods og guld,
og fru Margrethe var mig
hel nådig og huld.

Hun sagde: "Se, hr. Peder!
I er mægtig nok og rig,
men at I er alene,
ej længer sømmer sig.
Ej bør med jer udslukkes
den adelige æt!
Jeg har jer valgt en hustru,
som vil passe jer ret.

Det er frøken Marri Skave.
Hun er af fornem slægt,
hun har et yndigt åsyn
og kister, som har vægt.
Hun kommer nu fra Skåne,
fra hr. Jens Dues gård,
hvor frændeløs hun hidtil
har tilbragt sin vår!"

Hvad skulle jeg vel gøre?
Når dronninger de vil,
så er der ikke noget
at sige dertil.
Jeg lang betænkning hader,
jeg handler helst i fart,
og så var snart det hele
både klappet og klart.

Jeg så den unge pige da
på dronningens ord;
fast tyktes hun mig for lille,
da jeg selv er så stor.
Hun var så let som edderdun,
så smidig som en vånd,
jeg kunne hende båret
som et barn på min hånd.

Og dejlig eller ikke –
det var mig lige kært.
Jeg gjorde, som min dronning
havde budt og begært.
Jeg bejlede og fik et ja,
dertil en gylden ring; –
det hele gik så let og glat,
som det var ingenting.

Fra Skåne var hun kommet,
og knap otte dage svandt,
så havde kirken signet alt
den pagt, som os bandt.
Med fryd og megen gammen
til min stammeborg vi fo'r,
og satte, som man siger,
fod under eget bord.

Som ret og rigtig kvinde
sig egner og anstår,
var hun sirlig og høvisk
og venlig som en vår.
Hel ydmyg og beskeden
hun modtog og hun gav;
i fadebur og stegers [Note 33)]
var hun også flink og brav.

Ja, alles øjne smiled,
hvorhen hun så kom,
thi ret som solen var hun
velgørende og from,
ved hendes dør tog sæde
af stoddere en flok;
og jeg lod hende give,
thi vi havde jo nok.

Ej tidkort vi mangled;
mangen nabo kom til gæst,
mangen leger og gøgler
med sin karre og sin hest.
Hun sang til luttens strenge
og slog i tavl så kvik,
og pyntelig og ærbar
med mig til messe gik.

Men længe stod det ikke så –
en måned eller to –
jeg kunne ikke døje
at ligge der i ro.
Ejheller fru Margrethe
lod mig længe sidde fri; –
hun havde jo så meget
at tage hænder i.

Så spændte jeg mit harnisk
og gjorded sværd og dolk,
fik skuderne fra bedding
og hyrede mig folk.
Jeg følte atter bølgen,
hvor under mig den sprang,
jeg hørte vindens fløjten
og stormfuglens sang.

Jeg hejsed mine sejl
og stod fra havn til havn,
hvor dronningen mig sendte;
jeg prented hendes navn
i mangen stridig pande,
som havde det forgæt,
og gjorde, lig en fisker,
mangen dyrebar dræt.

Syv gange havde månen
sin blege fakkel tændt,
det led vel henad vinter,
da var mit arbejd endt.
Jeg styred ind i havnen
ved Øretings borg
til dronningen; og her først
begyndte min sorg.

Såsnart jeg fik sat foden
på tørre grund igen,
min fred og min frejdighed
var rent som vejret hen.
Min himmel blev så lummer,
og skyer vælted op
som de, der nu sig lejre
her over skovens top.

Man nævnte knap min hustru,
og da med lempe kun,
som ej de kunne genne
et smil fra deres mund;
alvorligt, som af medynk,
halv på skulderen man drog,
selv dronningen tav stille, –
og jeg blev lige klog.

Man meldte mig forsigtigt,
som var det en sorg,
at unge fru Marri
nys på min fjerne borg
mig havde født en datter, –
at det var kun som så
med moderen, og at endnu
inden kirke hun lå.

Og alt, hvad de fortalte,
var stillet op med kunst;
og alt var som indhyllet
i en giftig, dunkel dunst,
der knugede mit hjerte,
forvirrede mit sind,
så jeg til sidst ej vidste
hverken ud eller ind.

Jeg gik i denne tåge
forvildet om; men snart
fru Ida Grubbes tunge
mig gjorde alting klart.
Ret som en vindtør jolle
med sprukket bord og bræt,
den frues runkne hjerte
ej kunne holde tæt.

Hun bød mig til sit kammer,
hun bad mig sidde ned;
hun drejed sine øjne
af sær medlidenhed.
Med alle sorgens fagter,
med tårer og med suk
hun lod mig klarligt vide,
hvor tålmodighed er smuk.

Som den bedste munk hun præked
om et forsonligt sind;
om pligt, om synd, om øre
hun vævede sit spind.
Sidst kom da om fru Marri
den hemmelighed ud:
Hun var Jens Dues slegfred,
kort før hun blev min brud.

Jens dues ord og miner,
når der om mig blev talt,
i fruens kloge mening,
havde bekræftet alt.
Og da jeg rynked panden
og stammed tvivlens ord,
så blev hun rød i kammen
og arrig hun svor:

"At i en kæde Marri bar
et kors med stene blå,
hvori, hel sirligt flettet,
en kulsort hårlok lå.
Jens Dues hår, som ravnefjer,
var glinsende og blødt,
som rævens bælg mit hoved
stridhåret var og rødt.

Så fik min viv sin skændsel
skjult med en brudekrans.
Og ungen hist i vuggen
var ikke min, men hans.
Hun meldte mig det hele,
hun fandt det ikke ret,
at kvisten, den uægte,
indpodedes min æt!" – –

– Hvis før jeg var for selvklog,
så blev jeg nu en nar;
var før jeg for koldsindig,
nu rasende jeg var.
Jeg slog i bord, så glas og stads
i kammeret fløj rundt,
jeg skreg så vildt af smerte,
at fruen fast fik ondt.

Først nu jeg dåre fatted,
hvad en hustru ret er værd;
først nu jeg syntes føle,
at en kvinde var mig kær.
Først nu jeg kunne tænke
på min kommende æt;
først nu mit skjold mig stråled,
da det havde en plet.

Dog pludselig jeg tav.
Jeg holdt tilbagetrængt
min smerte, lig en tiger
i jernburet stængt.
Den forskrækkede frue,
den fromme, jeg forlod,
og listed mig til stalden
i tavst fortvivlet mod.

Som i en rus jeg svang mig
på første, bedste hest,
og skyndte mig fra borgen
som en forhånet gæst.
Så red jeg uden tanke,
uden hvile nat og dag,
og standsede ved aftentid
nær ved mit eget tag.

Ved borgeled min ganger
jeg stilled ved et træ;
den stønned og den segned
på græsset i knæ.
Og op ad vindeltrappen,
i riddersalen ind
halv svimlende jeg vanked
med usikre trin.

Til kammeret jeg nåede
fortumlet og ør,
med skælvende hænder
jeg åbnede den dør.
Ved lampens lys en seng
og en vugge jeg så;
en slumrende vågekvinde
på løjbænken lå.

Jeg stod ved *hendes* leje!
På bolstret fint og hvidt
med foldede hænder
hun slumrede så blidt.
Da åbned hun sit øje,
og hendes rædselsblik
skarpt gennem mit hjerte
som en lynstråle gik.

Jeg mine arme slynged
omkring den spæde krop,
fra bolster og fra hynder
jeg løfted hende op;
jeg kyssed hendes pande,
hendes mund, hendes kind,
jeg trykkede mit ansigt
mod hvide skulder ind.

Kan elskov da og ømhed
og det grusomste had
sålunde smelte sammen
og som søstre følges ad?
Som i rasende harme,
som i sødeste lyst,
vildt knugede jeg hende
til mit pansrede bryst.

Ikkun et suk hun ånded,
et undertrykket skrig, –
så lagde jeg på sengen
min unge hustrus lig.
Vanvittigt mine øjne
frem og tilbage fo'r,
efter et andet offer
de rendte på spor.

Men tom var nu vuggen,
på gulv den væltet lå,
og kvinden var forsvundet.
Ved dørens lås og slå
hun, flygtende, forsigtigt
havde spærret mig vej.
Let kunne jeg brudt ud,
men jeg gjorde det ej.

Gid jeg den barnepige
for øje måtte få,
jeg hende skulle kende,
ihvor jeg hende så
hun ægted nok en jæger; –
hun gav måske mig trøst,
eller stødte end dybere
mig smertens pil i bryst!

På gulvet jeg mig satte;
i begge hænder skjult
jeg lagde mit hoved –
det var som tomt og hult.
Der sad jeg da således
én dag og én nat;
da var min styrke knækket
og min vilje mat.

På bord de hende strakte
og klædte hende på;
bleg, med de hvide klæder
i sorte skrin hun lå;
med vievand og kerter
de munke skreg og sang,
og tavs jeg hende fulgte
på sidste kirkegang.

Jeg aldrig barnet skued;
min borg den står forladt,
der uglen rolig bygger
ved dag og ved nat.
Igennem brustne ruder
nu farer nordenvind,
i borggården ræven
frit lister ud og ind.

Til Rom gik så min vandring
og til den hellige grav;
de præster og de klerke
mig rig afløsning gav.
Men inderst i mit hjerte
der sitrede en brod,
mod hvis gruelige smerte
de vidste intet råd.

Hjemkommen hid, jeg atter
i ærinde og bud
for dronningen da søgte
på vante veje ud.
Men Østersøens brusen
og kampens vilde leg
ej døvede den stemme,
som i mit indre skreg.

Da fru Margrethe lagdes
under marmelstenen Note 34) hen,
jeg stak mit sværd i balgen
og forløved Note 35) mine mænd.
Ej gad jeg sætte foden
mer på mit fædreslot;
til Skovkloster gik jeg;
jeg tænkte: Der er godt!

Jeg kasted hjelm og harnisk,
drog sorten kutte på;
men alle munkefagter
kunne plat ej forslå.
Mit sind blev mer opirret,
og dybere jeg faldt,
og bag de kvalme mure
var jeg nær blevet kvalt.

Så lod jeg her i skoven
mig bygge denne bo;
her kan jeg ånde, tænke
og græmme mig i ro.
Jeg mener: han, som dømmer,
er mig jo lige nær,
om hvælvingen er stensat
eller af bøgetræ'r.

Men barnet – det forladte, –
så blev det mig sagt –
var hos den gamle dronning
i røgt og pleje bragt.
Det er hin frøken Ellen,
det fagre rosenblod,
der nu så ydmygt sidder
ved den unge dronnings fod.

Og det er denne frøken,
– jeg ta'er vel ikke fejl? –
hvis blide øjne vare
dit hjertes tryllespejl.
Nu, hvis til hjælp jeg duer,
som du siger, du tror,
så tal, og slå ej øjet
så undseligt mod jord!"

Hr. Strange så på gubben,
men mørkt var hans blik.
En smertelig tanke
ham gennem sjælen gik:
"Jeg frelse vil min Ellen;
men så jeg hende flyer,
hvis ej hun er af ægte,
uplettet adelsbyrd."

Med rynket bryn han talte:
"Hør stormen drager frem,
oprørets tunge mumler
i den fjerne tordens hjem.
En sådan storm, et uvejr
i mit sind du har rejst;
som sivet står jeg bøjet,
jeg, som altid har knejst.

Mit hjerte det er hendes,
jeg hende kåred ud
til hustru mig at vorde,
som nu hun er min brud.
Men er det, som du siger,
– den tanke har vel vægt? –
et slegfredbarn ej skæmme bør
min ældgamle slægt!

Vi leved som to knopper
på en enlig hybengren;
den, som vor løndom kendte
og så, det var kun én;
umælende, men fredeligt
det kronede dyr
stod hos, hvergang vi mødtes –
som i et eventyr.

Det var den sidste aften,
da i rosenlund vi sås,
da løste hun, som ofte før,
halskædens gyldne lås.
Hun hængte krucifikset
om hjortens hals og lo
og sagde: "Han skal smykkes,
thi han er os så tro."

Da var det, vi blev revet
fra hinanden med magt;
og hvordan så det siden
mig gik, har jeg dig sagt.
Mit liv man jo lænked
til hjortens; og at hun
forsvundet er, det ved jeg
af Folmer Sangers mund.

Men hende vil jeg frelse,
det koste, hvad det må;
og hjorten vil jeg fange,
at korset jeg kan få.
Et middel er mig givet,
som jeg dig har fortalt;
til Gurve nu jeg iler, –
der klarer sig vel alt!"

"Du siger," råbte gubben,
"Et kors med stene blå?
og Frelserens billed
er mejslet ud derpå?"
"Så var det," svared Strange.
"Ved Guds hellige blod!"
hr. Peder skreg, "du vækker
mig både frygt og mod!

Imorgen skal du søge
herfra på hjortens spor;
hos jægere, hos bønder
må du spørge dig for.
Du kender jo til tingen,
og du er flink og snild.
Hos kongens gamle jæger
jeg da møde dig vil.

Han bor ej langt fra borgen,
i skoven vild og fri;
jeg kender der hver stente,
hver sten og hver sti.
Der vil vi med hinanden
oplægge vore råd,
og der vil vi begynde
vor alvorlige dåd.

Endnu engang jeg kaster
i verdens strøm mig ud,
for freden mig at fange
og vinde dig en brud.
Vi pigebarnet søge;
og er den rose fin
en ægte, da – jeg sværger –
da skal hun være din.

Jeg tager tag i kongen,
jeg holder ham fra fald;
jeg dundrer for hans øre
som dette tordenskrald,
der ruller over skoven!
Endnu engang mit navn
skal spørges, før jeg sejler
ind i den sidste havn!"

Her tav hr. Peder Jernskæg.
Han kasted sig på knæ
for Frelserens billed
under det løvrige træ.
Han trak i klokkestrengen,
mens der i bøn han lå;
og begge lod deres tanker
hver sine veje gå.

Når viljen har sig fæstet
til et sikkert mål og med,
let synke tvivlens storme
til håbets havblik ned;
og derfor kunne begge
i den kølige bo
på stråsækken trøstigt
sig lægge hen til ro.

Thi nattens stund var kommet,
og den lummerhede dag
var endt med vilde storme
og knitrende brag;
ned sused regn i strømme,
søvndyssende og sval,
og langsomt drog uvejret
hen over skov og dal.

Note 30:

Stob: Bæger.

Note 31:

Sancte Crispin: Katolsk martyr fra det 3. århundrede, skytshelgen for skomagere(!)

Note 32:
Blod i Schwerin: Domkirken i Schwerin ejede et relikvie i form af en formodet dråbe blod fra Kristi legeme.

Note 33:

Fadebur og stegers: Forrådskammer og køkken.

Note 34:

Marmelsten Mormorsten.

Note 35:

Forløved: Afskedigede, sendte på orlov.

På herreborgen

Og det var de bønder
i Fensmark by
fra Kalkerup og Sipperup Note 36)
de jubled højt i sky;
om blomsterklædte majtræ
de dansede i ring
til fløjter og til fidler Note 37)

I bukser og med kofte her
man unge tøse så,
og lange, føre karle
med bul og skørter på;
maj-greven og grevinden
med kranse og med bånd
velsminkede og smurte
de tripped hånd i hånd.

Med sværtet ansigt narren
så væver og så fiks,
sprang om og gjorde løjer
og vifted med sin briks. Note 38)
På gærdet sad med pose
en gammel tiggermunk;
på sognefogdens rønning Note 39)
stod storken nok så strunk.

Så trak de ud af staldene
hel mangen smykket hest;
i manken bånd var flettet,
i halen sløjfer fæst.
Rask svang sig da i sadlen
både pige og dreng, –
hej! hvor de fløjter hvined
til den skingrende streng.

De spillemænd red foran
majgreven Note 40) og hans brud,
i klaren solskin toget
smukt gik af byen ud.
Til Holmegård ved mosen
det først skulle gå;
hr. Iver Bugges godtøl
de ville smage på.

Der knejser et stenkors
ved byens søndre led;
der stod nu junker Strange
og hviled sig derved.
Alvorlig var hans tanke,
og mødig var hans fod,
men lige stærkt hans hjerte
og lige frit hans mod.

Han som en prøvet jæger
havde snuset sig frem
i kulsvierhytter og
i herremandens hjem;
men ikke var han kommet
sin flygtning på spor.
Han havde nu atter styret
sine fjed imod nord.

Ved Susåen ligger
de nonners stille bo,
der rådede hans moster
i from og hellig ro.
Han havde hende gæstet:
og i en vanlig dragt
havde den fromme frue
sin ædle frænde bragt.

I grønne jægerkofte
her stod han fri og frank,
med sølvhorn ved sin hofte,
i gjorden daggert blank;
en sort baret sad let og kæk
på nødbrune lok;
sin højre hånd han støtted
på en vældig tjørnestok.

Med hu! og hej! kom farende
de bønders vilde trop.
Han vågned af sin tanke
og slog sit øje op.
Han hilsede: Guds fred!
og de skrålede: Tak!
og narren kom hen til ham
og gav sig i snak.

"I står her så alene!
hr. jæger! kom, følg med!
Så skal I se, der vanker
adskillig lystighed.
Den tykke junker Iver
har dejlig vin og mad;
har I nu lyst at smage,
så kan vi følges ad."

Da svarede hr. Strange:
"Didhen vil også jeg;
nu ganske jævnt du ride,
så viser du mig vej!"
men narren grinte listigt
med sit sværtede fjæs
og råbte: "Hejda, spillemænd!
spil op nu og blæs!"

Så holdt han sig tilbage
og red kun fod for fod,
mens af og til på Strange
sit blik han hvile lod.
Med ét holdt han stille
og steg af hesten ned
og hvisked: "Bolde jæger!
hør, vi må tales ved!

I ser mig ud så ærlig,
alt uden falsk og svig;
bredskuldret, højvoksen
I knejser mandelig.
Jeg selv er ikke heller just
tabt bag af en vogn.
Jeg har så gode knokler
som nogen i vort sogn.

Jeg trænger til en hjælper.
Nødtvunget kun jeg har
mit røde ansigt grimet
og gjort mig til en nar!"
Da sendte ham ung Strange
et ret alvorligt blik,
og svared: "Sig, hvad vil du?"
og henad vejen gik.

Men narren kasted tøjlen
over armen, og drog
tre alenlange sukke
og sig om panden tog.
Og mens de begge vandred
langs pilehækken hen,
han øste ud sit hjerte
for sin fremmede ven:

"Mit navn er Jens Pode,
jeg er en bondes søn;
til Karen Jeppes bejled jeg
alt længe i løn.
Vore fædre og mødre
var enige med os,
på begge sider var der
både penge og gods.

Til sidste Voldermisse Note 41)
vort bryllup skulle stå,
og øllet alt var gæret
og skinkegryden på;
da kasted junker Bugge,
dette børstede svin,
sit begærlige øje
på kæresten min.

Men Karen lige dejlig
og ærbar og tro,
hun elsked mig oprigtigt,
ad junkeren hun lo.
Det hjalp ham ej, han smisked
eller gjorde sig sur;
det var, som vinden blæser
imod en kirkemur.

Som så hun sad en morgen
på marken hos sin ko,
kom junker Iver ridende
med sine svende to.
Han havde få't sin davre
og hængte som en sæk
på hestens ryg og grinte,
rødblisset og fræk.

Han hikkede og råbte:
"Det nytter ej, mit barn,
du slår med dine vinger
som en kramsfugl i garn.
Det første kys jeg tager,
det hører mig jo til;
de andre kan du give
Jens Pode, om du vil.

Dog gør du dig for mussig, Note 42)
som hidtil du har gjort,
så skal du ride hesten, Note 43)
som står ved min port;
og løbsk den render ej." –
Da rejste sig min Karen
og ville gå sin vej.

Men junk'ren brølte: "Karle!
Af hesten straks, tag fat,
bind begge tøsens arme
og få mig hende sat
i hullet, hvor hun øjner
hverken måne eller sol!"
Da gjorde de to lømler,
som junkeren befol.

De grebe plumpt på hende
og tumlede så vildt,
at mælkespanden vælted,
og mælken blev spildt.
Min piges hænder bandt de
med reb og med rem,
så måtte hun da løbe
mellem hestene med dem.

Fra den tid har han hende
i mørkestuen holdt,
alt under portens hvælving,
hvor der er hundekoldt.
Om natten tit jeg sneg mig
til den gitrede glug.
Med blødende hjerte der
jeg hørte hendes suk.

Hver dag han sender bud
for at friste hendes fred,
men altid buddet kommer
med den samme besked.
Men slår hun, som jeg håber,
rent på herremanden vrag,
træmæren må hun ride
i morgen den dag.

Til Holmegård forleden
der kom en lystig fant, [Note 44)]
en legere, en synger,
med sit strengespil og gant. [Note 45)]
Hel vel han blev modtaget,
de sammen sad og drak,
og det var hedt og fedt
med gammen og med snak.

Men allerbedst som talen
den gik mest kvik og fin,
så kom de op at kævles
alt over deres vin.
Og enden blev, at Bugge
han brølte og blev vred,
og lod den unge gøgler
i kældren kaste ned.

Der sidder han hos Karen
men nu er det min agt
at få dem løste begge
ved list eller magt,
imens de andre danser
og jubler og gør larm;
og dertil kan jeg bruge
mer end min egen arm.

Hvis jeg kan hende frelse
ud af fængsel og nød,
så ved jeg, hvor mig venter
både fristed og brød.
Den fromme nonnemoder
i Susåkloster hist,
at tage os i varetægt
har lovet mig forvist.

Der får jeg hus og ager,
og er det end kun småt,
under krumstaven lever man
dog sikkert og godt.
Sig, vil I stå mig bi
som ærlig, dannis mand?"
Da svared junker Strange:
"Jeg vil se, hvad jeg kan!" –

Som sådan de nu taled,
gennem ladegårdens led
de trådte ind og styred
til borgen deres fjed.
Her stode alle heste
optømmede i rad,
mens i den indre borggård
man gjorde sig glad.

Her skingrede musikken,
her svang man sig omkring
alt på de brede fliser
med de kådeste spring.
Og madsvend og røgter,
hver tøs og hver dreng
var også kommet med
i det lystige slæng.

Portvægteren, den gamle,
som ellers var så bidsk,
han fik sig en svingom
med en malkepige frisk.
Hr. Bugge stod deroppe
med vidtskrævende ben
og gloede på vrimlen
fra trappens høje sten.

Ølkanderne gik også rundt,
og ingen hals blev tør,
de drak, så panden gløded
og tanken blev ør.
Hr. Bugge var ej doven,
han drak i svære kluk,
så greb han fat en ungmø
og sprang som en buk.

Jens Pode og hr. Strange
i porten dulgte stod,
jo mer de andre støjed,
jo mer fik de mod.
De vare just ved døren,
som til mørkestuen gik,
og så på lås og skodder
med håbløse blik.

Dog lykken er os nærmest,
når nøden mest har trængt!
Med ét hr. Strange øjned
bag portfløjen hængt
et vældigt nøgleknippe;
for at lette sin krop
til dansen, havde vægtren der
i hast det slynget op.

Hurtigt og behændigt
de åbnede det bur,
og Jens steg ned ad trappen
langs den fugtige mur;
han hentede de tvende
fra det dybeste hul,
mens Strange stod på vagt,
kæk og forventningsfuld.

Det vared ikke længe,
før Jens kom atter frem
med fangerne bagefter,
og genned hurtigt dem
af porten ud, fra broen,
ind i den tætte lund,
mens nøglerne han sænked
på slotsgravens bund.

Så fulgte han og Strange
med ilsomme skridt,
op gik det gennem skoven,
– de lyttede tit, –
så kom de over vasen
ved Holmegård, og her
beslutted de at skilles
ad sine veje hver.

Med nedslagne øjne
den unge pige stod,
mens ellevild af glæde
hendes kærest hvisked: "Mod!"
Men Strange så forbavset
på den fremmede svend:
Det var jo Folmer Sanger,
han mødte her igen.

"Velkommen," råbte Folmer,
"Så fanged jeg jer dog!
Jeg noget vildt dog bringer
hjem fra mit jægertog.
Den anden fugl, Gud bedre!
hvor finder jeg vel den?"
Hr. Strange greb hans hænder:
"Vi hjælpes ad, min ven!

Men sig mig dog, Jens Pode!"
vedblev han og lo,
"Er dette da hin leger,
som i døgnskifter to
har siddet med din due
i bur ved vand og brød?
Så" – her afbrød ham Folmer:
"Snak! det har ingen nød!

Skynd dig afsted, Jens Pode!
Til klostret går din vej.
Hvad skæbnen mig betroede,
jeg raned det ej.
Lad pateren dig binde
med velsignelsens bånd,
og gak så med din kvinde
kun trøstigt hånd i hånd!"

Jens Pode græd og takked,
og lille Karen græd;
med glade hjerter iled
de gennem skoven ned.
"Se," sagde Folmer smilende,
"Der går hun med sin nar!"
og stemte hurtigt strengen
på cit'ren, som han bar.

Og da de var alene,
han svingede sin hat,
hans jubeltoner skingred
lydt gennem busk og krat.
Han kyssede på fingren
ad blomster og ad træ'r,
han smiled op til lærken,
som til en hjertenskær:

"O, frihed! o, du søde,
min længsel og min lyst!
Opstanden fra de døde,
velkommen ved mit bryst!
Udrevet af min vånde,
modtag mig i din favn!
Sålænge jeg kan ånde,
lovpriser jeg dit navn.

Jeg ser de grønne dale,
jeg ser det lyse blå,
de hulde nattergale
jeg atter hører på.
Jeg bader mig i luften,
på græsset tør jeg gå,
jeg drikker rus i duften
af blomster og af strå.

Sol kysser mine kinder
med blide øjekast,
og kraftigt blodet rinder,
og foden træder fast.
O, frihed! slip mig ikke,
men lad, så rig som god,
mig ved dit hjerte drikke
til hele livet mod!"

Så sang han, mens de iled
på skovsletten ud;
de ranke svende knejste
som fyrrens unge skud.
Og da ved solens nedgang
de nåede til en kro,
de standsed der og toge
forfriskning og ro.

Note 36:

Fensmark, Kalkerup og Sipperup: (Lands)byer i omegnen af Næstved.

Note 37:

Fidler: Violiner eller giger.

Note 38:

Briks: En slags "våben", som narre og harlekiner er udstyret med, der kan bruges til at uddele slag med, samtidig med at den giver en skraldende lyd.

Note 39:

Rønning: Rygning, den øverste del af et tag.

Note 40:

Majgreve: Den person, der forestår majgildet og andre festligheder ved de traditionelle majfestligheder.

Note 41:

Voldermisse: Valborgsdag, den 1. maj.

Note 42:

Mussig: Grov, trodsig.

Note 43:

Hesten: Træhesten.

Note 44:

Fant, legere, synger: Betegnelser for omvandrende spillemænd og gøglere.

Note 45:

Gant: Narrestreger.

Æselet

Under bislag, ved huset
med kanderne på bord,
de veksled mangt alvorligt
og mangt et skæmtens ord.
Da sagde junker Strange:
"Fortæl mig, før vi går,
hvad gjorde du hr. Bugge,
at han var dig så hård?"

Men unge Folmer smisked
og strøg sig om sin mund:
"Nå Gud være lovet! her
jeg sidder frisk og sund!
Thi lå jeg end i mørket,
var det min egen skyld:
Træd kælling ej på tåen,
og rør ej mandens byld.

Vor dronning – hende glæde
Guds engle her og hist! –
har sendt mig ud at søge
om jer og om et vist
velsignet, dejligt møbarn,
som sad ved hendes fod;
og hendes ærind røgted jeg
med iver og med mod.

Hos høje og hos lave
jeg vandred ud og ind;
jeg lytted og jeg stirred
mig næsten døv og blind.
Men gå på rævesokker,
det var mig aldrig kært;
thi barn er i by bært, Note 46)
som det er hjemme lært.

Se, når jeg narren mødte,
da kaldte jeg ham nar,
og slyngelen jeg vejed
og tog, for hvad han var;
og gode ord og onde
fik passelige svar; –
men sligt oprigtigt hjerte tit
mig bitre frugter bar.

Til Holmegård ved mosen
jeg kom på trætte fod;
det lakked just ad aften,
på borgebro jeg stod,
og lod min citer klinge
og istemte min sang,
så fra de røde mure
sig genlyden svang.

Et åbent vindve fyldtes
med junkrens tykke krop;
han vinkede og råbte:
"Hej, sanger! kom herop!"
Deroppe stod i salen
et bord med krus og fad.
Han bød mig straks at sidde
og drikke og få mad.

Jeg lod mig ikke nøde,
men satte fluks mig ned,
og langede til fadet
og gjorde ham besked.
Han spurgte, mens jeg tygged,
jeg svarte, mens han drak;
ret artigt og fornøjeligt
gik tiden så med snak.

Af kanderne han skænked
og vi drak på kraft;
den spanske vin løb i ham,
som i et støvleskaft.
Men alt som den fik indpas,
så gik forstanden ud,
og løgn og pral der strømmed
som spøl af en tud. Note 47)

Hvad jeg ham så fortalte,
det var ham alt bekendt;
hvad jeg havde døjet,
det var ham også hændt.
Om kæmper han fortalte,
om nisser, trold og dværg,
om at han selv var ofte
indtaget i bjerg.

At sligt kan være sandt,
jeg aldrig nægte vil;
dog troede jeg, med mig
ville fyren drive spil.
Til sidst han lagde hånden
på bug og drog et suk.
Og sagde: "Hør nu efter!"
og tog et vældigt kluk.

"I tror ej slige under?
I er endnu så grøn!
Jeg ved, hvordan slig vantro
kan bære bitter løn;
derom min egen slægt
kan føre vidnesbyrd;
og derfor skal I høre
min faders eventyr.

Min fader var en ung mand,
lidt over en snes,
og dejlig som St. Jørgen,
hvilket endnu kan ses
på kontrafejet hisset;
og man har sagt mig tit,
at også mig det ligner,
som om det var mit.

Der hersked kiv og klammer
på den tid i vort land,
mod kongens vælde rejste
sig bonde og herremand.
Hans bud de var for strenge,
hans hånd den var for tung,
han tømte bondens lade
og kræmmerens pung.

Fra hus og hjem han mange
ret ubarmhjertigt jog,
og mangen af forbitrelse
fra land og rige drog.
Så gik det og min fader;
han gjordede sit sværd.
I Vælskland [Note 48)] tog han hyre
udi kejserens hær.

Der fik han da en fænnik [Note 49)]
af knægte til hest;
og de var ilde sete,
hvorhelst de kom til gæst.
Af blod de spildte meget,
men samled meget guld,
snart havde og min fader
fået randselen fuld.

Lig Paradis, man siger,
er dette vælske land;
guldæbler gror på træer
i evig sommerbrand;
de kvinder ere skønne,
og himlen altid mild;
og vinen, tænk Jer! Vinen
den vokser der jo vild.

I samme land skal være
en by, Perus ved navn;
på bjergetop den knejser
midt i vinhavers favn.
Did kom en sildig aftenstund
min fader med sin trop;
af første natteslummer
blev folk da vækket op.

Som nu han stod og tænkte på
at få sig et kvarter,
han oppe på en svale
en yndig pige ser;
med venstre hånd hun særken
holdt sammen om sit bryst,
på højre hang en lampe,
der flammede lyst.

Det syn ham straks bestemte;
han bankede da på
med sådan fynd og alvor,
at man måtte ham forstå:
vel kunne han ej tale
det sprog, som der blev talt,
men der er visse fagter,
som fattes overalt.

Da skød de slå fra døren,
da blev han lukket ind;
ham førte til et kammers
en gammel, runken kvind.
Hun peged på en seng,
der skinned hvidt og smukt;
han peged på sin mund,
og hun bragte vin og frugt.

En enke var den gamle,
det lod hun ham forstå;
alene med sin datter
hun leved så som så.
Var moderen end gusten
og puklet og led,
så var der hos den unge
desmer at frydes ved.

Hun bar en fyldig fletning
med en sølvnål udi,
med sine sorte øjne
hun skued kæk og fri.
På nette fødder svæved
hendes sirlige krop, –
kort sagt, hun var behagelig
fra tå og til top.

Når krigsmanden raster
og lægger sværd og skjold,
da søger han sin hvile
helst udi kvindevold.
Hans flygtige bolig
da bliver ham et hjem,
han nyder øjeblikket
og ser ej længer frem.

En hat med røde fjedre,
et sværd har altid haft,
sålænge verden står,
en vidunderlig kraft.
Og mangen kvinde lider
ret godt en sådan mand,
om hvem hun trygt kan sige:
Imorgen rejser han!

Min fader var som tønder,
og pigen var som ild,
så det var intet under,
at det sådan slog til;
hun ej forstod hans tale,
og hendes mål ej han,
men det, som sagt, var fagterne,
hvorpå det mest kom an.

Han satte dyre ringe
på hendes fingre små,
guldspanger og koraller
han ikke spared på.
Med øjne og med hænder
hel veltalende han var, –
jeg har vel ikke nødigt
at nævne hendes svar?

I vinhavens skygge,
langs søens bred de gik,
i kys de sig beruste
som den stærkeste drik;
de sammen gik til brønden,
de sammen gik på eng,
de sammen gik til kirke,
til bords og i seng.

Men som det nu var hedest,
så kom skilsmissens dag;
og dette var just ikke
den gamle til behag.
Hun ville holde fuglen
sålænge fangen der,
indtil de havde plukket
den sidste gyldne fjer.

Så sagde hun til pigen:
"Gak ind, min datter fin!
og hent mig hist fra hylden
den stærke medicin;
det er en lille flaske,
hvis bånd er lyseblåt,
jeg tror, det er på tide,
at den kan gøre godt.

Tre dråber skal du dryppe
i ungersvendens vin,
så skifter han ej tanke,
så er han evig din.
Lad ham kun spænde sporen
og drage bort af by;
han komme må tilbage,
for aldrig mer at fly."

Min faders hest stod sadlet
på gaden alt, da hun
ham fulgte ud på trappen
og kyssede hans mund
med suk og gråd og sagde:
"Til sidste valet [Note 50)]
tøm endnu dette bæger,
det vil styrke dig ret."

Han drak; men straks han følte
en kriblen i sin krop;
hår dækkede hans lænder,
hans ører vokste op;
på begge sine hænder
han ned sig falde lod;
som et hvidblisset æsel
på gaden der han stod.

Forfærdet begge kvinder
i huset flygted ind.
Den gamle hvisked rasende:
"Men var du da blind?
Den urette flaske
har du grebet i hast!"
Da vred de deres hænder
og i tårer de brast.

Hans krigskarle samledes,
de bandede, de skreg:
"Hvor er nu vor høvedsmand?"
I huset op de steg.
Der brød de alle døre
og slog kister itu; –
de tvende kvinder dåned
af angest og af gru.

Men da de ingen fandt der,
så red de uden ham;
bagefter dem han traved,
iført sin æselsham.
De greb ham og de læssed ham,
hvad ej de bære gad,
på ryggen, både bytte
og bimpler og mad.

Mens langt ned i Vælskland
han fulgte deres tog,
sin flid og kunst han brugte
at lære landets sprog;
og det gik let med lempe,
foruden ris og stok;
thi havde han ej mæle,
han havde øre nok.

Den kejserlige krigsmagt
den mødtes ved Rom,
og da den by var taget,
så vendte den om.
Den hob, min fader fulgte,
kom atter til Perus;
den gjorde holdt og rasted der
ved kande og ved krus.

Og mens den drak og jubled
den vilde ryttertrop,
han sled sig løs i stalden
og sparked døren op,
og traved hen i gaden,
hvor han havde lidt den tort;
han ville se sin skønne,
før rent han måtte bort.

Han huset fandt. På svalen
de tvende kvinder sad;
én sysled med en håndten,
én væved udi lad.
Knap stod han der, før pigen,
rød af ængstelse og skam,
stødte til sin moder
og råbte: "Ser du ham?"

"Mit hjerte!" svared heksen,
"Nu har han det så godt,
for du ej kunne skille
det røde fra blåt!"
"Og er der," spurgte pigen,
"Ej råd, ham frelse kan?"
"Jo, når han æder liljer,
han vorder atter mand!"

Han rystede sit hoved
og stønned sit *i-ah!*
Hvor skulle han på den tid
få hvide liljer fra?
Da faldt hans øje netop
på en apotekers bod,
for vindvet hvide liljer
i tvende potter stod!

Fluks stejled han på bagben,
efter dyrets natur,
og støtted begge hove
på apotekets mur;
sin hals så lang han strakte
og stak sin mule op,
og åd de tvende liljer
med rod og med top.

Men knap var liljesaften
nedgledet i hans bug,
så fik han atter hænder
og fødder til sit brug.
Han rejste sig og stod der,
en ungersvend rank,
med røde fjer i hatten
og brystplade blank.

Den gamle og den unge
de skreg ved dette syn,
de styrted ind forvirrede
i huset, som et lyn.
På flugt var ej at tænke;
bysvenden tog dem fat,
og dommeren fik retten
end samme aften sat.

Den gamle alting nægted
den unge ligeså;
men da man så fik lagt dem
gode håndskruer på,
kom sandheden for dagen,
og sagen så blev endt,
at tøsen gik i kloster,
og heksen hun blev brændt.

Nu tog min fader orlov;
efter denne slemme spas
var det ham ikke længer ret
i Vælskland tilpas.
Han kom her hjem til gården,
han gifted sig og fik
en søn, som skal ham ligne
til punkt og til prik.

Sig, vover I at tvivle,
at min faders sagn er sandt?
I tror dog ej, vi fare
med løgn eller tant?
Selv var han blandt de vantro;
i æselshammen bragt
han fik først rigtig troen
på det hemmeliges magt!"

Hr. Bugge tav og pusted
og stirred over bord,
som ville han med øjet
opsluge mine ord.
Jeg svared: "Gerne tror jeg,
hvad I berettet har,
at Eders salig fader
i Vælskland æsel var.

Men," vedblev jeg dumdristig
og kåd af hans vin,
"I Eders skjold I fører
et halvt, blodigt svin;
hvi har I nu ej føjet
et helt æsel til?
Det, synes mig, har skæbnen
bevist jer, at den vil."

Da grinte hr. Bugge,
så det klukked i hans vom.
Men da han lidt til ånde
og besindelse kom,
han langsomt og alvorligt
gentog min løse snak;
han anede da brodden
og følte, at det stak.

Han bed i sine negle,
han rynkede sit bryn,
hans rullende øjne
mig sendte lyn på lyn.
Og så kom tordenen!
Han slog i bord så fast,
at kanderne de dansed; og
han rejste sig i hast.

Han fik to lange kegler
i hallen indkaldt.
"Nu skal I," skreg han, "få
Eders hånsord betalt.
Min vin I tylled i Jer,
og syntes nok så glad!
Så det er Eders måde
at sige tak for mad!

Kast fluks ham ned i tårnet,
der er plads nok til fler!"
Så fo'r de bengler på mig
så grovt, som man ser
to køterhunde ruske
kaninens hvide skind;
og slængte hel uhøvisk mig
i mørkestuen ind.

Lidt ør og ganske blændet
jeg stod og famled der.
Lidt efter lidt det lysned,
og ved det svage skær
den lille, ranke pige
med bleget kind jeg så
at rave hen imod mig
på det raslende strå.

Men frejdigheden flygter
så let ej fra mit bryst.
Jeg tog den lilles hænder
og præked hende trøst.
Jeg redeligt delte halmen
og redte mig en seng
fra hendes fjernt; thi, vil jeg,
min dyd kan være streng.

En krukke vand vi havde,
dertil lidt dårligt brød,
når så vi drak og spiste,
hun dækked på sit skød.
Der var jo dejlig køligt,
og strået var ret frisk; –
således, jeg og Karen
holdt sammen dug og disk.

Men det var så det hele!" –
Her måtte Strange le.
"Så gid jeg," råbte Folmer,
"ret aldrig frelse se,
om ej fra mine hænder
hun gik så ren og skær,
som den strålende lilje,
den I har så kær!

Og hende må vi søge!
Vi hende frelse må;
jeg aldrig mer for dronningen
tør stedes eller stå,
før atter jeg har føjet
den blomst til hendes krans!"
Da sukked Strange: "Folmer!
ej før til Sancte Hans!"

Han talte om Gulitza,
om Rhitra meldte han,
han sagde af hr. Peder,
den vældige mand.
"Kom lad os vandre! Jorden
mig brænder under mit fjed!"
Så stod de op og ginge
gennem hulvejen ned.

Alt solen var til hvile,
og over det dunkle blå
de evigklare stjerner
højtideligt mon gå.
Hr. Stranges hjertestrenge
var dybt alvorligt stemt;
men Folmer Sangers tanke
var altid fuld af skæmt.

Det lød i Stranges indre:
"Hvis nu ej Rhitras ord
kan lede mig til Ellen
og på kronhjortens spor,
hvor skal jeg da vel løse –
hvor skal jeg da vel nå –
den knude tætindslynget,
det mål, jeg styrer på?

Hvis ikke krucifikset,
som hendes moder bar,
som ridderen nu håber,
kan yde trøstens svar;
jeg køber pigen ind
i et fornemt klosters skød,
og søger fjernt fra Danmark
forglemmelse og død."

Og det var Folmer Sanger,
han talte til sig selv:
"Mig andres hjertesorger
henskyller som en elv.
Velan, jeg strømmen følger,
hvorhen den tager fart,
at jeg kan atter skue
min dronnings åsyn snart.

Som efter musen katten,
som ungmø efter dans
jeg længes efter natten,
der går før Sancte Hans;
da skal jeg uglen fange,
da skal jeg Inger se,
da skal vi gøre mange
tusind løjer og le!"

Så fulgtes de med foden,
men ej med tankens gang;
den enes var en grublen,
den andens var en sang;
indtil ved dag de nåede
til skovens rand, og så
på ageren tilhøjre
en rudel krondyr stå.

I den tidlige morgen,
som det er dyrets skik,
de langsomt græssende
i unge vipper gik.
De dukkede mod jorden,
de knejste så igen,
og stirrede med undren
på de vandrende hen.

Men forrest i flokken
der hævede sig én,
den største af dem alle
med bastet tak og gren;
hængt om den stride manke,
foran på dens bryst
et guldkors fremviste
alverdens håb og trøst.

Ung Strange hvisked: "Stille!"
men næppe var det hørt,
bort blev som af en stormvind
den hele rudel ført
henover grønne slette,
på den fjederlette klov
igennem mosens elle
og ind i tætte skov.

Men Strange råbte: "Folmer!
I følge mig nu ej!
Gak I til jægerhuset
den genneste Note 51) vej.
Der mødes vi!" Og hurtigt
over marken han fo'r,
og fulgte ufortrøden
sin skæbnes vilde spor.

"Til lykke!" råbte sangeren
og svingede sin hat.
Flink skred han hen ad stien
i det skyggende krat.
Hans hjerte havde vinger,
hans gang var som en dans,
hans tankers række var
som en broget urtekrans.

Note 46:

Thi barn er i by bært: Efter et gammelt ordsprog, der betyder noget i retning af, at man kan se af et barns opførsel, hvordan hjemmet er. Folmer mener antagelig, at han altid er sig selv, uanset selskabet.

Note 47:

Spøl af en tud: Omtrent "skyllevand fra et rør".

Note 48:

Vælskland: Italien.

Note 49:

Fænnik: En afdeling soldater.

Note 50:

Valet: Afsked, farvel.

Note 51:

Genneste: Hurtigste, "bedste gen-vej".

I jægerhuset

En rast fra kongeborgen
der ligger en åben plet
i skovens dyb, af hassel
og bøg omgærdet tæt.
Der bogfinken kvidrer,
der synger sorten stær,
og vildanden plasker
i det krusede kær.

Hen ved den ene side
en jægerbolig står,
stråtakt med spidse gavle,
og rundtom huset slår
et gærde sig af hvidtjørn
ret som en fyldig arm;
den vilde humle kravler
henad den runde karm.

Der er så ensomt, stille,
over den dybe dam
kun af og til kan høres
hunrævens hæse glam.
På engen storken spanker
alvorligt og strunkt,
højt under skyen kredser
guldørnen, som et punkt.

Det var så henad middag
på St. Albani fest,
for jægerhusets gærde
der vrinsked en hest;
en nordfrisisk kleppert
gråskimlet og frag, Note 52)
den stolteste rytter
den bar på sin bag.

I sadlen sig hæver
en mægtig kæmpekrop;
i stål så er den smedet
fra tå og til top;
det blanke panser dækkes
af en munkekutte brun,
på brystet bølger skægget
så hvidt som svanedun.

I skjold den hvide ibskal
svømmer i det blå;
syv grønne påfjedre Note 53)
over hjelmkammen stå.
Ved venstre side dingler
det drabeligste sværd.
Han råbte, så det gjalded
højt mellem skovens træ'r:

"Hej, er her nogen hjemme?"
Da åbnedes et led.
Ud tren den gamle jæger
og sagde: "Guds fred!"
men da han så ret nøje til,
så slog han hånd i hånd,
og råbte: "Ved St. Hubert!
Nu ser jeg nok en ånd?

Er det jer selv, hr. Peder!
Med kød og med blod?
Så vær mig da velkommen,
velsignet Eders fod,
som træder på min tærskel!
Kom, hvil Jer på min bænk,
og få en bid til styrkning
og til velkomst en skænk!"

Den gamle herre svang sig
som en yngling af sin hest,
og sagde: "Først vi sørger
for den firbente gæst!"
Han hovedlav og sadel
i hast da smøged af;
med vrinsken søgte hesten
til engen da i trav.

Det var hr. Peder Jernskæg,
han længtes efter helm, Note 54)
han fulgte ind i haven,
tog af sin sorte hjelm.
Dybt måtte han sig bøje
for at komme under tag;
han hængte der sin jernhat
og sin dyrendal på knag.

Den jæger bredte hynde.
Men alt som der han sad,
ind trådte husets kvinde
med dug og med fad.
Da råbte brat hr. Peder:
"Så hjælpe mig St. Georg!
Den sidste gang jeg så Jer,
var på min egen borg!"

Sig ydmygt kvinden nejed
og rødmed under lin,
og hendes øje fyldtes
med en dugperle fin.
Hun hvisked ganske sagte:
"Jeg mindes nok den stund!"
Tavs stirrede hr. Peder
med et bittert smil om mund.

Han fulgte med sit øje
den gamle kones gang,
imens hun stille sysled
og bredte dugen lang.
Han greb, som i tanker,
et krus, hun stilled hen,
og drejed det i hånden
og satte det igen.

Det var det bitre minde
fra dagene, som svandt,
der i hans hjertes mørke
som en måne oprandt,
og klart påny ham viste,
hvad tidens tåge fik
halv dulgt og udslettet
for hans tankes trætte blik.

Så tyst som i en kirke
der var ved deres bord;
imens de finge unnen, Note 55)
der hørtes ej et ord.
Afdækket blev så skiven,
så holdt de deres bøn;
da vinkede hr. Peder
den kvinde ud i løn.

De satte sig i haven
på en græsbænk, i læ
af hasler og af hvidtjørn
under et abildtræ.
Hun sagde: "Ædle herre!
Jeg kender Eders hu,
og hvad Jert øje spørger,
vil jeg besvare nu.

Men jeg har ingen balsam
for Eders hjertes ve,
jeg kan Jer kun berette,
hvad selv jeg måtte se.
Ejheller kan jeg gøre
Eders byrde mere svær!"
Så talte hun, og gubben
drog dybt efter vejr.

"Jeg tjente Eders frue,
hun var så from og god,
at jeg gerne for hende
havde givet liv og blod.
Og da den lille frøken
var født, og modren svag,
jeg passede dem begge
både ved nat og dag.

Da hun den sidste morgen
slog øjet op så mat,
hun sagde: "Ak, jeg drømte
så underligt i nat.
Mit hoved er så tungt
og mit sind så beklemt;
Guds moder må vide,
hvad der er mig bestemt.

Jeg drømte, jeg var død
og alt i kisten lagt,
min sjæl på sine vinger
stræbte opad med magt.
Fra højre kom en due,
fra venstre kom en ravn,
de genned mig tilbage
fra Paradisets havn.

Så stod jeg ganske ene
i den vildeste skov;
der kom en lyngorm Note 56) skridende
og hyled efter rov.
Den slynged sig i bugter
omkring mit svage liv,
jeg vånded mig og segned
som for stormen et siv.

Men før jeg sank, da så jeg
dens røde øjne glo
begærligt hen til vuggen,
hvor barnet lå i ro.
Af halsen rev jeg korset her,
mit dyreste klenod,
og slængte det på barnet
i fortvivlelsens mod.

Og næppe var det faldet
og lå på Ellens bryst,
så trådte ud fra krattet
højtideligt og tyst,
med høje, brede takker
en kongelig hjort,
fik barnet op på ryggen
og ilede bort.

Så sank jeg dybt i dvale,
i en lang, en bælgmørk nat;
jeg tabte sans og tanke –
og så vågned jeg brat.
Stor jammer vil mig times,
forvist jeg det tror,
men liden Ellens frelse
i dette guldkors bor."

Fra barmen drog hun smykket
ved det glimrende bånd,
hun trykked det mod læben
og med sitrende hånd
hun lagde kors og kæde
om barnets spæde bryst;
så tog hun mig om hovedet
og hviskede tyst:

"Gud frie os fra det Onde!
Men skulle faren nå
til denne helligdom," –
og hun peged på den små –
"Da sværg mig, du vil vogte
på mit yndige nor!"
Så bad hun mig så bønligt,
og med tårer jeg svor.

Så ved I, hvad der skete, –
hvorfor? ved ikke jeg.
I rædsel greb jeg barnet
og flygtede min vej.
Jeg spærrede Jer døren;
og i min unge arm
bort bar min skat jeg hurtigt
ved en bankende barm.

Jeg vandred gennem skove,
jeg vandred over land,
og overalt den dejlige
glut velsigned man.
I rige herrers stalde,
i bondens ringe bo
de lod hende die
både gimmerlam og ko.

Jeg sad ved stille søer
og lulled hende ind,
hun slumred på min skulder
med sin rosenrøde kind;
så da jeg kom til hove,
som var min vandrings mål,
var hun væver som en lærke,
og buttet som en ål.

Men det var fru Margrethe,
kong Volmers datter prud,
hun tog sig af den spæde,
og styred hende ud
med klæder og med smykker,
med lærdom og med tugt,
og alting hende anstod
så yndefuldt og smukt.

Da Volmers datter døde
og jorderig forlod,
sad frøken Ellen siden
ved den unge dronnings fod;
indtil i fjor, i høsten
hun pludselig forsvandt!
Da blødte mange hjerter,
og mange tårer randt.

Man hvisked om hr. Strange,
om en hjort blev der talt;
men ingen kunne fatte
eller samle det alt.
Så sank det hen i glemsel.
Som det går til på jord;
hvem tænker vel på sneen,
som skinned her i fjor?"

Hun tav. Men hr. Peder,
fordybet i sit sind,
stivt stirrede på græsset,
med hånden på sin kind.
Hid tren den gamle jæger,
han hørte de sidste ord;
han sagde: "Hjorten kommer
nok her igen, jeg tror.

Hvis ej den alt er fældet,
så er det dyrets skik
at søge did, hvor først
den græssede og gik.
Den glemmer ej de skove,
ej den mark eller vang;
den kender alle fugle,
den mindes hver en sang.

Ved toner kan den lokkes.
Ak ja, hvor mangen gang
så jeg dem ikke standse
og lytte, når bedst de sprang
får jeg først hin for øje,
jeg ta'r vist ikke fejl;
jeg kender den så nøje
fra blad og til spejl!"

Som så han stod og talte,
rask over gærdets torn
syv kække stød der hørtes
i et klingende horn.
Den jægersmand da lytted:
"Hvad? Er jeg ved forstand?
Det var de Strangers løsen, –
og se, der kommer han."

"Guds fred! Og velkommen!"
da råbte alle tre,
da gennem havelågen
de junkren fik at se.
Men alvor på hans pande
og bleghed på hans kind
neddæmped deres glæde,
da tavs han trådte ind.

Sin flygtige ganger,
sin gåde havde han
nu atter fulgt forgæves
gennem skov, over land.
Frem og tilbage krydsed den
dog op imod nord; –
for trende dage siden
han havde tabt dens spor.

Knap var nu al forundring
og hans fortælling endt,
så lød der højt en stemme,
som var dem velbekendt,
som lærkeslag den jubled,
så skovens hvælving klang;
og det var Folmer Spillemand,
der meldte sig med sang:

"Du, som har sorg i sinde,
gak ud i mark og lund,
og lad de svale vinde
dig vifte karsk og sund.
Gak over høj og dale,
og lyt ved søens glar [Note 57)]
til skovens alvorstale
og kildens muntre svar.

Var hjertet fuldt af klage,
og brused blodet vildt,
jeg gik mig ud at jage
det yndeligste vildt.
Det var ej hjort og hinder,
ej terne eller tjur;
det var med friske kinder
den vilde, fri natur.

Jeg vil så nødigt bænkes
i stuen, under tag;
der drikkes og der skænkes
i døsig fred og mag.
Langt heller vil jeg brede
min dug bagved en tjørn,
på lyngbegroede hede
i selskab med en bjørn.

Mig hued ingensinde
småfuglene i bur,
som pynteligt på pinde
må sætte sig til kur.
Nej på de rigtig vilde
er det en frejdig jagt;
om de er nok så snilde,
er deres værge svagt!"

Så hørte de ham synge,
længe før de ham så;
foran ham sprang hans pudel
gennem de høje strå.
Da kom han frem af krattet
med strengeleg i hånd,
med sit smilende ansigt
og de flagrende bånd.

Da samled' rundt om bordet
de sad ved deres vin,
hr. Folmer førte ordet,
for han var snild og fin.
De bedste råd han vidste,
han havde lystigt mod,
og han med megen liste
på kvindfolk sig forstod.

"At få et uglehjerte
det tager jeg mig på;
og Dorrits sovekammer
os åbent skal stå;
for hendes terne, Inger,
er i min vold, jeg ved,
som jeg igen i hendes,
efter tid og lejlighed!"

De andre to ham loved,
hans ord de gave magt,
de ville holde sammen
ved de råd, han havde lagt.
Så ginge de til hvile, –
de to med sorg i sind;
til sine brogede drømme
den tredje slumred ind.

Note 52:

Frag: Trivelig og veludviklet.

Note 53:

Påfjedre: Påfuglefjer.

Note 54:
Helm: Her: ro og hvile.

Note 55:

Finge unnen: Spiste til middag.

Note 56:

Lyngorm: Stor giftslange, lindorm.

Note 57:
Søens glar: Omtrent: søens spejlblanke flade.

St. Hans aften

I skoven tæt ved Gurve,
i ly af bøg og eg,
der vrimled det hel lystigt,
og der var dans og leg.
Fra alle landets egne
var kommet mangen gæst,
fornemme og ringe,
til St. Hans-aftens fest.

Farvede lamper strålte
fra tusind grene ned;
rundtom var plantet fakler
som blomster i et bed.
De tjæretønder blussed,
ophængte på stav;
den glade stimmel bølged
og larmed som et hav.

Fra rene sommerhimmel
snart her og snart hist
en lille, stille stjerne
fremtindred som en gnist.
Ej strå, ej blad sig rørte,
og trindtom natten lå,
som en kulsort mohrinde.
Med glimmersmykke på.

Der var med vin og mundgodt
så mangen pyntet bod;
de tørstige sjæle
som en mur om dem stod.
Mangen springer og danser
stod der også på lad
med sit malede ansigt
og bar sig morsomt ad.

En sværm af formummede
lidt efter lidt kom frem;
hr. Peder og hr. Strange
var også blandt dem.
Ung Folmer var på færde,
hvor der var lidt at se;
han gjorde tusind løjer
og fik alle til at le.

Med ét der klang trompeter,
med fløjter og basun;
dankonningen sig viste
i skovens paulun;
med ham en fager skare,
så munter og så let,
med guld på fløjelskofte
og fjeder på baret.

Så kom en dejlig kvinde
agende i sin karm;
fra ansigtet hun løfted
sløret med sin arm.
Da blussede de kinder,
da strålede de blik!
Dankonning hende høvisk
i møde da gik.

Selv hjalp han den skønne
fra vognen til jord,
og hvisked hende lønligt
et skæmtefuldt ord.
De sorte slangelokker
slog hun fra panden klar,
og hendes røde læber
gav et smilende svar.

Hr. Strange og hr. Peder
de stode og derhos;
en mumlen gik blandt folket
af beundring og trods.
Hun lod de sorte øjne
tillyne dem et blink;
sødt toned da musikken
på konningens vink.

Han kvæged sine øjne
og sin elskovssyge ånd
i hendes lueblikke.
Så greb han hendes hånd
og trådte hen i kredsen
på den fløjlsgrønne grund,
og sangen lød og dansen gik
så let igennem lund.

Vel bruste lystigheden,
men den gav også ro.
Det er så sødt at vandre
i natten to og to.
Og mangt et par sig listed
i krattets mørke ind
med bankende hjerter
og med rødmende kind.

Ung Folmer gik med Inger,
han hvisked: "Fagre mø!
Tilgiv mig, du må sejle
nu i din egen sø!
I morgen, når vi mødes,
må du åbne hendes dør,
som din egen, søde Inger!
du tit mig åbned før.

Hvad vi fra Dorrit tage,
er intet uden ord;
hun skal os kun opdage
en hemmelighed stor.
Og frygter du for kongen,
til dronningen du ty.
I hendes jomfrubur
vil jeg skaffe dig ly."

Så kigged han skalkagtigt
i pigens øjne ind,
strøg hendes hår fra panden
og kyssed hendes kind,
og sprang så let afsted
fra den glædesdrukne sværm
til borgen op og standsed
under lindetræets skærm.

Men dronningen, den rene,
med sine fagre mø'r
sad stille hist i hallen
inden lukkede dør.
Den hellige vigilie
var endt; alene, tyst
i sit bur hun kunne høre
den fjerne, vilde lyst.

Da klang en citers strenge
nede ved borgens fod.
Da lytted hun, da trængte
til hjertet hendes blod.
Hun rejste sig, slog om sig
et fløjels purpurskrud;
let trådte hun, den ranke,
på borgsvalen ud.

Hun læned sig til rækket
bag den duftende lind;
på hviden hånd hun lagde
den fine, blege kind.
Hun holdt sig tavs og stille,
hun ånded knap engang.
Op tonede franeden
ung Folmers nattesang:

"Min høje, ædle frue!
Jeg gjorde, som I bad.
Ud fløj jeg som en due
efter fredens olieblad.
Endnu er det ej plukket,
dog brydes det forvist;
thi Himlen hørte sukket,
alt vinker det fra kvist.

Jeg gennem skov og dale
har vandret på min fod,
mens klangen af din tale
mit øre ej forlod.
Jeg steg på bjerg og banker;
og stærk jeg blev derved,
at det var dine tanker,
som styrede mit fjed.

Jeg døjed megen smerte;
men som en svaledrik
huldt kvægede mit hjerte
da mindet om dit blik.
Langt hellere jeg døde,
langt heller blev jeg blind,
end håbets morgenrøde
se blegnet på din kind.

Der dæmrer nu en morgen,
der lysner nu en dag;
som natten flygter sorgen,
og som ved trylleslag
vil alle roser røde
og alle liljer små,
oprejste fra de døde,
sødtduftende fremgå.

End tvungen, må jeg dvæle
fjernt fra din nådessol;
jeg vover ej at knæle
end for min dronnings stol.
Ej tør min ed jeg krænke,
– mig længsel hid har ført! –
et pant du nådigt skænke,
at du min sang har hørt!"

Hun løste af sin nakke
et blåt, guldvirket bånd;
de blonde lokker strømmede
ned under hendes hånd.
Så lod hun sløjfen synke
og fjernede sig tyst.
Han fanged den i luften
og gemte den ved sit bryst. –

Den fjerne larm sig tabte,
og festen slumred ind,
i halvudbrændte fakler
vifted en morgenvind.
Og der var søvn og stilhed
alt over skov og dal,
i bondens lave hytte,
i drottens høje sal.

Uglens hjerte

Den morgenglade lærke
højt under himlen sang,
på blomster og på blade
dugdiamanter hang.
En sagte luftning sejled
hen over skovens ryg,
på engen stod end dampen
af mosekonens bryg.

Men i den lindegyde,
som fra kongeborgen går,
hvor hist og her i skyggen
hofsinders huse står,
foran den sidste bolig,
som var så sirligt bygt,
halv dulgt bag rosenhække
og med billeder smykt;

der stod nu hr. Strange
og den gamle riddersmand;
nysgerrig morgenstjernen
keg [Note 58] over skovens rand.
Og Folmer kom og viste
en boddik [Note 59], som han bar;
til løndommens dør
det den sære nøgle var.

Hr. Stranges øjne brændte,
hans kind var som en væg,
på fingeren han prøved
sin daggerts od og æg.
Han sagde: "Hvis hun vågner
og ej bekender alt,
er hendes lod afvejet
og hendes dage talt!"

"Kom, skaf os ind!" han hvisked
og greb i Folmers arm.
Da trådte liden Inger
just under dørens karm.
Hun vinked og hun smiled,
men bleg var hendes kind;
de ungersvende drog hun
i dunkle forhal ind.

Her slynged Folmer armen
om hendes midje blød
og kyssed hendes læbe
og hvisked: "Du er sød!"
Men udenfor i haven
under duftende træ'r
som vagt den gamle herre
stod, støttet til sit sværd.

Derinde løfted Inger
et tæppe fra en dør,
mens ned om hendes åsyn
sank undseelsens slør.
Forelsket hun så
på den letfærdige svend,
og peged tavs med fingeren
til Rhitras leje hen.

Der lå hun dybt i slummer
på bløde hynder strakt,
som i en sky hensunket
i al sin ungdoms pragt;
og under silketæppet
aftegnede man så
de unge lemmer, runde,
som havets bølger gå.

Den venstre arm bag nakken
lå på det hvide vår,
den fine hånd begravet
i de slangesorte hår;
den højre over tæppet
langs den udsyete [Note 60)] søm;
de fingre sagte krummed sig
på silken, som i drøm.

Et ben med spæden ankel
og svulmende læg
var listet ud fra tæppet
mod den nødbrune væg.
For vindvet hang og dirred
en gren så lys og lind,
med blusel rosen stirred
i kammeret ind.

Mens sangeren med dristig
og med veløvet hånd
for barmen løste løkken
på det silkesno'te bånd,
hr. Strange med faste
men lydløse fjed
barsk hen over gulvet
til hovedgærdet skred.

I Folmers hånd han åbned
den boddik og tog
og lagde uglens hjerte,
hvor pigens hjerte slog,
tæt under det faste,
kækt knejsende bryst;
så greb han hendes højre
og betragted hende tyst.

En sitren gennemgyste
den skønne kvindes krop,
der var en indre kamp
som for at vågne op.
De hvalte [Note 61)] bryn sig hæved,
bag øjelågets gem
de sorte stjerner tindred
uhyggeligt frem.

Hun mægted ej at vågne;
underdanig hans blik
hun lå opløst og fængslet
som af en dvaledrik.
Han sagde: "Sig mig, Rhitra!
Hvor dølger sig din magt?
og lever frøken Ellen?
og hvor er hun henbragt?"

Et suk, et ubeskriveligt,
steg op fra hjertets grund,
med bittert smil hun åbned
sin rosenrøde mund,
mens atter en gysen
hendes lemmer gennemfo'r,
med sælsomt dæmpet stemme
hun mæled disse ord:

"O, slange! gyldne slange!
Min dyrebare skat!
Dankongen fik du lokket mig
hver evige nat;
men ak! du magted ikke
hin ungersvend prud.
Thi han var ren som sneen
og trofast mod sin brud.

Mit glødende hjerte
og mit favntag han forskød!
Så gruelig en smerte
havde nær voldt min død!"
Her brast hun i tårer;
som klare perler gled
de frem fra øjelåget
på kindens roser ned.

Ung Folmer, – mens bevæget
og rørt hans hjerte slog, –
af Rhitras øre ringen,
den gyldne slange tog.
Stærkt sitred hendes læber,
og hvid blev hendes kind –
et andet drømmebilled
da stod for hendes sind.

"Hvor kunne jeg vel leve,
før han var kommet bort?
og hævn jeg måtte have!
på den kronede hjort.
Jeg lod ham baglæns binde, –
ha, ved nattens stærke gud!
Det var en lystig rytter, –
hvor det så dejligt ud!"

Hun lo – en rædsom latter! –
med vildtskingrende røst,
som kom den fra et pinet,
et fortvivlende bryst.
Hun lo, mens tårer strømmed,
afbrudt af dybe suk.
"Med alt det," tænkte Folmer,
"er hun, ved Gud! dog smuk!"

Men strengt gentog da Strange,
ubøjelig, sit ord:
"Sig, lever frøken Ellen?
Nu svar mig, Rhitra! hvor?"
Da bævede hun atter
som i høstvind et siv,
det syntes, som hun kæmped
for at komme til liv.

Modstræbende hun mæled:
"Det er min bitre sorg!
End lever hun, min fjende,
på sin faders øde borg.
Indmuret der hun sidder;
foruden mig, kun to
her vidste det. De tier;
jeg har bragt dem til ro.

Kun én bevogter hende.
I kamret, hvor han bor,
han tør kun ved at trække
med hånden i en snor,
hvis nogen ville driste sig
at gøre hende fri;
da styrter hun i dybet
vel favne fem gang ti.

Sålænge i mit øre
den gyldne snog jeg bær,
skal ingen stedet finde,
hvor frøken Ellen er.
Og dronning vil jeg være;
ved gift eller stål
jeg skal mig åbne vejen
til mit sidste, store mål!"

Forfærdet slap hr. Strange
den sovendes hånd.
Straks løstes hendes lemmer
af krampens spændte bånd.
Tilbage sank hun atter
i søvnens rette favn,
og smilte som et barn
uden sorg eller savn.

Tavs fjerned sig hr. Strange
og vinked Folmer: "Kom!"
men langsomt fulgte sangeren
og så sig ofte om.
Det var, som på hans fødder
der lå en lænke svær;
først da han stod i haven,
han rigtig fik sit vejr.

Fra kongeborgen iled
de trende venner ned
til jægerens bolig
gennem skoven afsted.
De tavse gik, som lytted de
på lundens klokkespil
hver havde sine tanker
at holde sig til.

Men da de vare kommet
ved jægerhuset nær,
ung Folmer kasted ringen
i dybe, klare kær.
Som levende det sprælled,
det glimrende kryb;
det syded og så svandt det
i bundløse dyb.

Den samme aften svang sig
hr. Peder på sin hest;
tilfods de unge svende
ham fulgte som bedst.
Den sanger bar sin strengeleg,
i sorrig og i fryd
den fulgte ham trofast.
Nu slog han til lyd:

"Højtidelig er natten!
På skovens bløde sti,
på vejen efter skatten
hel travle stræbe vi.
Hvor vore fjed vi træde,
snart fare bor, snart fred,
her vandre sorg og glæde
som rejsefæller med.

Som med et slør for øje
vi skuer intet grant.
Vor fod sig vogter nøje,
som om et bånd den bandt.
Viol og bukkar [Note 62)] sender
med duft en hilsen fro,
mens hisset ravnen vender
et ådsel med sin klo.

Her klaren kilde risler,
hist damper mosen ful; [Note 63)]
hugormen snedig hvisler
bag lyngens tætte skjul.
Den vilde rose dårer
os med sit søde smil,
og griber vi, den sårer
tit med en giftig pil.

Hist lygtemanden flammer
og lokker ved sin ild
os ind blandt skovens stammer
fra vejen, kåd og vild;
mens trøsterig en stjerne
ned mellem løvets pragt
vejleder fra det fjerne
og får os varsel bragt.

Her snubler vi på roden,
hist stien er så blød,
og vekselvis får foden
snart hvile og snart stød;
dog hjertet skal ej grue!
i øst vil klar opgå
en nyfødt morgenlue, –
da skal vi skatten nå!"

så lød hans sang. Dens toner
i de andres sind genklang;
og selv hr. Peders skimmel
fik retmål [Note 64)] i sin gang.
Så drog de ud af skoven,
hen over mark og vang,
mens foran dem med bjæffen
hr. Folmers pudel sprang.

Note 58:

Keg: Kiggede.

Note 59:

Boddik: Buddike, en lille trææske med låg.

Note 60:

Udsyete: Broederede

Note 61:

Hvalte: Hvælvede.

Note 62:
bukkar: Skovmærke.

Note 63:

Ful: Rådden, stinkende.

Note 64:

Retmål: Takt, rytme.

Befrielsen

Højt på en nøgen banke,
hvor marehalm og græs
af sandet magert spirer,
ej langt fra et næs,
der lå den gamle borg
med tinde og med tårn,
hvor Peder Jernskæg fødtes,
og han husede tilforn.

En lille, fattig have
lå tæt ved murens hegn,
ret som en håndfuld blade
tabt i en øde egn.
Og alle træer og buske
for den barske nordenvind
havde bøjet deres toppe
forknyt mod landet ind.

Tungsindigt tårnet stirred
mod nord på havets spejl,
fra brinken ud til Hesselø,
til fjerne hvide sejl.
Mod syd dens øjne fulgte
med høj og dal, der skred
i små, i mindre bølger
mod flade slette ned.

Dybt nede, tæt ved stranden
et fiskerleje lå,
lerklinede hytter
med tag af tang og strå.
Om borgen kvidred svalen,
og mågen skreg ved strand,
hvor evigt mellem stene
rulled det salte vand.

Tre stenkast vel fra borgen,
hvor vejen, sandet, brat,
den sidste krumning slynger,
der stod et lille krat
af tætte avnbøgstubbe,
af den hårdføre tjørn;
der tornskaden bygged
med sine kække børn.

Her standsed just hr. Peder
og svang sig af sin hest.
Det lakkede mod aften
og solen stod i vest.
På skrænten hviled Folmer
med pudlen ved sin fod;
iført hr. Peders kutte
den ædle junker stod.

Med mandeblods [Note 65)] knopper
ham Folmer havde smurt,
ved rynker og ved furer ham
højtaldrende gjort.
De udsyete støvler
selv drog han af så fus;
thi barbenet munken
jo går fra hus til hus.

Han talte til de andre:
"Jeg ene bør og må
som tiggermunk til borgen
i denne kittel gå.
Med fromme ord og lader
jeg dragen vil i ro
få dysset, til jeg mægter
at lænke dens klo.

Thi øjner han os alle,
er faren alt for stor;
hvor hurtigt når ej hånden
den rædselsfulde snor.
Vil han mig selv tillivs,
ej agter jeg det stort.
Det vorde skal den sidste
misgerning, han får gjort!

Men er jeg først derinde,
da lister Eder hid;
det turde jo dog hænde,
I kom i rette tid!"
Så talte han og vandred op
i vejens dybe sand,
med hætten ned om panden,
krum som en gammel mand.

Hen over vindebroen,
hvis lænker hængte ned,
han, støttet til sin knippel,
trådte med langsomt fjed.
De næsvise krager,
halvtamme, op han jog;
han spændte sine muskler,
og kækt hans hjerte slog.

På jernbeslagne portlem
med staven banked han:
"I Herrens navn! luk op
for en vansmægtet mand!"
Da åbned sig en luge,
et ansigt, blegt og fedt,
med blakkede skæggebørster,
så ned og spurgte vredt:

"Hvad nu?" Men da hans øje
fra vinduet blev va'r
den fredelige gubbe
i den hellige talar,
af halvforglemte vane
han mumlede: "Guds fred!
Bi lidt, nu skal jeg komme!"
og så kom han ned.

Han portlemmen åbned,
lod munken foran gå,
og låsede så atter
med nøgle og slå.
Men inde i kammeret,
med lumsk, fjollet smil
han sagde: "Fromme broder!
kom sæt jer og hvil!"

Mat lod sig Strange segne
hen på en løjbænk, hvor
hans falkeblik foroven så
den frygtelige snor.
Og mens den anden stod
og gloede på ham stum,
han lod sit øje glide
om i det snævre rum. –

På væggen hang en armbrøst,
en dolk og et sværd,
i krogen stod et madskab,
ved siden et spær.
Et krus der stod på bordet,
hvor en ølbimpel Note 66) lå;
og døren op til tårnet
i et hjørne han så.

Men da han vel fik mønstret
den vægters rå gestalt,
med ét det som et slør
ham fra øjnene faldt.
Han kendte godt hans næve,
han havde følt dens greb,
han var blandt dem, der bandt ham
til hjortens ryg med reb.

Op flammed da hans hjerte,
dog tvang han end dets ild;
han tog et bæger, bad en bøn
og drak ham så til;
og mens han suged øllet
i langsomme drag,
den lurvede kæmpe
han spejdede i mag.

Der stod han i sin kofte grå,
skinhellig og slug, Note 67)
stift stirrende, med foldede
hænder for sin bug.
"Hør," mæled da hr. Strange
og satte hen sit krus,
"Du kommer sagtens sjælden
til gæst i Herrens hus?"

"Nej," grinte kæmpekarlen
og krammed i sit hår,
"Til denne ravnerede
ej klokkeklangen når!"
"Så skrift mig dine synder,
at afløsning du kan få,
så er dit øl betalt!"
og han mumlede: "Lad gå!"

"Først siger du dit Credo!"
"Det har forlængst jeg glemt!"
"Så bed et Paternoster!"
"Det på samme sted er gemt!"
"Knæl ned da! jeg vil bede,
tag af min mund hvert ord!"
og uvilkårligt karlen
sig nejede mod jord.

Knap lå han der nedbøjet
og slog sig for sit bryst,
og mumlede i skægget:
"Forført af syndens lyst" – –
så greb ham junker Strange
i kværken, fast og kæk,
og væltede ham baglæns,
som man vælter en sæk.

Da brølede den skumle:
"Ha, er det sådan fat?"
men Strange fik ham knæet
på den brede bringe sat,
som når et neg man binder;
han med sin højre slap
og famled efter dolken, –
da blev den vægter rap.

Om på den ene side
han som en orm sig vred!
Så junkrens knæ mod flisen
lig en hammer slog ned;
som når en ganger stejler,
han krummede sin krop,
på knæ, en hånd alt strakte
han imod snoren op.

Rask tog ham junkrens arme
et vældigt undertag,
han styrted sig mod døren,
op sprang den med brag!
De rulled som to slanger
i portrummet ud,
højt brølede den vægter
da som en tirret stud.

De vælted sig, de kæmped,
og kampen de forstod;
men Stranges unge kræfter
holdt ej skridt med hans mod.
Det sortned for hans blikke!
men af tågeslørets gem
han syntes, at der stråled
to søde øjne frem.

De smilte så bedrøvet!
De gav ham atter kraft;
hans muskelspændte arm
blev som et egeskaft.
Det lysned for hans øjne,
hans tanke blev klar,
og atter blev han øverst,
som før han underst var.

Han slap med begge hænder,
tog tag i knægtens skæg,
sin dolk han rask fik viklet
af kuttens side læg.
Højt svang han ud sin højre;
grum i sin hævn og harm
han ville sænkt dens blanke
ståltunge i hans barm.

Men i et spring kom Folmer,
hr. Peder fulgte med;
han kendte jo, som bjørnen,
sin hules lejlighed.
Så svinebandt de karlen,
og, vælted på sin ryg,
han lå med fråd for munden,
tavs stirrende og styg.

Han stønned, og hans lemmer
de bævede som siv;
han bad og han tigged
alt for sit usle liv.
Da sagde Peder Jernskæg:
"Du bliver her, min søn!
Jeg skal dig lade hente
og få dig portnerløn!"

Men Strange fluks med dolken,
han end i hånden bar,
det tunge nøgleknippe
af karlens bælte skar.
Uhyre længsel drev ham
som skibet en bør;
ind stormed han i kamret
og sparked op en dør.

Ad vindeltrappens hvirvel
han svimlende steg op;
og lige under hatten,
tæt under tårnets top
han standsed ved en låge,
af egetræ gjort;
tre nøgler først fik åbnet
den knagende port.

Han trådte ind forsigtigt,
med hånden for sit bryn,
thi solens sidste stråle
skarpt blændede hans syn.
Sit afskedsblik den kasted
vemodigt, venligt på
det knippe strå i krogen,
hvor liden Ellen lå.

Ned bøjet over lejet
ej voved han en lyd;
han stirrede på pigen
med smerteblandet fryd.
Ej så hun solens hilsen,
hans fjed ej hørte hun,
thi lukt var hendes øje
og bleg var hendes mund.

Én hånd lå under kinden
og én i hendes skød.
Forfærdet da han hvisked
til sig selv: "Hun er død!"
han greb en hånd fortvivlet –
o, Gud! den var dog varm!
Da løfted ungersvenden
den lilje på sin arm.

Så ømt han bar sin skat ned
i borgens skumle gård;
omkring hans skuldre hængte
hendes lange, blonde hår.
På stenen, tæt ved brønden
han satte hende ned;
straks Folmer var ved hånden
og den gamle ridder med.

De støtted hende kærligt,
mens Strange påstand
fik vundet op af kilden
det friske, kolde vand.
De stænked hendes pande,
de væded hendes mund;
et suk opsteg fra barmen,
og sagte ånded hun.

Sin højre hånd hun løfted,
men atter hen den faldt;
hun hæved sky sit hoved,
som havde nogen kaldt;
men pludselig hun åbned
to øjne så blå,
så fromme, som de ud
fra Paradiset så.

Tilbage fo'r hr. Peder
ved dette søde syn,
med begge sine hænder
han dækked sine bryn,
og hviskede: "Gudsmoder!
det er det samme blik,
som, sidste gang jeg var her,
af to øjne jeg fik."

Han sagde: "Ædle frøken!
tak Gud! vær uden frygt!
I står i venners værge,
og I tør ånde trygt!"
Til side holdt sig Strange;
men Folmer havde rask
alt med sin daggert hugget
løvgrene af en ask.

Og af de seje kviste
indslynged fast og tæt,
han fik på de længste
snart flettet nok så net
for pigen en bærebør,
hel magelig og svaj; Note 68)
hun kunne jo ej vandre
den lange, tunge vej.

Hr. Peder løfted møen
på sin mægtige arm;
hans øjne bleve blanke,
fast bævede hans barm.
Han lagde hende lempeligt
på grønne seng, og mild
han tog sin brune kutte
og dækked hende til.

Hr. Strange fik sig atter
ført støvler på og hat
de raske ungersvende
da begge toge fat.
Ud bare de skøn jomfru
af borgens snævre port.
Eja, den junkers hjerte
ham næsten blev for stort!

Ung Folmer bar ved hovedet,
men foran Strange bar,
hun kendte ham slet ikke,
så dunkelt som det var.
End stod der kun en blegrød,
guldrandet sky i vest.
Hr. Peder efter lunted
på sin abildgrå hest.

Fra søen vifted vinden kold
hen over lyngen brun,
men nede mellem bankerne
blev luften mild og lun.
Den stille himmel hvælved
sit guldbroderte telt.
Ej kunne Folmer tie her,
ihvad [Note 69)] det skulle gældt.

Bagved ham red hr. Peder
opslugt af minders strøm;
foran sig så han Strange,
og tænkte sig hans drøm.
Og mellem dem hans blikke
på liljen sank ned.
Hans hjerte var så frejdigt, –
nu fik han løst sin ed.

Ja, havde han haft vinger, did
han fløjet var på dem,
hvor den kongelige frue
sad i sit stille hjem.
End havde han tilbage
en lang og møjsom gang;
thi hæved han sin stemme
og fløj afsted i sang:

"Sov sødt, du liljehvide!
Vågn op som rose rød!
Ej længer skal du lide,
thi nu er sorgen død;
forvundet er al smerte,
frisk glædens blomst vil gro;
nu flere end dit hjerte
kan slå sig til ro.

Min frydefulde tanke!
afsted, tag vinger på;
hen over skov og banke
din lette flugt skal gå.
O, nåderige dronning!
Modtag den flyver godt,
som bi den bringer honning,
og kuben er dit slot.

Den samme vej jeg vandred
nys med så tungt et fjed;
hvor er den nu forandret,
så jeg undres derved.
Du brede eng langs skove,
som gemmer i dit skød
den sø med blanke vove,
er dobbelt grøn og blød.

Du klare, milde stjerne,
som tindrer hist så blå.
Du trøstede mig gerne,
da sorgfuld du mig så.
På dine fjerne veje
til gengæld for din trøst
du også nu skal eje
det halve af min lyst.

Her under disse brede,
løvrige grenes pagt,
har fugle små på rede
til slummer sig nu lagt;
i bøg, i ask, i elle
jeg gad dem vække her,
jeg ville dem fortælle,
hvor lykkelig jeg er!

O, livet er dog yndigt,
ak, men det er så kort,
det var dog altfor syndigt,
hvis snart jeg skulle bort.
Nej, let jeg end mig svinger,
jeg føler, på min fod
er sommerfuglevinger
og solglimt i mit blod!" –

I jægerhusets have
ved åbne låge så
alt morgenstjernen længe
den gamle kone stå.
Der, lænet op mod stolpen,
før dagens lys blev tændt,
hun havde øjet stadigt
til skovvejen vendt.

Thi længsel og forventning,
lig onde alfer to,
fra øjet og fra sindet
havde jaget søvn og ro.
Én tanke bragte gysen,
en anden blodet jog
af glæde gennem hjertet,
så uden rast det slog.

Med buen under armen
og tasken ved sin lænd
var manden alt i skoven;
ham vanen drev derhen,
hvor snarer var ophængte
og der var stillet fald;
han røgted endnu trofast
en jægers muntre kald.

Hun stod og ænsed ikke
den gamle, tro Pasop,
som sad foran og logred
og så til hende op;
ej hendes øre hørte,
at mellem blad og gren
de fugle små på rede
nu vågned én for én.

Med ét hun løfted armen
og skygged for sit bryn;
i hendes øje spejled sig
det frydeligste syn.
Fra skovvejen, så hun, kom
hr. Peder på sin hest,
på lejet, mellem de unge,
den højtelskede gæst.

Ind under lindegangen
bar de den byrde sød,
just som den første stråle
af morgensol frembrød.
Forundret vågned Ellen,
matøjet, bleg om kind;
gennem venlige stuedør
de ledte hende ind.

Da så hun jægrens hustru,
da så hun, hvor hun var;
i hendes øje tindred
en glædeståre klar.
Her fandt hun atter én dog,
som vidste hendes navn;
her kunne sødt hun hvile
som i en moders favn.

Hende hvilen beredtes af
en trofast kærlighed,
og pleje, som en moder
kun ret forstår og ved.
Hr. Peder sad og smiled,
mens Folmer slumred alt;
han kunne ej få øjet
fra den yndige gestalt.

Først da hun med den gamle
i et stille kammer svandt,
da søgte han til lejet,
og snart ham søvnen fandt.
Men Strange gik i skoven,
hans sind ej havde ro;
han elsked liden Ellen,
men – sit skjold var han tro.

Til sine fire venner han
sørgmodig havde sagt:
"Vil I mit vel, så være
på hjertet det jer lagt:
nævn ej mit navn for Ellen,
hun selv det vover ej;
og dele dødens bæger
med hende, kan kuns jeg!"

Note 65:

Mandeblod: Perikon eller johannesurt. Saften er rød og farver huden brun.

Note 66:

Ølbimpel: Dunk eller lille tønde.

Note 67:

Slug: Listig.

Note 68:

Svaj: Smidig.

Note 69:

Ihvad: Hvad end.

I riddersalen

Når blygrå skyer skjule
midsommers himmel blå,
når havets bølger hvile
og skovens bøge stå
i ængstelig tavshed,
og bukkar med sin duft,
berusende som vindamp,
krydrer den tunge luft;

da styrer stæren sin tunge,
og viben dæmper sit skrig,
tudserne sig fjæle
under skræppens brede flig;
ud fra sin sikre hule
spejder den gule ræv,
sig edderkoppen ruller
bag bjælken i sin væv.

På kongeborgens tinder,
i hver en sal og vrå
der slig en lummer torden
lumsk lurende lå;
den sortned hver en tanke,
den gjorde barmen trang,
hvert åndedræt blev kortere
og tiden dobbelt lang.

Hofsinderne med vigtige,
med ængstelige blik
på trapper og ad gange
kun på tåspidsen gik;
i kælderen man hvisked,
i stegerset man tav,
og selv i borgestuen
var der tyst som i en grav.

I riddersalen hørtes kun
kong Eriks faste fjed,
hans hat med hvide fjedre
den sad ham på sned.
Hans øjne vare matte,
hans kind som hviden væg,
med højre hånd han holdt
om sit buskede skæg.

En underlig beklemthed
havde taget ham i favn;
han længtes efter noget,
men vidste ej sit savn.
Hans hjerte var så øde,
så tomt som en lo
om sommeren før høsten,
mens vipperne end gro.

Han følte sig så ensom,
så ussel og forladt;
hans tanke, lig en jolle
på hav i bælgmørk nat,
drev om i sjælens mørke,
og som i lyn på lyn
fremviste fortids veer
sig for hans indre syn.

Han mindedes, hvor ofte
hver plan, han havde lagt –
for at øge sin ære
og Danrigets magt,
var blevet til en snare
alt for hans egen fod;
hvor tit han måtte frie sig
ved sit og manges blod.

Det lod, som selv naturen
hans arge fjende var;
hvor falsk var ikke isen,
når den hans slæde bar;
hvor ofte havde bølgen
ej truet ham med død,
og knust den stavn, som bar ham,
mod klippen som en nød.

Han tænkte på, hvor ofte
beført og forrådt,
hans hånd var strakt mod frugten,
som ej han havde nået;
at aldrig ham iskænket
var noget bæger purt,
men livets drik forgiftet
med sorgens bitre urt.

Så fløj hans blik mod øster
til det hellige land;
selv på sin fromme vandring
var han ulykkens mand.
Tysk svig ham havde dengang
i fangenskabet bragt;
han følte fast de lænker end,
hvori hans hånd var lagt.

Til saraceners sultan
var sendt hans kontrafej;
fra de holstenske grever
det gik den lange vej.
Han fangen blev og genkendt;
med nød han fik sin hånd
ved hjælp af gyldne nøgler
løst ud af slavebånd.

Thi syd for Ejderstrømmen
lå evigt på lur
den lyngorm, som vil krybe
over Dannevirkes mur.
Mod den han havde kæmpet, –
den tørsted efter hans blod, –
en holstensk greve aldrig
var dannerfolket god! –

Mens disse sorte tanker
vælted i kongens sind,
den gamle ridder Jernskæg
fra grønne lind til lind
op ad den lange gyde
hel langsomt monne gå,
hvor hist og her i skyggen
hofsinders huse lå.

Mens så med bøjet hoved
og hånd på sværd han gik,
hans tanker og en vandring
frem og tilbage fik;
og alt som så han grubled,
hans fjed blev mere fast,
hans pande mere rynket
og øjet mere hvast.

"Jeg sige vil til kongen,"
så tænkte han i løn,
"Du bør den vej forlade,
du træder nu, min søn!
Søn tør jeg ham vel kalde, –
alt var mit hår jo hvidt,
da på mit knæ han havde
sig fået mangt et ridt.

Jeg sige vil, du bryder
forgæves al din kraft;
du trodser og vil tage,
hvad fædrene har haft;
men på sindighed det brøster,
du er for kåd og vild;
husk på, let luen slukkes,
men glæden holder ild.

Jeg sige vil, du åbner
for vidt din borgeport;
den flok, som der indtrænger,
den duer ikke stort.
De smisker for dit åsyn,
de priser højt dit hus,
men alt, hvad der de søge;
er kun sulefad og krus.

Jeg sige vil, dig blomstred
en lilje til din lyst,
du kunne haft den reneste
jomfru ved dit bryst;
ha! dankonning! skam dig
for din usleste dreng!
Den frækkeste skøge
har du lagt i din seng!

Ja, sådan vil jeg sige!
Og mere, hvis jeg kan!"
Så tænkte i sit hjerte
den ærlige mand;
og alt som han vandred,
kom immer mere til,
og hvergang var hans slutning:
"Sådan jeg tale vil!"

Han trådte gennem porten,
steg op ad trappens sten;
det var så længe siden,
han satte sine ben
på disse store fliser,
i dette frammers Note 70) bredt;
han genned alle minder bort
og holdt sig beredt.

Da åbned svenden døren,
i salen kom han ind,
hvor drotten vandred op og ned
med drønende trin.
Da standsede de begge;
med undren kongen så
på ham, – en fortids skygge
i hallen for sig stå.

Han venligt gik hen til ham,
og rakte ham sin hånd.
Al barskhed var som vejret
af ridder Peders ånd!
Med bøjet hoved stod han
for kongens majestæt,
og glemte rent sin tale,
som var så vel indklædt.

Slig kongelig huldsalighed
bedåred tit et sind
langt mere stærkt end dette;
han stod som ør og blind!
Hans øje, som aldrig blinked
for sværdets hvasse lyn,
nu hel spagfærdig skotted
under de tykke bryn.

"Hvad fører hid til hove,"
så kongens tale lød,
"fru moders bedste støtte,
de danskes trøst i nød?
Hvad drev jer vel fra reden
min ædle, gamle ørn?
hvad søger I, min fader!
blandt os uvorne børn?"

Hr. Peder ville svare,
han åbned munden alt,
han famled efter ordet, –
da trådte just, som kaldt,
en flok af hoffets herrer
derind, og dem foran
stoltsered hr. Jens Due,
marsk og befalingsmand.

Han gik med samme rejsning.
Som da han end var ung,
men ryggen var nu stivnet
og gangen var lidt tung;
det sorte hår var grånet,
og det krusede skæg
lå pynteligt på koften
og kravens stive læg.

"Se!" råbte konning Erik,
"den dag er mig en fest!
Den har mig bragt uventet
en højt velkommen gæst;
en mand, udi hvis hjerte
urokket troskab boer!"
Da bøjede sig alle
de hoveder til jord.

"Men det er sandt, hr. Peder!"
så mæled han igen,
"Blandt disse gode herrer
I har en gammel ven.
I ham dog vel genkender,
han var Jer meget kær,
skønt han, som I, har skiftet
både farve og fjer?

I var jo som to brødre,
så har man mig fortalt,
stod last og brast tilsammen
og delte troligt alt?"
Frem skred han da, Jens Due,
på spidsen af sin fod;
men som en blok hr. Peder
ubevægelig stod.

"Er det ej så, hr. Peder?
Mig tykkes, det blev sagt,
at fra hr. Jenses rede
blev jer den due bragt,
som så blev ørnens mage?"
Så skæmted kongens ord;
da var det, som et smil
over marskens ansigt fo'r.

Et skridt da tog hr. Peder
hen mod den fine mand;
det smil faldt i hans hjerte
som i høstak en brand.
Hans øjne skøde atter
med den skarpeste pil;
han sagde: "Hvad, Jens Due!
betyder dette smil?"

Dog næppe fik han høre
sin egen stemmes klang,
der kækt mod salens hvælving
sig som en torden svang,
så følte han i barmen
genfødt sit gamle mod; –
men nysgerrigt lyttende
de andre herrer stod.

"Hvad mener du?" gentog han,
"har du dit mæle tabt?
Jeg kendte dig den tid,
da det var nok så rapt!
Dit åsyn klart mig siger,
hvad ikke dine ord:
Bagved din fløjelskofte
et rævehjerte bo'r.

Du skal mig gøre rede,
du pyntede nar!"
Så tordnede hr. Peder,
han glemte, hvor han var.
Bleg og med knyttet næve,
fast blind af raseri,
han afskar marskens tale
og skreg afsindig: "Ti!

Gem løgnen på din tunge,
det båder dig nok bedst;
med stål i hånd vi tales ved,
forræder, som du est!"
Så greb han marskens sirligt
opstudsede skæg,
og havde nær ham knuset
som en æggeskal mod væg.

Da stimled alle sammen
med bulder og med skrig
og drog dem fra hinanden;
mens bleg som et lig
kong Erik på sin løjbænk
fra panden strøg sit hår,
knap ænsende bruddet
på freden i hans gård.

Det indre lys var slukket,
som et øjeblik var tændt,
og atter havde tanken sig
til hjertets mørke vendt;
og atter havde drømmen
ham taget i favn, –
da pludselig han vaktes
af dvalen ved et navn.

Brat havde stormen lagt sig,
og alles blikke så
med nysgerrig undren
en skikkelse stå
i åbnede fløjdør
og langsomt skride hen
tre, fire skridt i hallen
og så standse igen.

Og alle råbte: "Dorrit!"
stolt hæved hun sit blik
og akslede sin kåbe
med højtidelig skik.
Stum kongen sad, højt stritted
på hovedet hans hår,
forover bøjet sad han
med næven på sit lår.

Men Dorrit løfted foran lidt
sit guldbroderte skørt
og satte foden fremad,
og fornemt og tørt
hun talte: "Så I mene,
slet ikke det går an,
at jeg kan dronning vorde
i dette skønne land?

Jeg siger Jer forsanden,
ej mange timer går,
så må han *der* guldkronen
mig lægge om mit hår.
Han selv er da min slave –
og hin med – og så –"
her sank hun ned, på gulvet
knæfalden hun lå.

Fra øjet strømmed gråden,
hun hviskede mat:
"Hjælp mig! man har mig ranet
min dyrebare skat!
Min Erik! o du søde!
o, min konge og min ven!
o, skaf din stakkels Dorrit
sin guldsnog igen!"

Op sprang hun som forfærdet,
da dette ord var sagt;
vildt slynged hun bag nakken
de sorte lokkers pragt:
"Hvad vil den stodderkonge?"
her rædsomt hun lo, –
"knæl ned i støv og ydmygt
kys spidsen af min sko!

Jeg er en guddoms datter,
den mægtigste på jord;
hist i de hvide klipper
på Lante Ryn han bor;
på sorten hest han rider
hver evige nat
med vedbend om sin skulder
og uglen på sin hat.

Han kommer, når jeg kalder, –
ve jer, ifald jeg vil!
Ha, trodser I? det vorder
jer alle et farligt spil!
Han brat fra *dette* hoved
skal rive kronen blank!"
Her hendes spæde højre
på drottens isse sank.

Hidtil han sad forstenet,
nu vågned han og fo'r
fra sædet op, som lynet
var faldet bag hans spor.
"Fordømte heks!" han mæled
med stemmen brudt og mat,
"vig fra mig, bort! og skjul dig
i den evige nat!

Dit garn mig lumsk omsnæred,
du hedenske kryb!
Far hen, hvorfra du stammer,
til det glødende dyb!"
Og rasende han løfted
sit bestøvlede ben,
han sparkede til pigen,
så hun faldt mod gulvets sten.

Hun rejste sig ikke,
ejheller hun krøb;
som katten behændig
hun på alle fire løb.
Ud af halvåbne dør
lig en skygge der flød, –
et langtrukket jammerhyl
da gennem borgen lød.

En midnats dybe stilhed
i riddersalen var;
de herrers øjne spurgte,
men de fik intet svar.
Tilbage på sin løjbænk
sank kongen mat og ør,
og skjulte sine øjne
med begge hænders slør.

Mens tunge smertessukke
bevægede hans barm,
hans hele legem sitred
og krampen drog hans arm;
da strømmede hans tårer,
en sommerregn så mild,
de gjorde frit hans hjerte
og slukked smertens ild.

Han længe sad hensunket,
ført af sin tankes strøm;
lidt efter lidt sig fjerned
den fæle, skumle drøm.
Så sad han længe, stille,
indsluttet i sit sind;
da rejste han sig pludselig
med smilende kind.

Han lagde hånd på hjertet,
dybt gik hans åndedræt,
med trøstig stemme sagde han:
"Ak, nu er dette let!
Forvundet er nu kvalen,
bort drog den sorte sky, –
én længsel er indslumret, men
nu vågner der en ny.

En gæld vil jeg betale,
hvis end det muligt er;
en gunst vil jeg erhverve,
hvis jeg den findes værd.
Jeg tjene vil som slave –
på nåde tør jeg tro, –
da hersker jeg som konge,
hvor himlens engle bo!

Følg med! I vidner være!"
Så skred han foran dem;
de hoffolk i hans fodspor
da trængte sig frem.
Hr. Peder og Jens Due
i den nyfigne kreds
ved lønlige miner
fik sagt: "Vi ses!" – "Vi ses!"

Note 70:

Frammers: Eller fremmers, dvs. forsal eller forstue.

I fruerburet

I stille lønkammer,
hvor lindens brede blad
mildt skyggede for vindvet,
den unge dronning sad.
Hun støttede sin albu
på det snirklede bord,
og lyttede hel tankefuld
til Folmer Sangers ord.

En mynde, hvid som sneen,
med halssløjfe rød,
lagde sit fine hoved
på hendes silkeskød;
hun sagte lod sin hvide,
sin smalle jomfruhånd
på hundens nakke glide
og lege med dens bånd.

Hun løfted glad sit øje
den kvinde, mild og from,
med hånd på hjertet talte hun
og så sig frejdigt om:
"Nu er én sorg da svundet,
som her havde hjem!
Så er *hun* atter fundet?
Han atter kommet frem?

Hvor jeg skal hende pleje
og atter vække lyst
i hendes unge hjerte
til livets blomsterhøst!
Han skal igen mig tjene, –
jeg vil det nu så –
et værn jeg vil ham være,
og bedre passe på!"

Så mæled hun, den ranke,
der hun sad i sin stol,
mens over hendes åsyn
klart skinned glædens sol.
Taknemlig lod hun ile
en stråle af den
med blikket, som hun sendte
den snilde ungersvend.

I sin udsyete kofte
med de flagrende bånd
rank stod han der på tæppet
med citren i sin hånd;
i højsal og i stegers
han lige frejdig stod;
for dronning eller terne
var lige kækt hans mod.

Hun leged med hundens øre,
han greb til sin baret;
om alt var nu tilende,
det vidste ingen ret.
Der var en stund hel stille;
med ét hun slog sit blik
i vejret, som et minde
i hendes sjæl opgik.

"Ak ja, nu først," hun sagde,
"ihukommer jeg mit ord,
da på mit bud du jaged
i de forsvundnes spor;
at, hvis du kunne bringe
min smerte lægedom,
jeg nådigt ville skænke
dig, hvad du bad mig om!"

Han slængte hen baretten,
han lagde citren bort,
hen mod den skønne viv
han tog et skridt, et kort;
det var, som om en trolddom
drog ham hende nær,
som lå der i hans øjne
et dristigt begær.

En angest drev til kinden
alt hendes hjertes blod;
det var fast mere kvinden
end dronningen der stod;
og næsten forfærdet
hen sank hun i sin stol,
bort veg fra hendes åsyn
hin tilfredshedens sol.

Med usikker stemme
gentog hun sine ord,
mens over hendes pande
en dunkel sky der fo'r:
"Så sig mig, hvad du ønsker,
nu skrift mig ærligt, hvad?"
Da tog den sanger smilende
til citren og kvad:

"Tillad, min ædle dronning!
at byde dig mit svar
i sangens blomsterhonning
så fin som jeg den har!"
da lysned hendes øjne,
hun atter ånded let,
og sagde: "Syng! jeg hører
og bliver ikke træt!"

"Jeg elsker gyldne spange,"
han sang, "og stenes pragt;
af dem har mine sange
dog mer end nok mig bragt.
Og der på jord ej findes
så kosteligt et bånd,
der værdigt var at vindes
som gave fra din hånd.

Jeg trænger ej til bolig,
himlen er mit paulun,
jeg sover lige rolig
i lyngen og på dun;
jeg vil ej ridder være
og føre skjold og stang;
min frihed er min ære,
min adel er min sang.

Jeg være vil din sanger,
o, skænk mig dette navn!
Jeg intet mer forlanger,
indtil jeg når min havn!
Som blomstens blikke solen
følger til sidste blink,
vil jeg fra dronningstolen
agte på mindste vink.

Som sømands øje skuer
til stjernen i det blå,
og spørger trygt dens luer,
hvad vej han skal gå;
vil jeg i livets brænding
mig tænke dit råd, dit bud,
og tage sikker kending
og slippe sikkert ud.

Som bien, der sig trænger
dybt ind i rosens barm,
og diende der hænger
sødt svimlende og varm;
så vil min sjæl sig ranke
til din udi min sang, –
ha, der skal fødes tanke!
og der skal høres klang!

Kald på mig i din lykke,
o, lad din sangers ord
og toner glæden smykke
med sangens perlesnor.
De perler er vel dine,
samt alle blomster små;
jeg gør dem dog til mine, –
det må nu jeg forstå!

Kald mig, når verden træder
dig nær og gør dig ve,
når smertens tåre væder
kindens roser og sne;
da skal min sang omstrømme
dit hjerte huldt med klang
og vække søde drømme
i sorgens nat så lang.

Han er så stolt, du tænker,
at fast han er en nar?
Ak nej, der findes lænker,
som jeg med stolthed bar.
Mig er, når sjælen tørster,
dit blik et kildevæld;
og jeg ser ned på fyrster,
når blot jeg er din træl!"

Han tav; og begges øjne
nu mødtes uden sky;
om hendes fine læber
fødtes smilet pány.
Hun sagde: "Nej, for lænken
min træl ej kan gå fri;
jeg binder dig med hundred,
som der er trolddom i!"

Så tog hun ved sit bælte
sin blankeste saks,
af blonde, lange fletning
en lok hun klipped straks,
til Folmers hals en sløjfe, –
hvor bæved ej hans sind,
da blødt han følte strøjfe [Note 71)]
hendes hånd på sin kind.

Han henrykt stod, men svimmel
som på en klippetop,
med hånd på bryst han knæled,
men stod så hastigt op;
for bulder alt der hørtes
af mange fødders trin, –
med strålende øjne
trådte dankongen ind!

Ind trådte konning Erik
med alle sine mænd;
det var den unge dronning,
hun stod ham op igen,
hun undredes vel såre,
men yndigt så det ud, –
hun mødte ham med rødmen
som sin brudgom en brud.

Han åbned sine arme,
tog hende ømt i favn,
og nævned hende kærligt
ved hustruens navn;
han kyssed hendes hvide hånd;
så fulgtes de ad
til salen og tilsammen
på højsædet sad.

Mens der de sad, han hvisked
så mangt et trøstens ord,
de spired fra hans hjerte
som af en vårlig jord;
og solen, som dem fostred
med guddommelig ild,
den stråled ved hans side
så varm og så mild.

Og der var fryd og gammen
da over al den gård;
de unge møer smykked
igen det fagre hår;
de ungersvende jubled
fra kælder og til tag, –
det var, som blev der fejret
pány en bryllups-dag.

Men dronningen, den glade,
den genfødte brud,
i sine stille tanker
nu ydmygt takked Gud.
I hjertet var indslumret
den nagende orm, –
men – mandens sind er flygtigt,
som på havet en storm.

Note 71:

Strøjfe: Strejfe.

Moder og datter

Det hus i lindegyden,
som var så sirligt bygt,
halvdulgt bag rosenhækken
og med billeder smykt,
det stod nu som en rede,
en trækfugl har forladt,
og der var lige stille
ved dag og ved nat.

De smykkede kamre
var nu ensomhedens bo;
et vindve stod åbent;
der sad i mag og ro
den vævre spurv og kigged
forsigtig og klog;
på dørtræet katten
sig trykked op i krog.

I gangen op til døren
alt groede nælden høj,
de hvide duer ængsteligt
om spidse gavle fløj;
og hver, som gik forbi
fra lind og til lind,
med nysgerrigt øje
da skottede derind. –

Ej langt fra Næstved strækker sig
en højryg stor;
der fåret går og søger
sit tarvelige foer; Note 72)
forneden krummer vejen
sig gennem dybe sand;
i grøften, uden rislen
siver kildens okkervand.

Det led så hen mod solsæt, Note 73)
og fra den fjerne by
de aftenklokker sendte
en lovsang imod sky;
de tav, og alt blev stille
og slumred hen med dem,
kun stundom skreg en krage,
som iled til sit hjem.

Lidt inde fra vejen
i sandgravens læ
der sad en gammel kvinde,
og over hendes knæ
sig lænede en yngre
med nøgen fod og arm;
dem sendte aftensolen
sin sidste stråle varm.

Den gamle sad så stille
som hist den runkne pil,
ej bedeklokken ænsed hun,
ej solens afskeds-smil;
forover bøjet stirred hun
i pigens ansigt ind,
mens hendes hvide hovedhår
sank ned om hendes kind.

Men pigen var som rastløs,
ej hvile havde hun;
og som i drøm bevæged
hun tit sin blege mund;
hun vendte sig, hun vred sig,
med armen ud hun slog,
og krampagtigt benene
op under sig drog.

Tit rejste hun sig heftig,
med vilde øjekast,
og følte til sit øre,
til det venstre, i hast;
så sank hun brat tilbage,
et jammersuk frembrød,
hun borede sit hoved
dybt i moderens skød.

Men dagens lys var slukket
og himlen blevet grå,
et dæmmerskær sig bredte
over egnen, hvor de lå;
sit første kolde åndedrag
alt natten høre lod,
det hvisled gennem græsset
og pilen, som der stod.

Da rejste pigen hurtigt
og ængsteligt sig op,
stærkt sitred, som i krampe,
den unge, skønne krop;
tæt til den gamles hjerte
hun trykkede sig ind, –
de sorte lokker ringled
som slanger om hendes kind.

"Nå, hører du det hvisle?"
De sorte øjnes blik
forfærdede, forvildede
frem og tilbage gik.
"Jag bort de grimme snoge!
Hvad vil den store der?
Jeg vil slet ikke tåle,
den kommer mig så nær!

Hvad vil den sorte krage?
Hvad tyder vel dens skrig?
Jeg ved det! Den er sulten,
den vil hakke mit lig!
Men jeg – jeg dør jo aldrig, –
nu svar mig, moder! tal!
Jeg vil ej lide døden, –
o! rædsomme kval!"

Den gamle tog sit barn
i blød og kærlig arm
og trykked hende sagte
til sin moderlige barm;
men pigen fo'r til side
og stødte hende bort:
"Hvad har jeg dog gjort dig,
at du tager så hårdt?"

Den moders dunkle øje
det tindred hedt og tørt:
"Kom læg dig her at sove
og dæk dig med mit skørt.
Jeg vredes jo ej mere,
alt er forgæt og glemt;
imorgen, barn! vi henter
den skat, som du har gemt.

Jeg alt jo har opgivet,
jeg alting har forladt,
jeg pleje vil og vogte
dig som min bedste skat;
jeg har jo ingen anden," –
her smelted barmen øm,
og hendes kinder væded
en voldsom tårestrøm.

Sit hoved løfted pigen
og ligegyldig drog
sig ud af hendes arme
og en latter opslog:
"Min skat? ja, kan den findes?
Jeg havde mangen skat,
det var forfløjne fugle,
hvor får man dem vel fat?

Ak, Jørgen, denne stakkel,
og Erik, denne nar,
og alle – alle de andre
kun mit legetøj var;
én var der kun i verden,
én kåred jeg mig ud, –
men han var ren som sneen
og trofast sin brud.

Mit glødende hjerte,
mit favntag han forskød;
o, gruelige smerte,
det volder dog min død!"
Hun kasted sig på sandet,
hun hvinende skreg;
den moder sad og stirred
som en gravstøtte bleg.

Så blev hun atter stille,
som havde sjælen fred;
hun rejste sig møjsomt,
hun stønned dybt derved.
Hun sine arme strakte
i den dæmrende nat
og talte med en stemme,
der klang så hul og mat:

"Men, ser du, jeg skal hævnes
på én, det er min trøst;
han bærer hævnens spire
gemt i sit eget bryst.
Han tror, at han har sejret,
han tror sig dydig, from,
han tror, han alt på vejen
til Paradiset kom.

Jeg skuer klart i ånden,"
så brød hun ud med kraft,
"En anden snart vil arve
den magt, som jeg haft;
og hun skal atter kue
hans uselige sjæl,
han skal sig atter bøje
som tjener og som træl.

Som tyv han må sig liste
fra dette skønne land,
jeg ser ham hisset lande
på klippe-øens strand;
der må han livet friste
ved mangen gerning ful,
og mangen gang fortjene
både galge og hjul.

Hvor frydes ej mit hjerte!
Se, fattig og krank
han ejer knap til hoser
en sølvpenning blank;
i *vort* land han vanker
fra hus og til hus,
gråhåret, krumbøjet,
og tigger til et krus.

Didhen vi ville drage
fra denne grønne ø,
hist skal jeg hævnen smage,
for jeg kan aldrig dø!"
Her sank hendes stemme;
til øret op hun tog,
og smerteligt hun smiled
og dybe sukke drog.

Med ét hun greb til hjertet:
"Hør, moder! ved du hvad?
Nu vil jeg gerne sove, –
i morgen er jeg glad!"
Hun lod sig sagte segne
hen i moderens skød,
og ånded blot et suk, –
et suk – og var død.

Den moder sad alene
på røden sand og skjalv,
mens stjernerne, de tavse,
gik over himlens hvalv;
med arm om pigens midje
til hjertet lytted hun;
men hjertet det var brustet
og sjælen bragt til blund.

Hun grov med sine hænder
en grav så lang og bred,
blødt lagde hun i sandet
sin døde datter ned;
til Suså-kloster vendte
hun ej sit fjed pånу,
ej tyede hun tilbage
til det helliges ly.

Hun vandred og hun tigged
fra dør og til dør,
indtil hun nåede did,
hvor hun husede før.
Der søgte hun til hytten
på skovbegro'te fed,
og med en vendisk fisker
til sidst hun drog af led.

Note 72:

Foer: Foder.

Note 73:

Solsæt: Solnedgang.

Korset

Det var en morgen tidlig
en varm september-dag,
end lå på engen hvidlig
tågen i brede lag;
den grønne løvfrø kvækked
alt i det høje træ,
den sorte snog sig strækked
ud under tjørnens læ.

Hr. Strange gik i lunden,
hans gang var langsom, mat,
han havde ikke funden
hvile den hele nat.
Ved dag tit slumrer sorgen,
mens solens øje ler,
fra aften og til morgen
den våger tit desmer.

Uroligt hjertet banker;
hvor kan det finde ro,
når ustyrlige hans tanker
iler til Ellens bo,
mens for ham stander ære
med hvasse sværd i hånd
og truer at sønderskære
det livsalige bånd?

Han gik så vide veje
og vidste knap, hvor han kom,
som forelskede jo pleje,
der sjældent ser sig om.
Han gik fast som i blinde
og talte ej sine fjed,
og sorgen, hans elskerinde,
den fulgte troligt med. –

Langt inde, fjernt fra huset,
hvor den gamle jæger bor,
der havde lynet knuset
en egestamme stor;
og skønt man skulle mene,
de havde det ej godt,
de svære, krumme grene
end spirede så småt.

Midt på den faldne stamme,
halvt skjult af gren og blad,
som fattet i en ramme
den unge frøken sad;
til dronningen på borgen
var hun stævnet samme kvæld,
nu ville sidste morgen
hun sige sin skov farvel.

Der havde hun just venner!
Så mangen eg og bøg
så nøje hun jo kender
og vil unde sit besøg;
hin hybenbusk på marken
med frugt så purpurrød,
de fiske små i parken,
som hun fodred med brød.

Thi hendes unge hjerte
ej sov i hendes bryst;
midt i sin længsels smerte
det søgte efter trøst;
hun måtte have noget,
hun kunne holde af,
og hun forstod just sproget,
når hun tog og hun gav.

Der sad hun nu hensunken,
mens alt i stilhed lå,
og solen tændte funken
i duggens perler små;
som bier om grønne linde,
som måger om en havn
hendes tanker derinde
huldt sværmed om et navn;

de sværmed om et øje,
et åsyn, en gestalt,
de kendte alt så nøje
og kunne male alt;
de maled så mærkværdigt
naturligt kød og blod,
at billedet snart var færdigt
og klart for hende stod.

Der stod han ved tjørnegærdet!
Hun trykked øjet til,
hun troede, hel forfærdet,
det var et drømmespil.
Det var ham selv! beskygget
af yperns [Note 74)] mørke blad;
op sprang hun sødt henrykket
fra bullen, hvor hun sad.

Let løb hun over løvet,
hun råbte højt hans navn,
og styrtede bedøvet
i hans åbnede favn.
Det var slet intet under,
om stum var deres mund,
den havde ikke stunder
at tale endnu en stund!

Med begge hænder han lagde
til sit bryst hendes to;
end intet ord hun sagde,
men både græd og lo;
han så sig ganske svimmel
i hendes øjnes blå,
som ind i denne himmel
for første gang han så.

Bort fra hans tanke svundet
var mulmet, hvori den lå;
hint bånd, af æren tvundet,
det brast nu som et strå;
tvivlskyen var henvejret,
som truede ham før;
kærlighed havde sejret,
som altid den bør.

"Hvor har du været, Strange?"
hun spurgte bly og blid,
"I denne lange – lange
uendelige tid?"
Han svared: "I elende
og bundet til vor hjort
man havde troet at sende
for evig tid mig bort.

Gud ville mig bevare;
han og vor lille sang
mig løste ud af fare, –
men du? fortæl engang!"
"Bortrevet fra din side,"
hun svared, "blev jeg slæbt væk;
ak, meget måtte jeg lide
af kummer og af skræk.

Kun svalen så min jammer
og lytted til mit suk,
når ind i mit kammer
den fløj fra tårnets glug;
den blev så venlig mod mig,
og i min sorg, mit savn
jeg syntes, den forstod mig
og kvidrede dit navn.

Tit tyktes mig, du var mig
så nær og så varm,
det kom mig for, du bar mig
engang på din arm.
Men det er nu vilde drømme,
der komme brat og gå
og i tåge hensvømme,
når man tænker derpå!"

Da smiled hr. Stranges læbe:
"Ung Ellen! vær nu fro,
nu tør vi sikkert stræbe
at fange fred og ro;
den afgrund, som os trued,
har sit gab nu tillukt,
det flammelyn, som lued
mod vor isse, er slukt."

Hel ridderligt han lagde
sin arm om Ellens liv:
"Vil du," han trøstigt sagde,
"nu vorde min ægteviv?"
Hun så ham klart i øjet,
dog blussende som karmin,
og svared kæk fornøjet:
"I Guds navn! jeg er din!"

Med øjne glade, milde
de bytted ring mod ring;
der var ej tid at spilde
til så vigtig en ting.
På tuen grøn med ære
han bredte sin kappe blå,
og bød sin hjertenskære
at hvile derpå.

Han sad ved hendes side
i bløde græs og strå,
og hendes hånd, den hvide,
et kys han trykked på,
og sang: "Min klare stjerne!
min dyrebare skat!
Dig søgte i det fjerne
min sjæl ved dag og nat!"

Hun råbte glad: "Ak, Strange!
Din hu har sangen gemt!
Jeg var jo næsten bange,
du rent den havde glemt."
Og han blev ved: "Min stemme
du kender, du kommer jo,
du kan ret aldrig glemme,
du skænked mig din tro!"

Hun sang: "Hver nat er sommer
for os, dens blomster vi;
når dagen den kommer,
er vor sommer forbi!"
Og han: "O, min kærminde!
min elskovsrose rød!
I mulm jeg kan dig finde,
din duft er stærk og sød!"

Med dæmpet stemme sang de
som under nattens flor;
i skoven yndigt klang de
smeltende elskovs-ord.
Da rasled det, – de lytted,
de standsed med deres kvad,
og holdt sig tyst, beskytted'
af hækken, hvor de sad.

Det hørtes atter ruske
gennem det tætte krat,
de løvbeklædte buske
de åbnede sig brat;
et stolt gevir sig rejste
højt mellem løvet frem;
en kronhjort stod og knejste
og stirred stift på dem!

Knap hørligt hvisked Strange:
"Syng, Ellen! o, bliv ved!
o, kunne vi ham fange!
det gælder liv og fred!"
Og uden selv at vide,
hvad sangen her betød,
hun sang da med sin blide,
sin klokkestemme blød.

Det ranke skovdyr bøjed
sit stolte hoved ned,
med hine to for øjet
den græssede et fjed;
den sine ører vendte,
den spored og fornam;
med musklerne spændte
hr. Strange vogted på ham.

Så kom han ud på pletten,
hvor de syngende stod;
strunk gik han over sletten,
det syntes, han fik mod;
et lille sæt tilbage
han atter drog fra dem,
da syntes sangen drage
ustandseligt ham frem.

Med sænket hoved gik han,
og sindig her og hist
som tidsfordriv sig fik han
et blad, en enekvist;
til højre hist han snøfted,
og så til venstre her,
højt takkerne han løfted
og stod dem ganske nær.

Med øjne sky han målte
de gamle venner tyst;
i solens glans da strålte
guldkorset på hans bryst;
han rakte frem sin mule,
med løbet sparked han;
da klang den gyldne, gule
kæde udi hans man.

Som båret af en vinge
sprang Strange til i hast,
greb korset på dens bringe,
så kædens ringe brast;
han holdt det dyre bytte!
fast sitrede hans knæ,
han måtte ryggen støtte
og læne sig til et træ.

Men hjorten var forsvunden!
Skønt før så tam og tryg,
den fo'r nu gennem lunden,
kyst ved det barske ryk.
De så, hvordan den jaged
i krat med høje hop,
så grenene de knaged
og fuglene fløj op.

End junkren stod bedøvet,
hans åndedræt var kort.
"Ak," råbte ellen bedrøvet,
"det var jo vor gamle hjort!
men der er jo mit smykke?
det vil mig lykke spå!"
Han svared mørk: "Ja, lykke!
det kommer an derpå.

Se, Ellen! Du må vide,
dit kors kan som en dør
åbnes på denne side, –
det vidste du ej før.
Det aned os jo ikke,
da sidste gang vi sås,
vor lykke kunne ligge
bag denne lille lås!"

Han stod som for at kæmpe
på liv og på død,
fik låsen op med lempe
og så – en fletning rød!
Som rævens bælg rødhåret
var lokken, som der lå;
den havde hr. Peder båret, –
ak, nu var han så grå!

Da svandt hr. Stranges smerte,
han sukked: "Gud lov og pris!"
det var hans ædle hjerte
et fuldeligt bevis.
Han sagde: "Lad mig, søde!
beholde smykket end;
en guldsmed skal det bøde,
så får du det igen!"

Hans sjæl var sorrigsvanger
midt i hans lykke nu,
den gamle ridders anger
han tænkte på med gru.
Dog ømt og fint han dulgte
for Ellen sin uro;
han hende langsomt fulgte
til jægerens bo.

Note 74:

Yperns: Fællesbetegnelse for forskellige løvtræer.

Tvekampen

Han havde set sin hårlok,
som den i ungdom var,
nu skinned hvidt som sølvet
det lidet, som han bar.
Han havde set sin hårlok,
og sønderknust han stod;
den vidned for fru Marri,
den vidned ham imod.

Der lå den unge kvinde,
uskyldig, for hans blik;
et tveægget sværd da
gennem hans hjerte gik.
Der stod nu for hans øje
hans egen rå gestalt,
om den nu syndens mørke
som et ligklæde faldt.

Der er en høj ved stranden,
den har et gammelt navn;
en viking fandt vel fordum
i den sin sikreste havn;
den skuer over Sundet
til Kullens stejle bryst;
bag ved den ligge skove
og kranse land og kyst.

Hidstævnet af Jens Due
hr. ridder Peder sad
der bagved kæmpehøjen
i solens milde bad;
en sagte luftning leged
med lyngtoppen rød,
mod stranden Sundet bruste
i langsomme stød.

Tæt foran ham på engen
græssede der i mag
hans frisiske stridshingst,
gråskimlet og frag;
på hjelm de grønne fjedre
svajed i luften hen;
hans skjold det lå i græsset
og kutten om hans lænd.

Det mægtige slagsværd,
som sjældent kun han slap,
mellem knæene han holdt
og hagen på dets knap;
som så han sad på stenen,
den vældige figur,
han ligned fast en levning
af en ældgammel mur.

Hvor vare vel hans tanker?
Dybt inde hos hans sjæl.
Der fo'r de om forvildede
som i en skumring fæl.
Han fulgte deres vandring,
mens angers eddersnog
sig knuged om hans hjerte
ved hvert en skridt, han tog.

Gengangere af dage,
som for evigt vare spildt,
i række gik forbi ham
og truede ham vildt.
Hver lille myrdet glæde
ham viste sig nu stor,
som, nær ved himmelranden,
månen bag tågens flor.

Forsilde! – ak, her hjælper
ej tårer eller strid!
Så nær ved grænseskellet
af evighed og tid
det bittert er at høre
sin fortids varsels kald,
og kun at turde svare:
"Ifald jeg blot – ifald" –

Som stormen imod granen,
mod klippen dalens elv
den gamle ridder kæmped
forbitret mod sig selv;
og kampen var fortvivlet
som éns imod imod en hær,
thi våbenløs var han,
og fjenden var så nær.

Iblandt de stærke magter,
som trængte ham så hårdt,
én altid svæved forrest
og aldrig veg den bort.
Huldsalig som en engel
den smiled, men dens smil
sved skarpere hans hjerte
end den giftigste pil.

Han skyede disse blikke;
med rædselens hast
han flyede dem, som trolden
flyr solens øjekast;
han skyede disse blikke, –
dog stundom fik han mod, –
hun var jo dog herneden
så vennehuld og god!

Da oprandt i hans mørke
et lille glimt af dag,
det syntes, som hun vinked
med fredens hvide flag;
så var det hendes ligdug,
så styrted han igen
i mulm og i jammer
og fortvivlelse hen.

Og atter han det voved,
det frygtelige blik;
en himmelsk fortrøstning
hans knuste hjerte fik;
tilgivelse han løste
på hendes pande from,
hun vinked og han hørte,
hun hvisked: "Kom, o, kom!"

Der sad han længe – længe
ubevægelig og lod
sig bølge hid og did
i sine smerters flod;
han mærked ej til vinden,
som hvisled gennem strå,
han hørte ikke bølgen
mod strandbredden gå.

Han hørte ej fra skoven
det buldrende galop
og gangernes vrinsken
og den støjende trop;
til hest nu ridder Due
og hr. Strange kom for dag;
bagefter Folmer Sanger
på den væligste plag.

Rask rømmede de sadlen
og svendene fik
de prustende heste,
mens spejdende de gik
på sletten hen til højen,
der hvor de netop så
hr. Peders stærke skimmel
i græsset roligt stå.

De så den gamle sidde
krumbøjet der på sten;
marsken med fredsomt hjerte
da venligt til ham tren:
"Jeg kommer hid," han sagde,
"som gammel ven! jeg har
kun fred at byde Eder!"
Men han fik intet svar.

De løfted op hans hoved,
de så hans øje lukt;
hans hjertes slag var standset
og livets lampe slukt.
Han havde freden fundet,
han længe søgte om,
han havde fulgt den stemme,
som hvisked: "Kom! o, kom!"

Nedslagne stode alle
og stirrede mod jord!
Da råbte Folmer Sanger,
ham mangled aldrig ord:
"Man kan vist ikke nægte't,
han har sin bod betalt;
en tvekamp her er fægtet,
og begge kæmper faldt."

De førte ham på båre
endnu den samme nat
hjem til hans egen kirke,
og der blev han nedsat;
ved siden af fru Marri,
med sejervundne flag
ophængte over graven,
han venter dommens dag.

Et farvel

Så gik der da en vinter,
så kom der en vår,
og engen står i blomster
og bogfinken slår,
og alting har så travlt
med at trives og gro, –
da kunne først hr. Strange
lade sit bryllup bo.

Er stormen vild, og havet
ret vrede rynker slår
i panden, og til dybet
den kloge sælhund går;
da svøber om sin skønhed
himlen sit tætte slør;
thi spejlet er jo knuset,
hvori den så sig før.

Er luftens lunger trætte,
og havet atter har
sig fået blank afslebet
sit udstrakte glar;
da hæver himlen atter
sit tågeslør og ser
med store åbne øjne
sit åsyn, og ler.

Hr. Stranges liv, som havet,
havde døjet en dyst;
og skæbnens stærke storme
havde oprørt hans bryst;
nu klart, som krystallen,
det var for bølger fri,
nu spejled alle glædens
guldstjerner sig deri.

Stor jubel og gammen
var på hr. Stranges gård,
da hjem han førte Ellen,
den ranke, væne mård. Note 75)
Alle de unge piger
langs borgbroen stod
og strøede urtekoste
for brudeparrets fod.

Samfulde otte dage
stod lystigheden på;
i dem de stegevendere
gik aldrig i stå.
Af tamt og vildt velsignelse
der var, af fisk og kød;
med vin og mjød og godtøl
det strømmed og det flød.

Herhid de gæster stimled
fra hver en verdens kant;
de opredt seng og dækket bord
i borgens sale fandt;
til velkomst fik de hilsen
fra porttårnets mur
af fløjter og basuner,
trompeter og lur.

I loer og i lader
var der redet til fest
for bønder og for småfolk,
der også var til gæst;
ved dans og anden gammen,
ved godtøl og mad
de kunne sig der forlyste,
så meget som de gad.

Der var sendt bud til møllen,
hr. Stranges gamle vens,
til Jørgen og hans Anna,
til Karen og hendes Jens;
og alle fem kom agende,
holdt hele festen ud;
de droge hjem med gaver
fra brudgom og fra brud.

Ung Folmer allevegne
var på færde og travl,
han havde at bestille
fra gulv og til gavl;
der skulle flettes fakler,
der skulle bindes krans,
og lige færdig var han
til driks og til dans.

Han sang for salens gæster
hel fine elskovskvad;
men når han hist i laden
hos bønderne sad,
da klang der mangen vise
så kåd og så kæk,
at karlene de grinte,
og pigerne løb væk.

Med fedel [Note 76)] og med bue
hidkom de spillemænd;
da var det just, hr. Folmer
ret gjordede sin lænd.
Han dansede i salen,
men spared ej sine sko,
og svang de raske piger
i den pyntede lo.

Deroppe og dernede
den hele gæsteflok
fast druknede i glæde,
thi der var mer end nok.
Og værten selv, den ædle,
gik om og passed på,
at fornem og at ringe
lige godt det kunne få.

Så svandt den glade tummel
og gæst efter gæst,
én kørte imod øster,
en anden red mod vest.
Og snart var borgen stille;
men for de venner tre
hver dag end var en højtid,
det var så let at se. –

Mod haven var en svale;
på rækkets brede karm
sidder hr. Ridder Strange,
mens lænet til hans arm
hans unge, skønne frue
blødt hvilende står,
med sorte fløjelshue
på de guldfagre hår.

Foran dem sidder Folmer
så lystig og så kæk,
dernede lidt fra trappen,
på havebroens ræk;
med ryggen mod en engel,
udhugget i sten,
han klimprer på sin citer
og dingler med sit ben.

Den sorte pudel snuser
og ser på alle ting,
ved hække og ved buske
den springer omkring
med flagrende ører
og med oprejst stjert; –
når kun den var hos herren,
var alt den lige kært.

Fra bedet dufted urter,
småfuglene sang,
i aftensolen tårnet
kasted en skygge lang
hen over skovens toppe;
og skæmt og alvorsord
som bolde fra de trende
frem og tilbage fo'r.

"Hør, Folmer!" råbte Strange,
"bliv fast nu på min borg!
Du dele skal min glæde,
du mildne kan min sorg.
Du drikke af mit bæger,
du bryde af mit brød,
Så længe som du gider,
om du vil, til din død!"

Da var det, som en gysen
tog fat i Folmers krop;
som skræmmet og forfærdet
han så til svalen op;
hans pande blev alvorlig
et suk steg fra hans bryst,
han hurtigt tog til citren, –
det var altid hans trøst.

Han sagte rørte strengen,
han spilled sig til ro;
venligt fru Ellen smiled,
men ridder Strange lo.
Og da han så var kommet
til ånde lidt, han svang
sig lokkerne bag øret
og med kraftig stemme sang:

"Med takket gavl og tinde,
med tårne og med fløj,
mod alle fire vinde
skuer din borg så høj;
den ser hen over skove,
over eng og agerland
fjernt hen til mørkblå vove,
til den skummende strand.

Som en kæmpe den sig højner
med blikket stolt og frit,
alt hvad den herfra øjner,
det kalder du jo dit:
de brede, fede marker,
den skov med hjort og då,
de fiskerige parker
og hver en mølle-å.

Her skal du landet frede
og skifte bonden ret;
den blinde skal du lede
og gøre armod mæt;
i skoven og på hede
der klinge skal dit horn,
der skal du dyret bede
og spare bondens korn.

Du pløje skal og riste
og lægge rug og byg,
det første og det sidste
til dit brød og din bryg;
du abild skal opdrætte
og værne dem mod frost,
og i din kælder sætte
tønderne med most.

De smykkeurter plejer
din ædle hustru fin;
roser og akelejer,
lavendel og rosmarin
skal stå i havens løkke
fra vår til Sankte Hans; –
hun selv er livets smykke,
hun er det heles krans.

Stolt sidde du, hr. Strange!
med din yndige gemal
ved gæsteborde lange
i din højeloftssal;
omkring dig glade gæster,
en venneflok du ser, –
thi året har mange fester,
dit liv får endnu fler!

Vil kongen hofbud sende,
da på din vrinske hest
foran de raske svende
du rider som til fest.
Dig vinker din hjertenskære
fra svalen med sit slør:
"Kom hjem igen med ære, –
med sejr, men ikke før!"

Hun vil i gensynsstunden
frembære dig et pant,
at hun og har sejr vunden,
imens du sejr vandt!" –
Her hvisked Ellen listigt,
hun smilede derved:
"Han taler noget dristigt,
dog ved han godt besked!"

"Hav tak," vedblev han, "kære!
du bød mig hus og hjem;
her var jo godt at være,
men jeg må længer frem!
Jeg kan ej sidde stille
bag borgens tykke mur,
Så længe lærkens trille
kan lokke mig fra bur.

Se! Eders hjort, den ranke,
som bragte fredens skjold,
ej heller havde tanke
til mer at stå i fold.
Den tog sig for at følge
sit eget hjertes lov,
den kunne sin lyst ej dølge,
men drog ad grønne skov.

Jeg fæster ingen kvinde,
jeg sætter aldrig bo;
jeg har en elskerinde,
som evigt jeg er tro;
som solen kaster skygge,
som blomst har blad ved blad,
vi sammen bo og bygge,
og skilles aldrig ad.

Fra blomstens kalk hun hæver
til mig sit øje sødt,
som ellepigen svæver
hun over engen blødt;
hun lokker mig til lunden,
hvor nattergale slå,
hun vinker mig fra bunden
af den sølvklare å.

Hvert kildevæld, som klinger,
mig tolker hendes ord,
på skyens englevinger
hun hæver mig fra jord,
hun alle kvaler fjerner;
når hjertet hedt har brændt,
trøst skriver hun med stjerner
på nattens firmament.

Vi mødes allevegne,
i slot, i bondens bo,
når dagens farver blegne,
når natten går til ro;
hun deler, hvad mig kvæger,
jeg øjner i hver drik,
der dufter i mit bæger,
hendes vækkende blik.

Snart er hun blid og rolig,
snart vild og barsk og streng,
og så igen utrolig
kådmundet som en dreng;
snart fast som klipperanden,
snart flygtig som en elv; –
vi passer for hinanden,
thi – sådan er jeg selv!

Derfor jeg hende følger,
ihvor det så går,
Så længe der end bølger
en lok af mit hår.
Med hende, på min vinge,
som hidtil jeg fløj,
vil jeg med jubel svinge
mig over dal og høj.

Alt dagen er forsvunden
og natten stunder til,
end klinger gennem lunden
småfugles klokkespil;
hist står alt månen blide
bag skovens rygning smukt;
nu er det just på tide,
jeg begynder min flugt.

Når først jeg er så gammel,
at knapt min fod kan gå,
når vinen er mig vammel,
og rosen er mig grå;
når ikke mer mit øre
kan fatte klangen rent, –
da vil jeg dig tilhøre,
men – som jeg håber, – sent!"

– Så sprang han ned fra rækket,
og løftede sin hat;
han ønsked dem af hjertet
vel tusinde godnat.
Han fløjted ad sin pudel,
han vinked med sin hånd; –
snart svandt i krat hans fjerbusk
og de flagrende bånd.

Note 75:

Væne mård: Smukke unge mø.

Note 76:

Fedel: Violin eller gige.

Om "Hjortens flugt"

Forfatter: Christian Winther (1796-1876).
Førsteudgave: *Hjortens Flugt. Et Digt,* C. A. Reitzels Bo og Arvinger, Kjøbenhavn 1856 (udk. i efteråret 1855).
Denne udgave baseret på: *Hjortens flugt. Et digt af Christian Winther.* Tredje oplag. Forlagt af C. A. Reitzels Bo og Arvinger, Kjøbenhavn 1856.
Redigeret, tillempet moderne retskrivning og forsynet med noter: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til *Hjortens Flugt* af Lorenz Frølich (1820-1908). Fra en serie på seks litografier til *Hjortens Flugt*, udg. København 1856.

ISBN 978-87-7628-089-5
2. ebogsudgave, tidl. udg. ISBN 978-87-7979-301-9 (Ølstykke 2013).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk